

JUSTITIE-OMBUDSMANNENS
EMBETS-BERÄTTELSE,

afgifven vid lagtima riksmötet år 1877;

samt Tryckfrihets-Komiténs Berättelse.

STOCKHOLM
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1877.

I N N E H Å L L.

Redovisning för åtal anställda emot	Sid.
1) Rådstufvurätten i Kristinehamn, för oriktig dom	2
2) Konungens Befallningshafvande i Vesternorrlands län, för olagligt medgifvande af redan försutten afverkningsrätt till skog å krono-öfverloppsmark (forts. från 1876 års embetsberättelse sidd. 28—35).....	3
3) Konungens Befallningshafvande i samma län, för olagligt förfarande i anledning af verkställd skogsafverkning å skatteköpt nybygge	—
4) Nämnden i Njurunda tingslag, för förment orätt dom (forts. från 1876 års embetsberättelse sidd. 12—15)	23
5) Domhafvanden i Gotlands norra domsaga, för det han olagligen äskat ersättning för skjuts- och för dagtraktamente under förrättnings- och expeditionsdagar vid häradssyn å kungsgård (forts. från 1876 års embetsberättelse sidd. 8—12)	—
6) Stockholms Rådstufvurätts Andra Afdelning, för olagligt förfarande vid handläggning af efterbevakningar i konkurs	24
7) Konungens Fogat, för obehörigt dröjsmål med verkställande af ett utslag	40
8) Kyrkoherden i Nora socken af Erkestiftet, för det han i prestbevis för en person infört annat eller mera, än Kongl. Förordningen den 26 Januari 1865 tillstädjer	43
9) En Pastorsadjunkt i Qville socken af Göteborgs stift, likaledes för det han infört i prestbevis annat eller mera än ofvanberörda nädiga förordning tillstädjer	44
10) En Pastorsadjunkt i Tvååkers socken af Göteborgs stift, för misshandel emot nattvardsbarn	50
11) Domhafvanden i Norra Ångermanlands domsaga, för ofullständiga domböcker	57
12) Borgmästaren i Arboga, för olagligt verkställande af utslag	59
13) Magistratssekreteraren i Köping, för olaga dröjsmål med expedierande af utslag ..	62
Betraktelser angående lagstiftningens tillstånd	64

Kongl. Maj:ts beslut i nedanstående af mig gjorda underdåniga hemställanden:

a) angående stads- och häradshäktens användande till verkställande af fängelsestraff på kortare tider	79
b) angående fastställande af formulär till förmyndareförteckningar	81
c) angående tillägg i Hofrätternas arbetsordning	82
Angående frågan om mångskrifveriet, mina påminnelser i anledning af de i detta ärende utaf Konungens Befallninghafvande afgifna underd. utlåtanden	87
Angående frågan om lösen för Kongl. Maj:ts resolutioner, som utfärdas genom Kongl. Hofexpeditionen	90
Uppgift å antalet af de under år 1876 till Justitie-ombudsEmans-xpeditionen inkomna klagomål och af förordnade åtal	93

	Sid.
Embetsresan år 1876	93
Annälan, att icke någon lagförklaring blifvit i den ordning, 19 § Regeringsformen föreskrifver, af Kongl. Maj:t sedan sistförflutna års Riksdags början meddelad	96
Om de från Kongl. Statsdepartementen inkomna uppgifter, som äro intagna i bilagan... —	

B I L A G A.

Uppgifter från Kongl. Statsdepartementen på de af Riksdagen år 1876 aflättna underdåniga skrivelser och i anledning af dem hos Kongl. Maj:t vidtagna åtgärder... 3	3
» å de i nyssberörda underdåniga skrivelser omförmälda ärenden, som ännu icke blifvit afgjorda	17
» å de genom förutgångna Riksdagars underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i Justitie-Ombudsmannens senaste embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda, samt å de åtgärder, som sedermera blifvit med dem vidtagna	19
Tabell öfver förstberörda uppgifter	33
Berättelse, afgifven af Kommitterade för tryckfrihetens värd	34

Till Riksdagen.

Redogörelsen för förvaltningen af det mig anförtrodda embete hvilken enligt 14 § i den för Riksdagens Justitie-Ombudsman gällande instruktion, skall innehålla, bland annat, utredning af lagskipningens tillstånd i riket, inledes såsom vanligt med en redovisning för åtal anställda till beifrande af fel eller försummelse i lagskipningen eller annan embetsutöfning; dock intages i denna redovisning ej andra åtal än sådana, i hvilka åtminstone *en* domstol meddelat utslag.

Vid granskning af fånglistorna från länsfängelset i Carlstad för år 1872 anmärktes, att Ida Christina Norgren med fängelse vid vatten och bröd på en gång aftjenat böter, som genom särskilda af Rådstufvurätten i Christinehamn meddelade utslag blifvit henne ådömda dels för första resan olofflig bränvinsutskänkning och dels för andra resan samma förbrytelse, och infordrade jag i anledning deraf nämnda utslag, hvilka ådagalade, bland annat, att bemålde Rådstufvurätt genom utslag den 17 April 1871, i förmågo af Kongl. Förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 21 Maj 1869, dömt bemålde Norgren att för olofflig bränvinsutskänkning böta tretio kronor samt utgifva stadgad utskänkingsafgift med åttatio kronor; och vidare att, sedan Norgren påföljande månad ånyo blifvit vid Rådstufvurätten tilltalad för enahanda förbrytelse, samt, enligt hvad Rättens protokoll angående detta senare åtal gäfve vid handen, upplyst blifvit, att Norgren den 17 nästförutgående April, på sätt här ofvan förmäldes, är vorden bötfäld för första resan olofflig bränvinsutskänkning, Rådstufvurätten medelst utslag den 22 Maj 1871 fält henne att för enahanda förbrytelse, föröfvad andra resan och då jemväl å helgedag, böta åttatio kronor samt utgifva stadgad utskänkingsafgift åttatio kronor.

De genom omförmällda båda utslag Norgren ådömda böter, tillhopa etthundratio kronor, hade sedermera, på sätt fånglistorna från ofvan-nämnda läns häkte utvisade, blifvit, i följd af bristande tillgång hos Norgren till deras gäldande, enligt förordnande af Konungens Befallningshafvande i länet, uti ett sammanhang förvandlade till fängelse vid vatten och bröd i tolf dagar, hvilket straff Norgren ock undergått från den 17 till den 29 Januari 1872.

Då 4 kapitlet 11 § Strafflagen uttryckligen stadgade, att der lagen utsatte särskildt straff för den, som ånyo beginge brott, detta straff ej finge ådömas utan då sådant återfall skett sedan den brottslige till fullo undergått det för förra brottet honom ådömda straff, men Rådstufvurätten det oaktadt, såsom ofvanstående redogörelse gäfve vid handen, genom sitt utslag den 22 Maj 1871 dömt Norgren till ansvar för andra resan olofflig bränvinsutskänkning, ehuru hon då ännu icke undergått det straff, hon för första resan dylik förbrytelse sig åsamkat, hade uppenbarligen ett tydligt lagbud blifvit af Rådstufvurätten åsidosatt; och enär menlig påföljd deraf framdeles kunde uppkomma, derest Norgren gjorde sig skyldig till ytterligare förbrytelse af enahanda beskaffenhet, ansåg jag mig böra beifra det fel i domare-embetet, hvartill Rådstufvurätten gjort sig skyldig, genom att i berörda utslag den 22 Maj 1871 döma Norgren till ansvar för *andra* resan olofflig bränvinsutskänkning, ehuru

det icke varit utredt, att straffet för första resan dylik förbrytelse gått i verkställighet, och uppdrog därför i skrifvelse den 18 December 1873 åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att, för hvad sålunda blifvit anmärkt, i vederbörlig ordning tilltala de ledamöter i Rådstufvurätten, hvilka deltagit i det ifrågavarande domslutet.

Efter förutgången skriftväxling meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 29 Juli 1874* — hvaraf jag dock icke erhöll del före afgifvandet af min berättelse till sistförflutna års Riksdag —, innehållande, att som upplyst vore, att det af Rådstufvurätten den 17 April 1871 meddelade utslag, hvarigenom ofvanbemälda Norgren blifvit sakfäld för oloflig bränvinsutskänkning första gången, ännu icke varit verkställt, då hon genom Rådstufvurättens ifrågakomma utslag den 22 Maj 1871 dömdes till ansvar såsom för andra gången utöfvad oloflig bränvinsutskänkning, samt Rådstufvurättens sistberörda utslag sålunda vore stridande mot lagens stadgande i 4 Kapitlet 11 § Strafflagen, pröfvade Kongl. Hofrätten, som likväl funne den i berörda hänseende förelupna felaktighet icke kunna anses hafva annorledes än af vårdslöshet tillkommit, rättvist, jemlikt 25 Kapitlet 17, 21 och 22 §§ Strafflagen, döma de ledamöter i Rådstufvurätten, som till det felaktiga beslutet deltagit, att böta, en lagfaren ledamot trettio kronor samt tvänne icke lagfarne hvardera fenton kronor.

I min till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse (sid. 28—35) har jag redogjort för det åtal, jag förordnat emot Konungens Befallningshafvande i Vesternorrlands län, nemligen förre Landshöfdingen W. och Landskamreraren A., för olagligt medgifvande af redan försuten afverkningsrätt till skog i kronoöfverloppsmark. Öfver Kongl. Svea Hofrätts den 29 December 1875 uppå detta åtal meddelade utslag hafva ej mindre Landshöfdingen W. än ock Landskamreraren A. anført underdåniga besvär; men i nädigt utslag den 19 Juni 1876 har Kongl. Maj:t förklarar sig icke hafva funnit skäl att i Hofrättens utslag göra ändring.

Uti en till mig ingifven skrift hade Kaptenen B. förmält, att under den 14 Mars 1870 Sven Svensson och Jakob Jakobsson i Grundtjärn erhållit skatterätt, den förre å sex och den senare å tre seland af Björnbäckes kronony bygge om 24 seland i Anundsjö socken, Nätra tingslag och Vesternorrlands län, med rättighet att fritt disponera skogen å berörda

nybyggesdelar, sedan desamma blifvit i laga ordning från den öfriga af krononatur varande delen af nybygget utbrutna, och med vilkor i öfrigt att, innan skogen finge anlitas, uppvisa skattebrefven för Häradsskrifvaren i orten och vederbörande Revierförvaltare, hvilket ock skedde den 26 Mars 1870 enligt anteckningar å berörda skattebref; att genom särskilda köpebref den 1 Oktober nämnda år Klaganden tillhandlat sig af Sven Svensson och Jakob Jakobsson förutnämnda nio seland af Björnbäcks nybygge att genast tillträdas och vid Nätra tingslags häradsrätt erhållit den 28 November 1870 första uppbudet och den 12 December 1871 laga fasta å dessa köp; att sedan under tiden Björnbäcks nybygge till såväl skogsmark som inegor undergått laga skifte och detta den 14 Februari 1871 blifvit i vederbörlig ordning fastställt, och sålunda allt varit fullgjordt, som enligt skattebrefven erfordrades för utöfningen af den fria dispositionsrätten öfver skogen å de ifrågavarande nybyggesdelarne, Klaganden låtit å desamma under hösten år 1871 afverka 5,164 sågtimmerträd och 5 bjelkar.

I utöfningen af sin dispositionsrätt öfver skogen å de inköpta nybyggesdelarne hade Klaganden emellertid blifvit störd af Konungens Befallningshafvande i Vesternorrlands län, dervid sålunda tillgått:

Det ofta omförmälda nybyggets omföring från krono till skatte hade beviljats af Konungens Befallningshafvande på grund af skatterätts-syn, som af vederböranda Kronofogde förrättats den 30 September 1868. Sedan nybygget undergått laga skifte, såsom ofvan omförmäldes, hade Konungens Befallningshafvande från skiftesförrättaren infordrat uppgift å de en hvar af delegarne i nybygget tillagda egolotter i åker, äng och skogsmark, hvaruppå med anledning af den olikhet, Konungens Befallningshafvande trott sig finna emellan Kronofogdens och Skiftesförrättarens uppgifter om åkerarealen och med antagande, att Kronofogdens uppgift varit oriktig och vilseledande, Konungens Befallningshafvande i skrifvelse till Kongl. Kammar-Kollegium den 27 Mars 1871 hemställt, att åt Kammar-Advokatfiskalen måtte uppdragas, att hos Kollegium öfverklaga de beslut, genom hvilka skatterätt å nybygget Björnbäck blifvit, förutom andra, förbemälde Sven Svensson och Jakob Jakobsson meddelad. Efter det Kongl. Kammar-Kollegium till Kammar-Advokatfiskalen öfverlemnade Konungens Befallningshafvandes nyssberörda skrifvelse, och Advokatfiskalen med anledning af de i densamma gjorda uppgifter hos Kongl. Kammar-Kollegium öfverklagade de å andelar af merberörda nybygge gifna skatterättsresolutioner, hade Konungens Befallningshafvande vid emottagande af Advokatfiskalens besvärsskrift, som för infordrande af vederbörandes förklaring varit öfversänd, den 16 Maj 1871 utan

föregången närmare undersökning af förhållandet och utan att något yrkande derom framstälts, förbjudit Sven Svensson och Jakob Jakobsson jemte andra skatterättsegare till nybygget att vid ansvar såsom för åverkan, utöfver husbehof och medgifven utsyning, å de till skatte omförda delarne af nybygget afverka skog, förr än besvären blifvit pröfvade och afgjorda. Af detta förbud hade Klaganden ej undfått del. Hans fångesmän, hvilka förbudet meddelades, Jakob Jakobsson den 29 Maj och Sven Svensson den 5 Juni, hade jemväl underlåtit att derom underätta honom. Följden deraf hade blifvit, att sedan Klaganden i förliktande på sin laga åtkomst och den vunna skatterätten men okunnig om det af Konungens Befallningshafvande utfärdade förbud under hösten år 1871 låtit å sina nybyggesandelar afverka ofvan omförmälda sågtimmer och bjelkar, så bletvo dessa af vederbörande Jägmästare under den 4, 5, 8 och 9 Januari och den 24 Februari 1872, på grund af det gifna förbudet emot skogens ålitande, i beslag tagna; hvarefter Konungens Befallningshafvande utan vidare omständigheter och Klaganden ohördan förordnat om virkets försäljande på auktion dels den 10 Februari och dels den 18 Mars nämnda år, vid hvilket senare tillfälle det ock försålades och af Klaganden inropades för 7,092 kronor 18 öre.

Emot Konungens Befallningshafvandes åtgärd att utlysa omförmälda auktioner besvärade sig Klaganden i Kongl. Hofrätten, som i utslag den 5 Juli 1872 förklarade att, som dåmera den utlysta auktionen försiggått samt inställande deraf sålunda icke kunde ega rum, Kongl. Hofrätten funne besvären icke till vidare yttrande föranleda.

Emellertid hade efter det vederbörandes förklaringar öfver Kammar-Advokatfiskalens besvär emot Konungens Befallningshafvandes resolutioner af den 14 Mars 1870 angående skatterätt å de af Klaganden sedermera inköpta nybyggesandelar inkommit och den förmenta skiljaktigheten emellan Kronofogdens och Skiftesförrättarens intyg rörande nybyggets åkerareal blifvit undanröjd, bemålde Advokatfiskal förklarad, det han saknade skäl att fullfölja sina besvär, i följd hvaraf Kongl. Kammar-Kollegium afskrifvit målet och Konungens Befallningshafvande genom resolution den 10 Juni 1872 upphäft det delegarne i nybygget meddelade förbud emot afverkningen af dess skog. Deruppå hade Klaganden hos Konungens Befallningshafvande begärt att återfå den af honom erlagda och i landtränteriet insatta köpeskilling för det honom tillhöriga, af Konungens Befallningshafvande försålda virket. Denna ansökan hade bifallits genom resolution den 1 September 1872 på det sätt, att Klaganden berättigades att återlyfta den influtna köpeskillingen med afdrag af dels fyra kronor 37 öre, som utbetalts till auktionsförrättaren, Läns-

mannen E. Sidenbladh, och dels etthundrafyrtio kronor 18 öre, dem Landskamreraren uppburit i provision för köpeskillingens indrifvande, hvarföre Klaganden fått å ränteriet uppbära endast sextusen niohundrafyrtiosju kronor 63 öre; dock hade i berörda resolution Klaganden lemnats öppen rätt att hos Landskamreraren och ofvanbemälda Länsman utsöka, hvad de sålunda uppburit.

Till följd af Konungens Befallningshafvandes åtgöranden i detta mål hade alltså Klaganden, oberäknade de kostnader och förluster, som honom tillskyndats genom rättgångar och hinder i dispositionen af hans omförmälda virke, nödgats utbetala ett sammanlagdt belopp af etthundrafyrtiofyra kronor 55 öre, hvilket belopp Landskamreraren, som egentligen varit upphofvet till allt det trassel och obehag, hvarför Klaganden i denna sak varit utsatt, dittills icke kunnat förmås att i godo återbetala, ehuru han enligt Klagandens förmenande bort af sin rättskänsla hafva funnit sig dertill kraftigt uppmånad, destoheldre som, om ock virket varit af Klaganden obehörigen afverkadt, någon provision för indrifningen af köpeskillingen icke lagligen fått uppbäras. I 6 § af Kongl. Förordningen den 29 Juni 1866 angående dispositionsrätten öfver skogen å sådana hemman, som uppkommit af nybyggen m. m., stadgades nemligen, att den egare eller innehafvare af hemman utaf sagda beskaffenhet, som öfverträdde sin genom samma författning bestämda rätt till hemmanets skog, skulle straffas såsom för åverkan enligt gällande strafflag, äfvensom att det oloffligen afverkade virket borde å auktion försäljas och köpeskillingen därför tillfalla skogsplanteringskassan d. v. s. staten. Men då, enligt Kongl. Brevet den 23 September 1870, provision ej finge beräknas för indrifning af försäljningsmedel utaf nämnda beskaffenhet, hvilka tillfölle staten, ansåges dermed ådagaladt, att Landskamreraren ej egt att ifrågakomma, i provision beräknade etthundrafyrtio kronor 18 öre uppbära äfvensom att Konungens Befallningshafvande förfarit olagligt, då nämnda myndighet till Landskamreraren utanordnat sagda belopp.

På grund af hvad sålunda vore anfördt, till stöd hvarför åberopades åtskilliga vid skriften fogade bilagor, anhöll Klaganden, att de ledamöter af Länsstyrelsen i Vesternorrlands län, som fattat ofvanberörda lagstridiga beslut, måtte varda af mig under tilltal stälde med påstående om laga ansvar och förpligtelse att ersätta Klaganden ofvanberörda etthundrafyrtiofyra kronor 55 öre äfvensom de kostnader och förluster, som i öfrigt tillskyndats Klaganden i denna sak, med det belopp, han framdeles finge närmare uppgifva och styrka.

Ytterligare anmäldes af Klaganden i samma skrift, att ett dervid bilagdt exemplar af Landshöfdingeembetets i nyssnämnda län utslag den 3

Augusti 1872 angående rotering af hemmanet N:o 1 Björnbäck, hvilken rotering blifvit företagen och verkstald uppå Kongl. Kammar-Collegii förordnande i bref till Konungens Befallningshafvande den 7 November 1870, blifvit honom tillstådt och lösen derfor med tre kronor hos honom uttagen, ehuru han aldrig begärt denna handling eller eljest varit pligtig att densamma lösa. Beloppet af lösen vore visserligen ringa, men då det redan utbildat sig till en industri i Vesternorrlands län att obehörigen fordra lösen af enskilde personer i mål af förevarande beskaffenhet och ett slikt ofog borde i det allmännas interesse stäffas, begärde Klaganden åtals anställande äfven i denna del med yrkande om vederbörandes förpligtande att återgälda den olagligen uppburna lösen; hvarförutan Klaganden slutligen anmärkte, att Landskamreraren å stämpladt papper utskrifvit de af Klaganden hos Konungens Befallningshafvande utlösta och vid skriften fogade afskrifter af Konungens Befallningshafvandes beslut och andra handlingar rörande det förr omförmälda, afverkade virket med hemställan att, för vinnande af rättelser derutinnan för framtiden i fall af enahanda beskaffenhet, Landskamreraren måtte medelst åtal tillförbindas att till Klaganden återbära, hvad han i lösen för stämpladt papper sålunda måst utbetala.

Vid denna skrift voro fogade nedanuppräknade handlingar:

1:o) Tre skattebref å de förr omnämnda andelarne i krononybygget Björnbäck, utfärdade den 14 Mars 1870 och försedda med påskrifter, att de varit uppvisade för Häradskskrifvaren och Revierförvaltaren i orten samt att skatteköpen blifvit lagfarna;

2:o) Landshöfdingeembetets anordningar å ofvannämnda provision till Landskamreraren och Länsmanen Sidenbladh;

3:o) I afskrifter Konungens Befallningshafvandes skrifvelse till Kongl. Kammar-Kollegium den 27 Mars 1871, innehållande, bland annat, hemställan, att Collegii Advokatfiskal måtte förordnas att öfverklaga ofvannämnda skatteköp; Advokatfiskalens besvärsskrift den 2 Maj samma år, Kongl. Kammar-Collegii å nämnda skrift tecknade kommunikations-resolution, i hvilken Konungens Befallningshafvande anmodades öfver besvären införda vederbörandes förklaring och sedan dermed jemte eget utlåtande till Kongl. Kollegium inkomna; Sven Svenssons och Jakob Jakobssons i Grundtjärn den 6 Juni 1871 afgifna förklaringar öfver Kammar-Advokatfiskalens ofvannämnda besvär, i hvilka förklaringar de tillkännagåfvo och med bilagda afskrifter af köpekontrakten styrkte, att de redan den 10 Oktober 1870 till Klaganden försålt sina andelar i krononybygget Björnbäck;

4:o) Konungens Befallningshafvandes skrifvelse den 16 Maj 1871 till

Länsmannen Sidenblad med befallning att delgifva, bland andra, nyss bemålde Sven Svensson och Jakob Jakobsson Kammar-Advokatfiskalens besvär och förelägga dem, såsom innehafvare af andelar i Björnbäckes kronony bygge ej allenast att, vid ansvar såsom för åverkan, utöfver husbehovet och medgifven utsyning enligt Kongl. Förordningen den 21 December 1865 å nämnda nybygges delar icke afverka någon skog förr än sagda besvär blifvit pröfvade och slutligen afgjorda, utan äfven inom tre veckor efter delfäendet, vid vite af fem kronon för dem hvardera, öfver samma besvär afgifva till Kongl. Kammar-Kollegium stald förklaring, som tillika med delgifningsbevisen och remissakten skulle till Konungens Befallningshafvande insändas; — Rapport öfver det beslag, vederbörande skogstjensteman verkstält å de sågtimmer och bjelkar, som emot Konungens Befallningshafvandes förbud afverkats å de Klaganden *tillhörande skiften af Björnbäckes kronoskattehemman*; — Utdrag af protokollet inför Länsstyrelsen den 18 Mars 1872, då nyssnämnda i beslag tagna skogsalster försåldes och af Klaganden genom ombud inropades; — Landräntmästarens intyg, att köpeskillingen för nämnda skogsalster blifvit å landtränteriet levererade den 21 Juni 1872; — samt bevis att förutnämnda besvär och afverkningsförbud blifvit Sven Svensson och Jakobsson meddelade;

5:o) Konungens Befallningshafvandes nyssberörda skrifvelse till Länsmannen Sidenblad samt bevis, att densamma blifvit Sven Svensson och Jakob Jakobsson delgifven;

6:o) Afskrifter af Konungens Befallningshafvandes resolutioner dels den 9 Februari å Klagandens ansökan om inställelse af auktionen å åverkadt virke från Björnbäckes ny bygge, undertecknad af Landsekreteraren och Landskamreraren, jemte besvärshänvisning, undertecknad af dåvarande Landshöfdingen W. samt Landskamreraren, dels den 2 September 1872, undertecknad af bemålde Landshöfding och Länsbokhållaren, uppå Klagandens ansökan om utbekommande af köpeskillingen för det försålda, å Björnbäckes nyhemman i beslag tagna virket;

7:o) Afskrifter af Klagandens besvärsskrifter till Kongl. Svea Hofrätt den 9 och 15 Mars 1872 samt Landsekreterarens och Landskamrerarens förklaring den 27 April samma år;

8:o) Kongl. Svea Hofrätts utslag å nämnda besvär den 5 Juli 1872;

9:o) Konungens Befallningshafvandes förutnämnda resolution den 6 September 1872 med Klagandens den 14 i samma månad derå tecknade qvitto å återbekomna 6,947 kronor 63 öre, samt

10:o) Konungens Befallningshafvandes utslag den 3 Augusti 1872 i anledning af ingifvet förslag till rotering af nyhemmanet N:o 1 Björn-

bäck, om ett mantal, undertecknad af Landssekreteraren och Landskamreraren.

Öfver klagandens ofvanintagna skrift anmodades Konungens Befallningshafvande i Vesternorrlands län att införda vederbörandes yttrande; och hade i anledning deraf dels förre Landshöfdingen W. dels Landskamreraren afgifvit förklaringar och anført:

Herr Landshöfdingen W.: att vid genomläsningen af de till målet hörande handlingar man icke kunde undertrycka ett beklagande öfver den kontinuitet af missöden, för hvilka klaganden utan sitt förväl- lande varit föremål, men då ogynsamma omständigheter mer än vederbörandes missgrepp syntes dertill bidragit, vore det minst sagdt tvifvelaktigt, om någon upprättelse från Länsstyrelsens sida kunde för Klaganden vara att vänta; att sedan Herr Landshöfdingen såsom Konungens dåvarande Befallningshafvande i Vesternorrlands län den 14 Mars 1870 beviljat Klagandens fångesmän skatterätt å 9 seland af Björnbäcks kronony bygge med rättighet till fri disposition öfver skogen, samt Klaganden, hvilken derefter samma selandtal inköpt, derå företagit åtskillig afverkning, men Advokattfiskalen i Kongl. Kammar-Kollegium efter Landshöfdinge-embetets uppmaning öfverklagat skattebrevet, såsom tillkommet på grund af felaktiga uppgifter angående odlings skyldighetens fullgörande, så hade

dels Konungens Befallningshafvande genom resolution den 16 Maj 1871 förbjudit nybyggesinnehafvarne att vid ansvar såsom för åverkan utöfver husbehof och utsyning afverka någon skog förr än besvären blifvet pröfvade;

dels Landshöfdinge-embetet — efter det Klagandens å nybygget afverkade virke, 5,164 stycken sågtimmerträd och 5 stycken bjelkar, blifvit i följd af förbudet med qvarstad belagdt samt å kungjord auktion den 18 Mars 1872 till försäljning utbjudet — genom resolution den 9 nästföretgångna Februari afslagit Klagandens deremot anställda protest och till Klaganden sjelf försålt samma virke för 7,092 kronor 18 öre, hvilket belopp Klaganden genom Landskamreraren i landtränteriet insatt och hvarå Landshöfdinge-embetet den 15 Augusti 1872 utanordnat till Landskamreraren 140 kronor 18 öre och till Länsmannen Sidenbladh såsom auktionsarfvode 4 kronor 37 öre;

dels och slutligen Konungens Befallningshafvande, sedan Advokattfiskalen i Kongl. Kammar-Kollegium de anförda besvären återkallat, genom resolution den 6 September 1872 bifallit Klagandens ansökning om återfående af den i ränteriet insatta köpeskillingen, dock med den inskränkning, att han i fall af befogenhet egde att hos Landskamreraren

och Sidenbladh särskildt återsöka, hvad desse genom ofvannämnda anordning fått sig tillagdt. Sådant var i korthet sakens förlopp.

Den af Advokatfiskalen i Kongl. Kammar-Kollegium mot skattebrevet förda talan hade grundlagt de åtgärder, som Länsstyrelsen sedermera vidtagit, vid hvilket förhållande och då hans besvär tillkommit på Landshöfdinge-embetets uppmaning, ehuru de måst såsom obefogade återkallas, arten af det tjenstenit, som för uppmaningen legat till grund, och de skäl, som densamma föranledt, borde i främsta rummet tagas i betraktande. Herr Landshöfdingen hade icke varit delaktig deri, hvarför honom tillhörde endast att försvara beslutet af den 16 Maj 1871 och den 6 September 1872; och då underrätts dom, deremot värdadt vore, enligt 26 Kapitlet 2 § Rättegångsbalken, sådan den lyder i Kongl. Förordningen den 18 April 1849, ej finge gå i verkställighet, såvida vadet derigenom onyttigt blefve, samt en ohejdad fortsättning af Klagandens visade benägenhet att genast efter nybyggets inköpande afverka den derå befintliga skog otvifvelaktigt skulle, derest den i det öfverklagade skattebrevet meddelade fria despositiosrätten fått begagnas, ledt till den följd att, om skattebrevet ogillats, föga återstått för kronan att vinna, ansåge Herr Landshöfdingen det förstnämnda beslutet vara fullt lagenligt; hvarförutan då Landshöfding icke kunde anses behörig att emot Landskamrerarens och Länsmannens bestridande ålägga dem återbetalning af ett arfvode, hvartill Länsstyrelsen under Landshöfdingens frånvaro funnit dem vara berättigade, förmodades jemväl det senare beslutet vara lagligen grundadt;

Landskamreraren, som förmälde sig hafva att afgifva förklaring öfver ofta nämnda beslag å »*Björnbäcks dåvarande kronony bygge*», öfver obehörigt uppburen lösen för utslag rörande den nybygget åsatta rotering, samt öfver kartering af en del utlösta, målet rörande handlingar, yttrade: att han i hufvudsaken åberopade Herr Landshöfdingen ofvananmärkta förklaring samt — med tillkännagifvande, dels att, sedan Kongl. Svea Hofrätt uti ett annat ärende förklarade Landskamreraren såsom föredragande skyldig att utan afgift till vederbörande hemmansegare utfärda utslag i roteringsmål, omtvistade lösen blifvit till Klaganden återstald, dels ock att, enligt föreskrifter uti Kongl. Kungörelsen den 18 Augusti 1871 § 5 tredje afdelningen, sådan den nu vore gällande, utlemnade utskrifter skulle, utom uppräknade undantag, hvartill ifrågavarande klandrade åtgärd icke kunde hänföras, på sätt som skett, beläggas med stämpel —, till vederläggning i öfrigt ej mindre af Klagandens insinuationer beträffande tillkomsten af beslagsåtgärden, öfverlemnade afskrift af Landshöfdingeembetets skrifvelse den 27 Mars 1871, på grund hvara

Kammar-advokatfiskalens besvär samt Konungens Befallningshafvandes afverkningsförbud tillkommit, än ock i fråga om återbäringen af upp-
bördsprovisionen å köpeskillingen för försålda beslagsvirket, hvilken Klaganden hvarken personligen eller genom ombud affordrat Landskamreraren, bifogade Länsmannen N. P. Engbloms, såsom kronoåklagare, till Landskontoret i Hernösand ingifna rapport, hvaraf kunde inhemtas, att åtalet ännu vore på domstols pröfning beroende samt att, såsom följd deraf frågan om skyldigheten att återställa ifrågavarande uppburna provision vore beroende derpå, huruvida stadgandet uti det af Klaganden åberopade Kongl. Brefvet den 23 September 1870 eller Kongl. Brefven den 24 September samt den 22 November 1867 komme att tillämpas; och att om Klaganden blefve frikänd från det utan Landskamrerarens förvällande tillkomna åtalet om oloflig skogsafverkan samt sålunda jemväl befriad från skyldigheten att återbära den af dåvarande Länsstyrelsen utanordnade köpeskillingen, den af Landskamreraren uppburna provisionen utan påminnelse jemväl skulle varda Klagande tillstånd.

Af nu anförda förklaringar erhöll Klaganden del och afgaf derefter påminnelser, i hvilka han till en början anmärkte, att det af Landskamreraren begagnade uttrycket »*Björnbäcks dåvarande kronony bygge*» vore origtigt och vilseledande. Sedan Klagandens fångesmän den 14 Mars 1870 erhållit skatterätt med fri dispositionsrätt öfver skogen till 9 seland Björnbäck, och Klaganden derefter den 28 November samma år undfått första uppbudet å nämnde 9 seland Björnbäck, borde han vara berättigad att anse sig såsom laglig egare af 9 seland kronoskatte Björnbäck och icke såsom åbo å krononybygget Björnbäck. Om ock genom några, lindrigast sagdt, besynnerliga bevekelsegrunder Landshöfdinge-embetet ansett, att med skattsrättssynen origtigt tillgått och i följd deraf hemställt, huruvida icke Kammar-Advokatfiskalen måtte förordnas att öfverklaga det beslut, hvarigenom ifrågavarande 9 seland blifvit från krono till skatte omförda, ansåge Klaganden, att hans eganderätt borde anses orubbad, intilldes densamma blifvit honom frändömd. Utgången hade visat, att det sålunda af Landshöfdingeembetet föranstaltade klagomålet varit obefogadt, hvarför det ock måst återkallas.

Den i Klagandens tycke klandervärdaste sidan af denna sak vore den, att Konungens Befallningshafvande redan den 16 Maj 1871 förbjöd innehafvaren af nämnda seland — således jemväl Klaganden — att afverka någon skog till afsalu, utan att underrätta Klaganden om detta förbud, hvarom han lefvat i fullkomlig okunnighet ända till dess han — nyårstiden 1872 — genom telegram underrättats, att det timmer, han på hösten och vintern låtit afverka, blifvit taget i beslag, hvarefter han

af Landshöfdinge-embetet allt framgent behandlats såsom åverkare, ehuru han endast huggit på sin egen skatteskog.

Hade deremot Landshöfdinge-embetet, sin pligt likmäktigt, i behörig tid och ordning underrättat Klaganden om det utfärdade förbudet, så skulle han icke huggit ett enda träd, innan förbudet blifvit urdanröjdt. Det hade varit af okunnighet derom som han gått i den snara, Landshöfdinge-embetet för honom utlagt. Att Landshöfdinge-embetet delgifvit hans fångesmän förbudet kunde icke inverka på hans rätt, ty de ansåge sig naturligtvis ej hafva något att skaffa med den egendom, de redan afhändt sig; det bevisade endast den ringa kännedom Landshöfdinge-embetet egde om ställningar och förhållanden i länet, helst Klaganden — såsom sagdt vore — redan den 28 November 1870 undfått första uppbudet och den 12 December 1871 fastebref å ifrågavarande 9 seland Björnbäck.

En ytterligare oförlätlig okunnighet, att icke säga vårdslöshet, förför Klaganden, vore ådagalagd derigenom, att samma Landshöfdinge-embete på hans protester emot den å det i beslag tagna virket utlysta auktionen resolverade, att något afseende icke kunde fästas dervid, emedan Klaganden icke visat, att laga skifte i behörig ordning öfvergått Björnbäck. Genom det vid klagoskriften fogade intyg af Förste Landtmätaren Stjernström ådagalades dock, att laga skiftet i Björnbäck fastaldes den 14 Februari 1871, således nära ett år, innan timret togs i beslag. Vid denna tid utgjorde en del af Björnbäck krononybygge, och det hade alltså ålegat Landshöfdinge-embetet att genom ombud vid förrättningen bevaka Kongl. Maj:ts och Kronans rätt. Af ett sådant ombud, icke af Klaganden, skulle Landshöfdingeembetet erhållit underrättelse om skiftets afslutande; och till god ordning skulle väl dessutom hafva hört, att detta antecknats i de handlingar rörande Björnbäcks återstående krononybygge, som å Landskontoret borde hafva funnits.

Härtill komme — tillade Klaganden — att Landsköfdinge-embetet, som troligen ansåge, att han icke haft nog obehag och förluster genom det öfverklagade förhållandet, beordrat krono-aktor att instämma Klaganden till Nätra Häradsrätt; och som han ansåge sitt medborgerliga namn och rykte derigenom i högsta grad förnärd, fortsatte han sina gjorda ansvarspåståenden, hvarjemte Klaganden slutligen tillkännagaf, att de i Landskamrerarens förklaring omnämnda tre kronor blifvit af Klaganden emottagna, sedan han ingifvit sitt klagomål.

Vid öfvervägande af hvad i detta ärende förekommit, syntes det mig, att Klaganden varit föremål för — icke »en kontinuitet af missöden», såsom Herr Landshöfdingen i sin ofvananfödda förklaring yttrat, utan egentligare uttryckt — en kontinuitet af olagliga åtgärder från Länssty-

relsens i Vesternorrlands län sida. Den närmare granskning af dessa åtgärder, jag nu ginge att utföra, skulle, hoppades jag, läggas sådant i dagen.

Den första bland ifrågavarande åtgärder var Landshöfdingeembetet i skrifvelsen den 27 Mars 1871 till Kongl. Kammar-Kollegium gjorda hemställan, att Advokatfiskalen derstädes måtte förordnas att öfverklaga de Konungens Befallningshafvandes beslut, genom hvilka 19½ seland af Björnbäcks krononybygge — i hvilket selandtal ingingo de 9 seland, Klaganden inköpt af Sven Svensson och Jakob Jakobsson — blifvit från krono till skatte omförda under medgifvande af fri dispositionsrätt öfver den till nybyggesdelarne hörande skog. Såsom skäl till denna hemställan anfördes hufvudsakligen att, sedan vederbörande Kronofogde den 30 September 1868 förrättat skatterättssyn å merberörda nybygge och i syne-instrumentet uppgifvit åkerarealen till det belopp, som enligt afvittringsutslaget den 20 Oktober 1855 erfordrades för nyssnämnda omföring, så skulle vid det laga skifte å nybygget, som efter sagda syne-tillfälle egt rum, enligt skiftesförrättarens ur skifteshandlingarna lemnade uppgifter, åkerarealen befunnits utgöra två tunnland 12 kappland mindre än efter ofvan åberopade afvittringsutslag belöpte på det ifrågavarande skattetalet. I följd af denna hemställan, som remitterades till Advokatfiskalen i Kongl. Kammar-Kollegium, anförde denne besvär öfver Konungens Befallningshafvandes förutnämnda beslut i Kongl. Kammar-Kollegium, som utstälde besvären till vederbörandes hörande; och efter det att de i följd deraf afgifna förklaringar och Konungens Befallningshafvandes utlåtande inkommit till bemälda Kongl. Kollegium och Advokatfiskalen af dem undfått del, aflät han den 30 April 1872 embetsmemorial till Kongl. Kollegium och yttrade, att sedan genom Skiftesförrättarens bevis och Kronofogdens förklaring stridigheterna emellan deras förut vid laga förrättningen afgifna utlåtanden angående beskaffenheten af de till skatte omförda 19½ seland af Björnbäcks krononybygge blifvit häfven, Advokatfiskalen återkallade ofvannämnda besvär, vid hvilken återkallelse Kongl. Kammar-Kollegium enligt beslut den 7 nästpåföljande Maj lät bero. Af nyss åberopade bevis och förklaring inhentades, att stridigheten mellan de olika uppgifterna härflutit deraf, att Kronofogden i åkerarealen inberäknat en del af den gemensamma (således i skiftet icke intagna) ega, som omnämndes i skiftesförrättarens redan vid Landshöfdingeembetets förberörda skrifvelse till Kongl. Kammar-Kollegium fogade uppgifter ur skifteshandlingarna. När, såsom nämnt vore, dessa uppgifter sålunda innehöllo en nog tydlig anvisning till häfvande af den skenbara stridigheten mellan Kronofogden och Skiftesförrättarens uppgifter om åkerarealen, när för öfrigt till sakens fullkomliga utredning det endast erfordrats

att derom höra Kronofogden, när det var att förutse, att en hemställan, sådan som den ofvanbeskrifna, skulle leda till vidlyftig skriftvexling emellan myndigheterna samt enskildes besvärande med förklarings afgifvande m. m., kunde jag icke annorlunda än såsom straffvärd vårdslöshet eller oförstånd i embetet stämpla detta Landshöfdinge-embetets i och för sig eftertänkliga försök att åstadkomma ändring i sina egna beslut. Denna anklagelse träffade i första rummet och väsentligast Landskamreraren och dernäst Landssekreteraren, som jemte honom å Landshöfdingeembetets vägnar undertecknat den ifrågavarande skrifvelsen.

Den *andra* åtgärden var det i sammanhang med delgifningen af Kammar-Advokattfiskalens besvär *den 16 Maj 1871 stadgade förbudet emot afverkning af skogen å krononybygget Björnbäck*. Detta förbud borde betraktas i afseende å såväl tillkomsten som delgifningen. Såsom skäl för tillkomsten åberopade Herr Landshöfdingen i sin förr omförmälda förklaring dels 26 Kapitlet 2 § Rättegångsbalken dels och den omständighet, att »en ohejdad fortsättning af Klagandens visade benägenhet att genast efter nybyggets inköpande afverka den derå befintliga skogen otvifvelaktigt skulle, derest den i det öfverklagade skattebrefvet meddelade fria dispositionsrätten fått begagnas, ledt till den följd att, om skattebrefvet ogillats, föga återstått för kronan att vinna». Om det nu ej vore alldeles klart, att det åberopade lagens rum varit här tillämpligt, så vore det så mycket klarare, att någon grund för förbudet icke stode att hemta från Klagandens »visade benägenhet» att afverka skogen, alldestund denna benägenhet först visade sig flere månader efter förbudets utfärdande; men icke desto mindre funnes för detta förbudsstadgande andra och verkliga skäl, tillräckliga att freda detsamma från åtal. Hvad deremot beträffade delgifningen af förbudet, vore den anmärkningsvärdt bristfällig. Genom skrifvelse till Länsmannen Sidenbladh nyssberörde 16 Maj anbefaldes han att förelägga Jon och Sven Sens söner, Jakob Jakobsson och Jon Persson, såsom innehafvare af andelar i Björnbäcks kronony bygge att vid ansvar såsom för åverkan icke utöfver husbehof och medgifven utsyning å deras nybyggesandelar afverka skog förr än Kammar-Advokattfiskalens mera nämnda besvär, hvilka på samma gång skulle dem delgifvas, blifvit pröfvade och afgjorda; samt att inom tre veckor efter delfäendet vid fem kronors vite för dem hvardera öfver samma besvär afgifva till Kongl. Kammar-Kollegium stäld förklaring, hvilken tillika med delgifningsbevis och remissakten sedermera skulle till Konungens Befallningshafvande insändas. Men enligt Skiftesförrättarens förutnämnda uppgifter, hvilka lägo till grund på Konungens Befallningshafvandes angifvelseskrift den 27 Mars 1871, på hvilken åter

Advokatfiskalens besvär sig stödde, voro, förutom de nämnda personerna, B. & W. Kempe jemväl innehafvare af delar i sagda krononybygge. Att det ifrågavarande förbudet meddelats desse sistnämnde, kunde ej af handlingarne inhemtas, men af den i Kongl. Kammar-Kollegium förvarade besvärsakten syntes det, att sedan förrbemälde Jon Persson i sin uti besvärsålet afgifna förklaring anmält, att B. & W. Kempe inköpt hans andel i nybygget, så hade Landshöfdingsembetet genom påskrift å sistnämnda handling anbefallt Magistraten i Hernösand att infordra B. & W. Kempes förklaring i målet, men något förbud emot skogens afverkning å nybyggesandelen förekom icke i sagda påskrift. Uti samma akt finnes ock en af Klaganden den 21 Oktober 1871, såsom det hette »på grund af meddeladt förständigande» afgifven förklaring, i hvilken han fullständigt utredde och ådagalade, att den af Konungens Befallningshafvande angifna stridigheten emellan Kronofogdens och skiftesförrättarens merberörda uppgifter i sjelfva verket icke förefunnos; men rörande det nyssnämnda förständigandets lydelse och sättet för dess meddelande innehöllo handlingarna icke något besked. Endast det vore känt och äfven här förut omförmäldt, att både Sven Svensson och Jakob Jakobsson i deras uti besvärsålet afgifna, den 6 Juni 1871 daterade och ofelbart genast derefter till Konungens Befallningshafvande ingångna förklaringar uttryckligen omförmälde, att de till Klaganden försålt sina andelar i Björnbäcks nybygge. Klaganden hade i klagoskriften mer än en gång försäkrat, att han icke förr än afverkningen af skogen å hans nybyggesdelar om hösten 1871 verkställes eller, närmare bestämdt, vid nyårstiden år 1872 undfått kunskap om det ifrågavarande förbudet, och hvarken Landshöfdingen ej heller Landskamreraren hade i sina förklaringar förklaringar förnekat ett sådant förhållande. Det torde således kunna för fast antagas, att Landshöfdinge-embetet underlåtit meddela Klaganden merberörda förbud. Denna underlåtenhet finge onekligen ett besynnerligt utseende, när hon betraktades i sammanhang dermed, att Landshöfdinge-embetet ofelbart i Juni månad 1871 af de inkomna förklaringarna erhållit kunskap om, att Klaganden dåmera vore egare af Sven Svenssons och Jakob Jakobssons andelar i Björnbäck, att Herr Landshöfdingen, på sätt han i sin förklaring yttrat, haft till skäl för förbudet den 16 Maj samma år misstanken, att Klaganden skulle afverka skogen på sina nybyggesdelar, hvilket otvetydigt förutsatte hos Herr Landshöfdingen kännedom, att Klaganden då egde nämnda lägenhet; och att, sedan denne i sin okunnighet om förbudet till någon del rättfärdigat nämnda misstänka Landshöfdingeembetet icke drog i betänkande att därför tillskynda honom all den skada och olägenhet, som här ofvan beskrifvits. Det vore således

icke det ifrågavarande förbudets utfärdande, det vore underlåtenheten att kungöra detsamma så, att dess efterlefnad i möjligaste måtto be-
tryggades, som jag lade Länsstyrelsen till last. Derigenom äfventyrades
nemligen det allmännas bästa, hvars främjande utgjorde förbudets enda
berättigade syftemål.

Under hösten efter förbudets utfärdande skedde afverkningen och i
början af år 1872 beslaget å de afverkade skogsalstren. I rapporterna
angående beslaget uppgäfvo skogstjenstemännen, att detta blifvit verk-
ställt i anledning af förbudet den 16 Maj 1871. Således hade desse
tjenstemän deraf undfått del. Och så snart nämnda rapporter inkommit,
utfärdade Länsstyrelsen den 6 Mars 1872 kungörelse om offentlig auktion
å det i beslag tagna virket. Detta vore den *tredje* åtgärden i föreva-
rande ärende, som påkallade närmare granskning. Den rättsgrundsats,
som medgäfvade verkställande magten i staten rätt att under vissa gifna
förhållanden i beslag taga enskild persons egendom, medgäfvade icke i
allmänhet samma egendoms förytttrande, innan laga domstol förklarar den-
samma förbruten. Dertill fordrades särskildt uttryckligt megifvande i
lag eller författningar; och någon lag eller författning, som uttryckligen
tillstodde i beslag tagna skogsalsters försäljning, innan de af domstol
förklarats förbrutna, hade jag icke kunnat påträffa. Det vore mig icke
obekant, att slik förtidig försäljning icke sällan skett, men detta bevisade ej,
att sådant vore lagligt. Skulle ett dylikt förfarande med något sken af
laglighet kunna försvaras, måste antingen afverkaren vara okänd eller
ock hafva på ett eller annat sätt dertill lemnat sitt bifall. Icke någon
af dessa förutsättningar hade här varit för handen. Länsstyrelsen visste,
hvem åverkaren var, visste, att han egde grundade anspråk på egande-
rätt till den afverkade skogen, hvilken rätt endast genom ett tillfälligt
förbud vore inskränkt, och Länsstyrelsen visste slutligen, att åverkaren
icke fått sig nämnda förbud i laga ordning meddeladt. I så fatta om-
städheter borde väl Länsstyrelsen gjort sig förvissad om Klagandens
bifall till försäljningen, innan anstalt fogades om det ännu icke förbrutet
dömda virkets afyttrande; men när detta uraktlåtits, när efter det auk-
tionskungörelsen blifvit utfärdad Klaganden inkommit med sin skriftliga
protest deremot meddelst ansökningen om den utlysta auktionens in-
ställande, då åtminstone borde Länsstyrelsen skyndat att genom bifall
till denna ansökning rätta och afvärja följderna af det fel, som genom
samma kungörelses utfärdande var begånget; i det stället meddelade
Landshöfdinge-embetet den 9 Februari 1872 på nämnda ansökan ett ut-
slag af följande lydelse:

»Då Konungens Befallningshafvandes för sökandens fångesmän den

14 Mars 1870 å ifrågavarande nybyggesandelar utfärdade särskilda skattebref — hvars såsom vilkor för dispositionsrätten öfver skogen stadgade föreskrift, att berörda delar skulle från öfriga nybygget utbrytas, icke, såvidt visadt är, iakttagits — blifvit i Kongl. Kammar-Kollegium af Advokatfiskalsembetet derstädes öfverklagade, samt Landshöfdinge-embetet i anledning deraf genom beslut den 16 Maj 1871 försatt nybyggets skog i qvarstad med åboerne delgifvet förståndigande att tills vidare ej utöfver husbehof och utsyning vid äverkansbot å nybygget fälla skog, alltså och då sökanden, hvilken uti omförmälda afseende ej kan hafva bättre rätt än sina fångesmän och hvars möjliga okunnighet om förbudet icke får lända honom till ursäkt, i skriften erkänt, att det i beslag tagna virket blifvit å hans andel i nybygget på hans föranstaltande afverkad, samt sökanden icke ens erbjudit borgen för lyftningen deraf, och virkets qvarliggande i skogen i afbidan på målets slutliga utgång skulle leda till dess försämring samt för bevakningen mot förskingring ådraga kronan betydliga kostnader, finner Landshöfdinge-embetet icke skäl att den af sökanden begärda inställelse af auktionen bifalla.»

Hvad som i detta utslag ådroge sig uppmärksamhet vore först ytttrandet i en mellanmening, att *den såsom vilkor för dispositionsrätten öfver skogen uti skatteköpebrefvet rörande ifrågavarande nybyggesdelar stadgade föreskrift, att dessa delar skulle från nybygget utbrytas, icke, såvidt visadt vore, iakttagits.* Denna anmärkning vederlades fullständigt med den frågan: huru skulle Klaganden kunna om verkställigheten af en slik utbrytning förutsätta okunnighet hos Landshöfdinge-embetet och således anse sig böra derom förebringa bevisning, då det varit ur handlingarna rörande en sådan förrättning som Landshöfdinge-embetet hemtat grunden för angifvelsen hos Kongl. Kammar-Kollegium angående den förmenta origtigheten af uppgiften om åkerarealen uti instrumentet öfver den af Kronofogden förrättade skatterättssyn, hvilken angivelse föranledt Kammar-Advokatfiskalens besvär, som i sin ordning föranledt afverkningsförbudet den 16 Maj 1871, hvilket sedermera föranledt beslagen å de afverkade skogsalstren, som slutligen föranledt den auktion, om hvars inställande Klaganden gjort ansökning och öfver hvilken ansökning Landshöfdingeembetet genom det ifrågavarande utslaget sig utlätit? — Dessutom skulle väl, på sätt Klaganden i påminnelserna anmärkt, Konungens Befallningshafvande haft ombud vid berörda förrättning, hvilket ombud skolat för anteckning i jordeboken eller annan handling anmält en så vigtig omständighet beträffande ett nybygge, hvilket ännu till någon del vore af krononatur. Vidare hette det i nyssanfödda utslag, efter omförmälade af det åboerne å nybyggesandelarne gifna föreläggande, att icke

fälla skog å nybygget, att *Klaganden i berörda afseende ej kunde hafva bättre rätt än hans fångesmän, hvars (Klagandens?) okunnighet om förbudet ej finge lända honom till ursäkt*. Här hade Landshöfdinge-embetet låtit sitt omdöme förvillas af en rättsgrundsats, som ej kunde på förevarande förhållanden vinna tillämpning. När det talades om, att en köpare icke hade bättre rätt än hans fångesmän, åsyftades naturligen den rätt desse hade vid den tidpunkt, då köpet skedde. Om sådan rätt vore här ej fråga. Här hade, ett års tid efter köpets afslutande, Konungens Befallningshafvande gjort en inskränkning i dispositionen af den i köp gångna egendomen och derom underrättat, icke köparen och innehafvaren af egendomen, utan säljarena, som längesedan afträdt densamma. Hade desse ännu haft qvar någon dispositionsrätt öfver t. ex. skogen å egendomen, så hade de visserligen lidit inskränkning af förbudet, om hvilket de fått vetskap, men hade de ej qvar någon slik dispositionsrätt, så rörde inskränkningen icke dem och ännu mindre den om förbudet okunnige köparen, som tillika ostridigt innehade både egande- och dispositionsrätten öfver nybyggesdelarne. Vid sådant förhållande vore allt tal om köpares eller fångesmäns lika eller sämre rätt meningslöst. Den satsen åter, att *Klagandens okunnighet om förbudet ej finge lända honom till ursäkt*, innebure ett uppenbart misstag. Okunnighet om lagen gälde icke öfverträdaren till ursäkt, men okunnigheten om ett tillfälligt förbud vore deremot urskuldande. Hvarför skulle eljest Länsstyrelsen hafva derom i laga ordning underrättat Klagandens fångesmän? — Ytterligare anfördes såsom skäl att icke bifalla Klagandens inrågavarande ansökan, att *han icke ens erbjudit borgen för lyftningen deraf* (skulle väl vara för dispositionsrätten af det i beslag tagna virket). Denna skyldighet hade kunnat stadgas såsom vilkor för erhållande af rätt att öfver virket förfoga, men derom tycktes ej hafva varit fråga, endast om inställande af auktionen, eftersom det sedermera i utslaget talades om virkets qvarliggande såsom ledande till dess försämring och om kronans kostnader för detsammans bevakande mot församring. Men, i allt fall, borgen kunde fordras såsom vilkor jemväl för auktionens inställande, men saknaden deraf icke anföras såsom skäl för afslag å sagda begäran; och hvad slutligen beträffade de redan omnämnda skälen, att genom auktionens inställande och försäljningens uppskjutande virket skulle kunna försämrast och bevakningen deraf medföra kostnader för kronan, så förfölle ju dessa skäl, derest, på sätt redan nämnt vore, såsom vilkor för auktionens inställande fordrats borgen, hvilken betryggat kronan för all skada eller förlust, som genom uppskjuten försäljning af virket kunde uppkomma.

Det nu granskade utslaget utgjorde slutpunkten i den kedja af anmärkningsvärda åtgärder, som började med den obefogade angifvelsen i Kongl. Kammar-Kollegium och fortsattes med det ofullständiga kungörandet af afverkningsförbudet samt det obehöriga utlysandet af auktion å det i beslag tagna, men icke förbrutet dömda virket. Utslaget vore underskrifvet af Landssekreteraren och Landskamreraren.

Men dermed vore de anmärkningsvärda åtgärderna icke slut. Ännu återstode att omförmäla, hurusom genom anordning, utstald den 15 Augusti 1872 och underskrifven af Landssekreteraren och Landskamreraren, Vesternorrlands läns landtränteri anmodats af deponerade medel utbetala till länets landskontor etthundranitiofem kronor 8 öre, inkasseringsprovision, jemlikt Kongl. Brevvet den 23 September 1870, för följande för försåldt virke från nedannämnda lägenheter indrifna auktionsmedel, nemligen: »1872 den 21 Juni från Björnbäcks nybygge 7,092: 18 (140: 18)» — —; å hvilken anordning finnes tecknad Landskamrerarens egenhändiga qvitto. Så mycket inhemtades af den vid handlingarna i transsumt fogade anordningen, men genom hvad här ofvan blifvit anfördt, vore ådagalagdt, att det belopp, Landskamreraren af nämnda medel för egen del och såsom indrifningsprovision uppburit, vore etthundrafyrtio kronor 18 öre och att Länsmannen Sidenblad af samma medel bekommit »för bortauktionering af en del från Björnbäcks krononybygge olofligen afverkad skog» fyra kronor 37 öre. Rörande denna klagopunkt åberopade Landskamreraren i sin afgifna förklaring en af Länsmannen N. P. Engblom till Konungens Befallningshafvande ingifven rapport af innehåll, att uti målet emot Klaganden och Inspektoren K., angående skogsåverkan å Björnbäcks krononybygge, vid 1873 års hösteting, då målet anhängiggjorts, begge parterne uteblifvit, och att vid 1874 års vinterting Inspektoren K. tillstädeskommit, men Klaganden såsom ledamot af Riksdagens Första Kammare af Rätten ansetts hafva laga förfall och att med afseende derå målet uppskjutits till påföljande hösteting; samt anförde vidare, att såsom följd deraf, att åtalet ännu vore på domstols pröfning beroende, »frågan om skyldigheten att återbära ifrågavarande uppburna provision vore beroende derpå, huruvida stadgandet uti af Klaganden åberopade Kongl. Brevvet den 23 September 1871 eller Kongl. Brevven den 24 September samt den 22 November 1867 komme att tillämpas; och att, om Klaganden blefve frikänd från det utan Landskamrerarens förvallande tillkomna åtalet om oloflig skogsåverkan samt sålunda jemväl befriad från skyldigheten att återbära den af dåvarande Länsstyrelsen utanordnade köpeskillingen, skulle den af Landskamreraren uppburna provisionen utan påminnelser återbäras.» Detta försvar lade i dagen en

märkvärdig brist på reda i tankegången. Såsom grund för ofvanomför-
 mällda anordning af provisionen åberopades Kongl. Brevet den 23 Sep-
 tember 1870; i förklaringen åter hette det, att frågan om skyldigheten
 att återbära ifrågavarande provision vore beroende derpå, huruvida stad-
 gandet uti det af *Klaganden åberopade* Kongl. Brevet den 23 September
 1871 — sistnämnda årtal vore ett uppenbart skriffel, ty i Klagandens
 skrift, likasom i anordningen stode: Kongl. Brevet den 23 September
 1870 och något Kongl. Bref af den 23 September 1871 finnes ej i
 Svensk Författningssamling — eller Kongl. Brefven den 24 September
 samt den 22 November 1867 komme att tillämpas. Här af ville det synas
 som, efter det Klaganden ådagalagt, att enligt nyss åberopade Cirkulär
 den 23 September 1870 för indrifningen af försäljningsmedel för effekter
 från sådana skogar, hvilkas behållna afkastning helt och hållet inginge
 till Statsverket — hvilket i detta fall vore händelsen — ingen provision
 bestodes Landskamreraren, gifvit förlorad den grund, på hvilken anord-
 ningen stöddes, och tagit sin tillflykt till de uppgifna Kongl. Brefven af
 år 1867. Nu ville likväl olyckan, att dessa nädiga bref icke handlade
 om samma ämne, utan om beslagares, skogstjenstemäns eller betjentes,
 rätt till beslagareprovision, tjugu procent af det i beslag tagna virket.
 Det finnes sålunda icke ringaste laglig grund för Landshöfdinge-embetet
 att till Landskamreraren utanordna inkasseringssprovision af etthundra-
 fyrtio kronor 18 öre, hvarföre beslutet derom vore olagligt, och borde
 Landssekreteraren och Landskamreraren, som anordningen underskrifvit,
 vidkännas såväl det ansvar som den ersättningskyldighet, hvilken af
 samma beslut kunde följa.

En anmärkningsvärd omständighet vore, att icke någon beslagare-
 andel tycktes hafva till vederbörande skogstjenstemän utbetalts. Auk-
 tionssumman utgjorde enligt protokollet sjutusen nittiotvå kronor 18 öre
 och jemt denna summa insattes i Landträneriet. Derifrån utanordnades
 sedermera till Landskamreraren etthundrafyrtio kronor 18 öre, till
 Länsmannen Sidenbladh fyra kronor 37 öre och Klaganden fick återlyfta
 sextusen niohundrafyrtiosju kronor 63 öre.

Möjligen låge i nämnda omständighet grunden till den vidunderliga
 rättegång, som anhängiggjorts vid pass ett år, efter det Klaganden fått
 återlyfta köpeskillingen för det från honom i beslag tagna virket. Att,
 sedan fullleligen utrönt blifvit, det de besvär, som föranledde afverk-
 ningsförbudet, grundat sig på en irring, sedan i följd deraf såväl besvä-
 ren som förbudet blifvit återkallade, och sedan Klaganden fått återlyfta
 köpeskillingen för det honom olagligen fränhända och försålda virket,
 emot honom anhängiggöra åtal för åverkan, finge väl kallas en vidun-

derlig åtgärd. Men förhållandet kunde vara sådant, att skogstjenstemannen, hvilken verkstält beslaget och som uppenbarligen handlat i god tro, när han vidtog nämnda tjänste-åtgärd, samt förty varit fullt berättigad till anspråk på beslagareandel, om utbekommande deraf vändt sig till Konungens Befallningshafvande, måhända efter det Klaganden redan återfått köpeskillingen för virket, och dervid erhållit det svar, att några medel icke funnes, af hvilka sagda andel kunde utbetalas, samt derpå antingen efter anvisning eller på eget beråd tillgripit den utvägen att genom åtal söka förmå den förmente åverkaren att gälda beslagareandelen. Emellertid vore det mig omöjligt att finna, det, på sätt Landskamreraren i sin förklaring antydde, denna rättegång skulle hafva något inflytande på frågan om Landskamrerarens rätt till indrifningsprovision och förty nämnda åtals utgång behöfva afvaktas, innan sistberörda fråga afgjordes, emedan detta ämne ej torde tillhöra Häradsrättens pröfning och dessutom, ehvad Klaganden frikändes eller fälades i målet, Landskamreraren aldrig, enligt hvad här ofvan vore utredt, kunde af så beskaffade medel som de, om hvilka här vore fråga, bekomma indrifningsprovision.

Af de återstående i Klagandens skrift hos mig anmälda klagopunkter, ansåg jag den, som rörde orätt uppburen lösen för utslag i en roteringsfråga, vid det förhållande, att denna lösen redan blifvit återställd och ej utredas kunde, huruvida samma lösen uppburits förr eller senare än den lösen för lika beskaffad handling, för hvars uppbärande Landskamreraren enligt hans egen uppgift blifvit af Kongl. Hofrätten bötfäld, icke föranleda vidare åtgärd; och den åter, som anginge utlösta afskrifvers beläggande med stämpel, så obestämd som densamma blifvit framställd, syntes mig icke förtjena afseende.

I skrifvelse den 24 December 1874 anmodade jag, som ansåg, att någon talan emot Herr förre Landshöfdingen W. icke borde föras, Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att på grund af hvad sålunda förekommit, lagligen inför Kongl. Hofrätten tilltala Landssekreteraren R. och Landskamreraren A., och sammanfattade de yrkanden i afseende å ansvarigheten för de Länsstyrelsens åtgärder, emot hvilka jag framställt anmärkning, sålunda, att jag ansåg Landskamreraren böra för dem alla svara samt Landsekreteraren, i ringare mån, för sin delaktighet i angifvelsen hos Kongl. Kammar-Kollegium, men väsentligen för utslaget uppå Klagandens ansökning om inställande af auktionen å det i beslag tagna virket, och för utanordningen af inkasseringsprovisionen till Landskamreraren, hvarförutan Landssekreteraren och Landskamreraren borde, förutom ansvar efter lag och sakens beskaffenhet, jemväl kännas skyl-

dige att, hvilkendera bäst gälda gitte, till Klaganden utgifva den ersättning för kostnader och besvär, han, i saken hörd, skäligen fordrade.

Efter föregången skriftväxling meddelade Kongl. Hofrätten sedermera utslag i målet *den 4 April 1876* af innehåll, att enär med afseende å skiljaktigheten emellan det af vederbörande landtmätare efter förrätande af laga skifte å egorna till ifrågavarande krononybygge meddelade intyg, som innehölle, att derstädes funnes åker till en vidd af sammanlagdt fjorton tunne- femton och ett tiondedels kappland äng, odlingsmark och afrösningsjord samt dessutom genom sjösänkning vunnen mark af bättre beskaffenhet, och å andra sidan det af Konungens Befallningshafvande den 20 Oktober 1855 fastställda förslag till nybyggets afvittring och skattläggning, hvilket upptog särskildt odlingsland till åker tjugonio tunne- tolf kappland och särskildt äng och rödjningsland samt skog och mulbete, Landshöfdinge-embetet icke kunde anses hafva saknat all anledning för den hos Kongl. Kammar-Kollegium gjorda hemställan om besvärs anförande emot de å nybygget utfärdade skatterätsresolutioner kunde åtalet i denna del icke bifallas; äfvensom och då i betraktande deraf att nyssnämnda resolutioner icke blifvit upphäfdade och att Kronan således icke återvunnit eganderätten till den till skatte omfördade mark med derå vexande skog, kronan icke blifvit i sin rätt lidande derigenom, att det af Konungens Befallningshafvande utfärdade afverkningsförbud icke delgifvits Klaganden, Kongl. Hofrätten funne denna försummelse icke föranleda ansvar i annat hänseende, än så vidt deraf förorsakats skada för Klaganden; men emedan dervid förekomme att, äfven om det icke i och för sig finge anses lagstridigt, att det af Klaganden afverkade, i beslag tagna virke blifvit försäldt, utan att utgången af det mot honom anställda åtal afvaktats, Landshöfdinge-embetet, som på grund af de föregående förhandlingarna rörande ifrågavarande nybygge måste antagas hafva egt kännedom derom, att de Klaganden tillhöriga delar af nybygget genom laga skifte utbrutits från det öfriga och att således detta vilkor för fri dispositionsrätt af skogen blifvit uppfyllt, icke vid det förhållande, att Klaganden, å hvilkens mark virket tagits i beslag, ej, så vidt visadt vore, förr än afverkningen skett, varit underrättad om Konungens Befallningshafvandes utfärdade förbud mot afverkning, lagligen egt att, på sätt som skett, med afslag å Klagandens framställda begäran om den utlysta försäljningens inställande, låta sälja virket; ty och då provision för inkassering af köpesumman icke i lag eller särskild författning vore medgifven, och åtgärden att till Landskamreraren utanordna sådan provision följaktligen varit obehörig, funne Kongl. Hofrätten skäligt i så måtto bifalla åtalet, att Landskamreraren och Landssekreteraren,

de der båda, Landskamreraren särskildt såsom föredragande, vore för de Landshöfdingeembetet sålunda till last lagda åtgärder ansvarige, jemlikt 25 Kapitlet 17 § Strafflagen dömdes att därför böta, Landskamreraren etthundra kronor och Landssekreteraren tjugufem kronor; och förpligtades Landskamreraren att till Klaganden utgifva dels omförmälda provision etthundrafyrtio kronor 18 öre jemte 6 procents ränta derå från den 6 September 1872 tills betalning skedde, dels till Länsmanen Sidenblad utanordnade fyra kronor 37 öre, dels sex procent ränta å köpesumman för virket sjutusen nitiotvå kronor 18 öre från den 21 Juni till den 6 September 1872 och dels ersättning för Klaganden tillskyndade kostnader med tvåhundra fem kronor.

Öfver detta utslag hafva de bötfälde hos Kongl. Maj:t anfördt underdåniga besvär.

Uppå de underdåniga besvär, jag anfördt öfver Kongl. Svea Hofrätts den 11 Maj 1875 meddelade utslag, hvarigenom den ansvarstalan, som efter mitt förordnande blifvit anhängiggjordt emot Nämnden i Njurunda tingslag för förment olaga dom, för hvilket åtal närmare redogöres i min till sistförflutna års Riksdag afgifna embetsberättelse (sidd. 12—15) har Kongl. Maj:t under den 24 Januari 1876 meddelat nådigt utslag och funnit skäl ej vara anfördt, som i Hofrättens öfverklagade utslag kunde verka ändring*).

Enligt embetsberättelsen till 1876 års Riksdag (sidd. 8—12) dömdes Domhafvanden i Gotlands Norra domsaga genom Kongl. Svea Hofrätts utslag den 26 Oktober 1875, för det han olagligen äskat ersättning för skjuts och dagtraktamente under förrättnings- och expeditionsdagar vid häradssyn å kungsgård, att böta etthundra femtio kronor, hvilka böter skulle tillfalla kronan, hvarförutan Domhafvanden förpligtades att utgifva ersättning till arrendatoren å berörde kungsgård med åttiosju kronor samt godtgöra honom lösen för Kongl. Hofrättens utslag med tre kronor 50 öre. Häröfver anförde Domhafvanden underdåniga besvär.

*) Från detta beslut voro tre af Högsta Domstolens ledamöter i så måtto skiljaktiga, att, då genom meddelandet af Häradsrättens i fråga varande utslag icke kunde anses hafva blifvit begånget fel i domarembetets utöfning, hvarå ansvar må följa, bemålde ledamöter ej funno skäl att i Hofrättens öfverklagade utslag göra ändring.

I *nåddigt utslag den 18 Januari 1876* förklarade Kongl. Maj:t, att som Hofrätten i meddelad besvärshänvisning rätteligen föreskrifvit, bland annat, att det åläge Klaganden, om han till sökande af ändring i Hofrättens utslag funne sig befogad, att vid de underdåniga besvären foga bevis att de honom ådömda böter och ersättningsbelopp blifvit hos Konungens Befallningshafvande eller Kronofogden i orten nedsatta, eller, om Klaganden för fattigdom icke förmådde berörda medel utgifva, vederbörligt intyg derom, vid äfventyr, om det försumrades, att Klaganden skulle hafva förlorat sin talan och besvären ej komma under pröfning; men Klaganden vid sina underdåniga besvär fogat vederbörligt bevis öfver nedsättning af allenast tvåhundrafyrtio kronor 25 öre och således icke fullgjort Hofrättens berörda föreskrift; alltså funne Kongl. Maj:t de underdåniga besvären icke kunna till pröfning upptagas.

Uti en till mig ingifven skrift hade vice Häradshöfdingen L. anført, att han efter inställedagen, den 9 September 1874, i Sjöförsäkringsbolaget Neptunus' vid Stockholms Rådstufvurätt anhängiggjorda konkurs, i sin egenskap af ombud för åtskilliga utländske fordringsegare hos nämnda bolag, den 16 April 1875 till bemålde Rådstufvurätt inlemnad bevakningsinlagor för 48 borgenärer, hvilka inlagor åtföljts af en gemensam skrift, i hvilken Klaganden anhållit, att förhör i anledning af sagda bevakningar måtte till en och samma dag utsättas; att Stadsnotarien R., enligt 48 vid ofvanberörda skrift fogade protokollsutdrag, den 19 i sistnämnde månad föredragit bevakningsinlagorna inför Rådstufvurätten, som utsatt förhör i anledning af bevakningarna å fyra särskilda dagar med tolf bevakningar å hvarje, nemligen den 19 och 26 Maj samt den 2 och 9 Juni; att derefter bemålde Stadsnotarie å Rättens ombudsman i konkursmålet, sysslomännen och aktiebolagets ombud utfärdat 48 särskilda kallelser till förhören samt låtit genom Rådstufvurättens vaktbetjening desamma delgifvas, för hvilket delgifvande betalning sedermera blifvit Klaganden af fordrad, på sätt nyssåberopade protokollsutdrag vitsordade, med 120 kronor; att vid förhöret den 19 Maj — det enda som af Klaganden bevisats — fråga uppstått om de ersättningar, som jemlikt 80 § Konkurslagen skulle tilldelas ordföranden, Rättens ombudsman och sysslomännen; och att enligt nyssberörda protokoll ordföranden, Rådsmannen S., för sin inställelse äskat fyra kronor för hvarje bevakning med tillhopa 48 kronor för hvarje förhörsdag eller 192 kronor för samtliga bevakningarnas handläggning.

Med ledning af den praxis, som följdes vid landtdomstolarne, hade Klaganden i öfverensstämmelse med den teori, som lärdes vid Upsala Universitet, och efter jmförelse med utländska lagar och bruk, städse ansett, att förhörsdag, utsatt i anledning af skeende efterbevakning i konkurs, kunde betraktas såsom en ny inställedag, till hvilken hvarje före samma förhörsdag anmäld efterbevakning jemväl borde utställas; men efter Rådstufvurättens uppfattning uti förevarande fall skulle det deremot ligga inom Rättens behörighet att besluta till och med, att hvarje bevakning borde, såvida tiden sådant medgäfve, föredragas till förhör å särskild dag. Härå påkallade Klaganden min uppmärksamhet med begäran att, derest jag ej funne Rådstufvurättens omförmälda beslut den 19 Maj 1875, hvarigenom bevakningarna blifvit i strid med Klagandens begäran till förhör å fyra särskilda dagar utställda, kunna föranleda någon min åtgärd emot Rätten, jag likväl måtte söka verka till en ändring eller förklaring, som kunde komma åstad någon minskning i de kostnader för efterbevakningar i konkurs, hvilka genom tolkning af konkurslagen till så beskaffade beslut desto tyngre drabbade fordringsegarne, som konkursmassorna blott sällan gäfve utdelningar tillräckliga att vid smärre fordringsbelopp betäcka sådana kostnader.

Ehuru missnöjd dermed, att han för bevakningarna fått lösa ej mindre än 48 protokoll, endast utvisande, att förhör blifvit utsatta, än äfven särskilda kallelser till förhören, och oaktadt han vid bevakningarnas ingifvande antagit, att de skulle enligt hans anhållan i sammanhang och således såsom *ett* ärende behandlas med endast ett protokoll, ville dock Klaganden endast i nyssomförmälda alternativa syftemål till min kännedom anmäla förhållandet.

Beträffande derefter de af Rådmannen S. äskade ersättningar för hans inställelse vid de särskilda förhören, funne Klaganden desamma vara fullkomligt godtyckligt tilltagna. Rådmannen vore i följd af sitt embete berättigad till ett dagtraktamente af fem kronor, och om han egde beräkna någon särskild summa för hvarje ärende, som å en förrättningsdag enligt Rättens beslut särskildt behandlats, skulle sådan summa utgöra fem kronor. Deremot, i händelse Rådmannen vore, såsom Klaganden förestälde sig, pliktig att beräkna för hela sin förrättningsdag fem kronor, så skulle naturligtvis detta belopp, der flera ärenden samma dag handlagts, å samtliga ärendena fördelats. Klaganden ansåge alltså att, derest alla de af honom ingifna, ofvan omförmälda bevakningar kunnat såsom särskilda ärenden anses, men dock bort enligt hans begäran å en dag till förhör företagas, Rådmannen skolat så fördela sin ersättning för dagen, fem kronor, att deraf på hvarje bevakning

kommit $10\frac{5}{12}$ eller 11 öre, hvaremot, derest Rätten egt att ärendena å fyra förhørsdagar utställa, Rådmanen haft att fördela 20 kronor till $41\frac{2}{3}$ eller 42 öre för hvarje bevakning. Då Rådmanen S. icke velat på Klagandens derom gjorda framställning till i lag medgifvet belopp nedsätta, hvad han äskat, anmälde Klaganden saken till mig för den åtgärd, jag kunde anse till förhållandet lämplig, desto heldre som derigenom säkrast kunde afgöras, hvad i förevarande fall rätt vore.

Denna skrift meddelades Stockholms Rådstufvurätts Andra afdelning med anmodan att infordra Rådmanen S:s och Stadsnotarien R:s yttranden och eget utlåtande afgifva.

I skrifvelse den 20 September 1875, undertecknad af Rådmännen M., S. och L. samt Stadsnotarien R., insände Rådstufvurätten särskilda yttranden af Rådmanen S. och Stadsnotarien R. samt anförde för egen del:

att som man på förhand icke kunde veta, huruvida granskning af de anmälda fordringarna skulle å inställedagen komma att ega rum, man icke vågade utsätta alla efterbevakningarna till behandling å en och samma dag. I sådant fall hade tiden blifvit otillräcklig, emedan nästan alla bevakningsinlagorna voro åtföljda af vidlyftiga och serdeles invecklade pretentionsräkningar. Efterbevakningar ansåges icke hafva något sammanhang med hvarandra och kunde således behandlas hvar och en å sin särskilda dag, likasom ock särskild dom i hvar och en af dem under vissa förhållanden följde; hvaraf skulle visa sig, att Klagandens åsigt, att alla på samma gång ingifna efterbevakningar, de måtte vara huru många som helst, ovilkorligen borde utställas till behandling å en och samma dag, vore oriktig.

I de särskildt afgifna yttrandena anförde:

1:o) *Rådmanen S.*: att enär han icke framställt anspråk på, att Klaganden skulle af sina egna medel gälda omförmälda ersättningsbelopp, och Klaganden sjelf ej vore sak- eller målsegare samt de af honom hos Rådstufvurätten företedda fullnagter att bevaka vederbörandes rätt icke kunde berättiga honom att föra sådan talan, som han hos Justitie-Ombudsmannen väckt, ansåge Rådmanen Klaganden dertill obehörig och hemstälde på sådan grund, att klagoskriften måtte lemnas utan afseende; att Rådmanen skulle kunnat dertill inskränka sitt yttrande, men i betraktande af beskaffenheten utaf Klagandens förda talan och de åsikter i afseende å beräkningen af sådan ersättning, hvarom fråga vore, som Klaganden uttalat, ville Rådmanen tillägga följande:

Uti 80 § af gällande konkurslag stadgades, att ordförande för sin inställelse vid det i anledning af efterbevakning i konkurs utsatta förhör

egde njuta ersättning af den eller de borgenärer, hvilkas fordringsanspråk der förevarit, men hvarken berörda § eller annat lagrum bestämde, huru och efter hvilken grund denna ersättning skulle beräknas; och hade lagstiftaren i detta fall — i uppenbar motsats till hvad i andra lagar förekomme i fråga om ersättning för offentliga förrättningar — ej ens hänvisat till än mindre påbudt tillämpning af i andra lagar meddelade särskilda stadganden. Det kunde därför med fullt skäl antagas, att konkurslagen öfverlemnade åt domstolen att för den händelse, att den af ordföranden äskade ersättning för inställelse vid förhör i anledning af efterbevakning ej till beloppet godkändes af den, som borde kostnaden i berörda hänseende vidkännas, bestämna den godtgörelse, som med hänsyn till i hvarje fall förekommande särskilda förhållanden af domstolen prövades skälig. Den åberopade §:en antydde jemväl, att hvarje efterbevakning i konkurs föranledde ett särskildt förhör, så att ordföranden för sin inställelse vid hvarje sådant vore berättigad till ersättning af den eller, om flere underskrifvit bevakningsinlagen, de borgenärer, hvilkas fordringsanspråk der förevarit. En sådan domstolens pröfning, som ofvan vore nämnd, och hvilken, så framt det uppgifna ersättningsbeloppet bestriddes, vore ovilkorligen nödig, innan detsamma kunde hos efterbevakande borgenärer exekutivt uttagas, hade Rådmannen icke påkallat. På sätt protokollen öfver förhören utvisade, hade han blott *äskat* ersättning för sin inställelse vid hvarje förhör med fyra kronor; men då Klaganden för sina hufvudmän vägrat uppgifva, hvad Rådmannen äskat, måste han låta bero vid denna Klagandens vägran, då han för visso visste, att Klaganden i sin egenskap af ombud ej lagligen kunde af domstol eller exsekutor åläggas utbetala de ersättningsbelopp, som kunde blifva fastställda, och Rådmannen saknade håg att om deras utbekommande inlåta sig i tvist med 48 särskilda utländingar och utländska bolag i spridda delar af Europa.

2:o) *Stadsnotarien R.*, som erinrade, att Klaganden icke betungats med lösen för någon expedition, och att han således icke vore rätt målsegande och icke behörig att i saken föra talan, yttrade vidare: att det vore Klagandens 48 hufvudmän, hvilka debiterats lösen för hvar sitt protokollsutdrag jemte kallelse, och Stadsnotarien utbåde sig att få förklara, det han icke hade sig bekant något lagstadgande, enligt hvilket parter, som förde särskildt talan men tillfälligtvis råkat falla med sitt val på ett och samma ombud, skulle hafva lindrigare rättegångsutgifter, än om de haft hvar sitt ombud; att Stadsnotarien trodde sig hafva skäl för sitt förfarande i 80 § Konkurslagen och gällande expeditionstaxa, enligt hvilken sistnämnda hvarje sökande vore skyldig mot lösen uttaga

Rättens resolution och betala lösen för stämning; och att om jag skulle gå Klagandens önskan till mötes och utverka en lag, ländande till någon minskning i kostnaden för efterbevakning i konkurs, det visst vore möjligt att parter, äfven utländingar, deraf finge gagn, men säkert advokaten.

Efter att hafva tagit del af ofvan annärkta utlåtande och yttranden erinrade Klaganden i afgifna påminnelser:

att, enär han hos Rådstufvurätten varit ombud för de personer, af hvilka man enligt hans förmenande fordrat för hög godtgörelse för Rådmannen S:s inställelse såsom ordförande å förhörsdagarne och för kallelser till nämnda förhör m. m. samt, då han enligt samtliga bemälda personers honom lemnade fullmagter egde rätt att vid alla lägre och högre domstolar och myndigheter bevaka och fullfölja deras rätt, han ingalunda öfverskridit sin befogenhet, i det han till den åtgärd, som Justitie-Ombudsmannen funne till förhållandet lämpligt, anmält ifrågavarande sak; och

att, ehuru såväl Rådmannens S:s ersättning för sin inställelse å förhörsdagarne som ock öfriga godtgörelser för inställelse eller kallelse visserligen blott blifvit äskade, Rådmannen dock, endast i följd af deras intagande i protokollen öfver förhören, möjligen ansåge samma ersättning och godtgörelse hafva blifvit på något sätt till deras belopp lagligen bestämda, hvilket framginge deraf, att Rådmannen, enligt hvad ett vid påminnelserna bilagdt transsumt af utdelningsförslaget i Sjöförsäkringsaktiebolaget Neptunus' konkurs skulle gifva vid handen, fordrat, att ersättningsbeloppen, 13 kronor 25 öre för hvarje eftervakning, skulle af de efterbevakande fordringsegarnes utdelningar innehållas.

Vid påminnelserna voro fogade *dels* en af de fullmagter, Klaganden vid ifrågavarande bevakningars ingifvande till Rådstufvurätten skulle hafva företedt, dels ock ofvan åberopade transsumt af utdelningsförslaget i nyssberörda konkurs, hvaraf inhentades, att Rättens ombudsman i konkursen förklarar, att från den utdelning, som enligt förslaget blifvit afsatt å de under nr:is 312—361 antecknade fordringsegare — de samme, hvilkas efterbevakningar Klaganden inlemnar till Rådstufvurätten — skulle afdragas 13 kronor 25 öre för hvarje bevakning till betäckande af kostnad och ersättning i följd af efterbevakning enligt protokoll, hållna inför Stockholms Rådstufvurätts ordförande i konkursen den 19 och 26 Maj samt den 2 och 9 Juni 1875; hvilket afdrag dock syntes icke hafva egt rum.

Uti en senare ingifven skrift hade Klaganden dels fäst uppmärksamheten derpå, att han, förutom de 48 protokollsutdragen för den 19

April 1875, måst lösa lika många kallelser med en krona för hvarje, dels uppstält beräkning och jemförelse mellan de kostnader, som blifvit de 48 efterbevakande borgenärerna påförda, och dem, som de efter Klagandens förmenande lagligen bort vidkännas, i hvilken jemförelse tillika intagits påförd kostnad för kungörelse i allmänna tidningarna 19 kronor 50 öre, i stället för 11 kronor, som dertill enligt Klagandens beräkning bort åtgå.

Af hvad sålunda förekommit, visade det sig, att för de af Klaganden såsom ombud inlemnade 48 efter bevakningarna i Sjöförsäkringsbolaget Neptunus' konkurs kostnaderna utgjort:

till <i>Stadsnotarien R.</i> , för dels, med undantag af namn och förhörsdagar, lika lydande 48 utdrag af protokollet hos Rådstufvurätten den dag, efterbevakningarna föredrogos och förhör utsattes eller den 19 April 1875	108: —
» samme man för 48 kallelser, 12 till hvarje af de fyra förhörsdagarne	48: —
till <i>Rådmannen S.</i> , för hans inställelse såsom ordförande å fyra förhörsdagar	192: —
för 48 protokollutdrag för förhörsdagarne	108: —
till <i>Rättens ombudsman</i> , likaledes för inställelse å fyra förhörsdagar	96: —
» <i>Sysslomännen i konkursen</i> , eller deras ombud	120: —
» <i>Rättens betjente</i> , för delgifning af kallelser till Rättens Ombudsman, de tre sysslomännen och gäldenären, 5 personer, för fyra särskilda förhörsdagar	120: —
» kungörelser i allmänna tidningarna	19: 50.
Summa kronor 811: 50.	

Ofvan uppräknade poster, synnerligast de, som blifvit påförda för de särskilda personernas inställelse vid förhören och för kallelserna till dessa, öfverstege i så anmärkningsvärd mån, hvad hos oss vore vanligt, att, såvida ersättningsanspråken haft sin grund i gällande konkurslag eller varit följden af dennas rätta tillämpning, jag skulle af Klagandens hos mig gjorda ofvananmärkta anmälan funnit mig kraftigt uppmanad att söka utverka någon förändring eller förklaring af en för vårt rättsmedvetande så föga tillfredsställande lag. Men, emedan jag ansåge en från Rådstufvurättens skiljaktig uppfattning af Konkurslagens dithörande stadganden ej blott möjlig utan med nämnda lag samt andra gällande författningars rätta förstånd fullt öfverensstämmande, så att en framställning om förändring eller förklaring i samma lag sannolikt skulle

tillbakavisas såsom obehöflig, vore det min pligt att genom laga åtal häfda lagens efterlefnad, sådan den nu befunnes.

Såsom af den förda skriftvexlingen inhemtades, hyste Rådstufvurätten den mening, att, när flera efterbevakningar i en konkurs till Rådstufvurätten inkomme, det berödde på Rättens godtfinnande att antingen utsätta en hvar af dem till förhör å särskild dag eller ock att fördela dem på några färre dagar, emedan dessa bevakningar »icke skulle hafva något sammanhang med hvarandra», till hvilken föreställning sällade sig den, icke i ord uttalade, men i gerning tillämpade, att hvarje efterbevakande borgenär i alla händelser hade en ovilkorlig skyldighet att erlægga all den kostnad, som skolat belöpa sig på honom, om hans bevakning ensam inkommit och blifvit vid utsatt förhör ensam behandlad.

I denna åsigt låge grunden till Rådstufvurättens förfarande och till de otillfredsställande följder, samma förfarande medfört. Det blefve alltså nödigt, att närmare undersöka densammans beskaffenhet och förenlighet med hvad Konkurslagen i ämnet föreskrefve. Det hithörande hufvudsakliga stadgandet återfunnes i 80 § af nämnda lag och lydde sålunda:

»Nu kan så hända, att någon borgenär vill efter inställeldagen fordringsanspråk anmäla; gifve sin inlaga in, i stad till Rätten och å landet till Domaren. Rätten eller Domaren utsätte i anledning deraf förhör med parterna inom två månader derefter; och varde saken dervid och jemväl sedermera så behandlad, som här ofvan sagdt är om fordran, den der blifvit å inställeldagen anmäld.»

»Till det förhör, som inför någon Rättens ledamot eller Domaren hållas skall, låte han kalla Rättens ombudsman, så ock gäldenären, der han när vistas, jemte sysslomännen, de senare för att den anmälda fordringen granska; låte ock förhöret, tre gånger sist fjorton dagar förut i allmänna tidningar kungöra.»

»Ordföranden, Rättens ombudsman, så ock sysslomännen, der de när varit, njute för inställelsen vid det förhör ersättning af den eller de borgenärer, hvilkas fordringsanspråk der förevarit, och betala de likaledes kallelsekostnaderna. Varder jemväl förhör inför Rättens ombudsman enligt 71 § nödigt, gäldes kostnaden därför af de borgenärer, hvilkas bevakningar det förhör föranledt.»

De nyss anförda orden: »njute för inställelsen vid det förhör ersättning af den eller *de borgenärer, hvilkas anspråk der förevarit*», syntes mig tydligen gifva vid handen, att *flera* efterbevakningar kunde vid ett dylikt förhör förevara. Emot en sådan uppfattning hade Rådman-
nen S. stält den förslagsmening, att i uttrycket »den eller *de borgenärer*» sistnämnda ord skulle afse endast det fall, att flere borgenärer under-

skrifvit en och samma efterbevakning; men när flere borgenärer underskrifvit en och samma bevakningsinlaga, måste de anses föra samma talan, såsom t. ex. sterbhusdelegare i oskift bo, som bevakade en boets fordran, och dem kunde då ej påläggas större kostnad för bevakningen, än om densamma varit af en person verkställd. Huru desse sedermera sinsemellan fördelade denna gemensamma kostnad, syntes ej vara föremål för konkurslagstiftningen. Jag trodde mig således hafva bättre lagstiftningsgrund för mitt påstående, att nämnda stadgande förutsatte, det flera efterbevakningar kunde vid ett och samma förhör förevara. Och om så kunde ske, skulle *alla* på en gång inkomna så beskaffade bevakningar utställas till förhör på en och samma dag. När nemligen nästföljande § 81 i Konkurslagen stadgade, att »borgenär, som efter inställelsedagen fordran anmäler, ej eger i saken tala förr, än förhör i anledning af hans bevakning blifvit såsom i nästföregående § är sagdt, inför Rättens ledamot eller Domaren hållet», blefve deraf en gifven följd, att här vore i fråga en borgenärs rätt, och att det icke finge bero på Rättens eller domarens godtycke, att genom förhörs utsättande på olika dagar till behandling af samtidigt inkomna efterbevakningar gynna en eller flere borgenärer framför de andra, som hade samma rätt.

Vidare innehölle 80 §, i sammanhang med föreskriften, att i anledning af efterbevakning förhör skulle utsättas, följande ord: »*och vare saken dervid och jemväl sedermera så behandlad, som ofvan sagdt är om fordran, den der blifvit å inställelsedagen anmäld.*» Ur detta viktiga stadgande kunde tillsvidare den slutföljd dragas, att då efterbevakningar skulle behandlas lika som bevakningar å inställelsedagen, de förra också hade sinsemellan alldeles enahanda sammanhang — detta måtte vara större eller ringare — som bevakningarna å inställelsedagen sinsemellan, så att för bristande inbördes sammanhang mellan de förra ej kunde hemtas anledning att behandla dem annorlunda än de senare. Detta om bevakningarna. Hvad åter beträffade bevakarna, sjelfva borgenärerna, uppstälde Konkurslagen i nu förevarande afseende icke någon annan skilnad än den, att de, som bevakat *efter* inställelsedagen, vore skyldige erlägga de kostnader, efterbevakningen medfört i följd af de särskilda förhör, som deraf föranleddes, och af det ökade besvär genom inställelse vid dessa förhör, som uppstått för Rättens ordförande, ombudsman och sysslomännen samt för desses kallande. Rättvisan fordrade, att en sålunda genom några borgenärers förvällande orsakad kostnad ej drabbade borgenärernas gemensamma tillgång, konkursmassan. Ändamålsenligast i alla afseenden vore dock, att dessa kostnader förskjötes af konkursmassan emot afdrag å de efterbevakande borgenärernas blifvande utdel-

ningsbelopp. Dermed måtte emellertid vara huru som helst, men af det förhållande, att sistbenämde borgenärer vore skyldige att gälda kostnaden för ifrågavarande förhör, följde icke att, när fleres efterbevakningar vid ett och samma förhör handlades, borgenärerna skulle vara skyldige att hvar för sig betala samma kostnad, som skulle hafva uppstått, derest hans bevakning ensam vållat förhöret. Det funnes icke något skäl, hvarföre ej kostnaden för de gemensamma förhör, vid hvilka deras fordringsanspråk förchades, skulle vara för dem gemensam, likasom den kostnad af enahanda beskaffenhet, hvilken behandlingen af de före och å inställeledagen uti en konkurs inkomna bevakningar medförde, vore för de bevakande gemensam. Samma förmån att sins emellan fördela kostnaden för förrättningar, som på en gång eller på en och samma resa verkställes, tillkomme ock t. ex. dem, hos hvilka utmätning sålunda gjordes, och såväl i de om utmätning gällande författningar som i rese-reglementet uttalades den grundsats, att förrättningsmannens dagtraktamente skulle fördelas på alla samma dag förehafta extra förrättningar, ehvad de på ett ställe eller särskilda orter verkställes, så att fördelen af flera förrättningsars utförande på en gång eller i ett visst sammanhang tillkomme icke förrättningsmannen, utan dem, som förrättningarna rörde.

Det funnes således efter mitt omdöme en ovilkorlig rätt för desse 48 på en gång efter bevakande borgenärer dels att få det i 80 § af konkurslagen omförmälda förhör utsatt till en och samma dag, dels ock att icke betungas med större kostnad derför, än som på en hvar belöpte af de gemensamma utgifterna. Men Rådstufvurätten anförde i sitt utlåtande en omständighet, som skulle hafva gjort förhörets utsättande på en och samma dag överkställbart, den nemligen, att »Rådstufvurätten icke på förhand kunde veta, huruvida granskning af de anmälda fordringarna skulle å inställeledagen komma att ega rum, i hvilket fall tiden blifvit otillräcklig, emedan nästan alla bevakningsinlagorna åtföljdes af vidlyftiga och särdeles invecklade pretentionsräkningar». En dylik betänklighet, om den förtjent afseende, skulle hafva afhållit lagstiftaren från att ovilkorligen bestämma allenast *en* inställeledag i hvarje konkurs. Han kunde icke hafva förbisett, att i många konkurser *en* dag omöjligen skulle räcka till för granskningen af de inkomna bevakningarna; men han har antagit, hvad som ock låge i sakens natur, att just de inkomna bevakningsinlagornas mängd och invecklade beskaffenhet alltid skulle frankalla begäran om uppskof med granskningen; och medgifvandet i 70 § konkurslagen, att granskningen finge företagas å inställeledagen, hade väl sin orsak deri, att några konkurser alltid gäfves så enkla och obetydliga, att bevakningarna kunde på inställeledagen granskas och

godkännas; och sådana konkursers slut borde ej onödigtvis genom uppskof och förhör utdragas på tiden. I allt fall kunde, hvad som befarades, derest alla de ifrågakvarande efterbevakningarna utstälts till förhör å en dag, nemligen att tiden ej blefve tillräcklig, äfven hafva inträffat, när fyra förhör med 12 efterbevakningar å hvarje utsattes. Lika litet alltså som den andragna betänkligheten dugde till försvar för underlåtenheten att utsätta de på en gång ingifna efterbevakningarna till förhör på en och samma dag, lika litet rättfärdigade densamma bevakningarnas fördelning på fyra förhörsdagar. Denna fördelning hvilade helt och hållet på godtyckets grund. Den kunde ej ens försvaras med det förkastliga antagande, att hvarje efterbevakande borgenär vore förbunden att vidkännas alla de kostnader, som skulle hafva uppstått, derest hans bevakning ensam vid förhöret behandlats, ty hade han nämnda förbindelse att betala, så hade han ock den motsvarande rättigheten att få sin bevakning på en särskild dag behandlad, i hvilket fall den möjligen hunnit på samma dag granskas och kostnaden för bevakningens hänskjutande till nytt förhör inför Rättens ombudsman undvikits. Ur denna synpunkt betraktad framstode förfarandet att låta de 48 efterbevakande borgenärerna betala för fyra förhör lika mycket, som de skolat gälda för 48 förhör, i en ofördelaktig dager.

Ur ofvanintagna stadgande i 80 § af konkurslagen, att efteråt bevakad fordran skulle vid det i §:n omnämnda förhöret och sedermera behandlas lika med fordran, som blifvit å inställeldagen bevakad, följde vidare, att då de 48 efterbevakningarna föredrogos i Rådstufvurätten och beslut om dagen för förhöret utsattes, ärendet skolat i en § uti protokollet upptagas, såsom å inställeldag i konkurs skedde, och detta protokoll läggas till konkurshandlingarna. Nyssbemälda borgenärer vore här icke »sökande», på hvilka stadgandet i 10 § af gällande expeditionsstadga kunde tillämpas — hvadan det ej heller gjorde något till saken, huruvida de hvar för sig hade särskildt ombud eller råkat med sitt val falla på ett och samma ombud — utan de voro efterbevakande borgenärer, i allo likstälde med andra borgenärer, utom det att de voro skyldige att godtgöra ordföranden, Rättens ombudsman och sysslomännen för deras inställelse vid det särskilda förhöret och att betala kallelserna till samma förhör, men allt detta gemensamt, likasom de å inställeldagen bevakande borgenärerna finge gemensamt vidkännas inställeldagskostnaderna, då dessa ur deras gemensamma tillgång, konkursmassan, utginge. På enahanda sätt skulle det ock hafva tillgått vid det gemensamma förhöret. Till detta förhör behöfde kallas Rättens ombudsman, de tre sysslomännen och gäldenären, summa fem personer. Härtill er-

fordrades icke mer än *en* kallelse af samma beskaffenhet som de, hvilka från Rådstufvurätten dagligen utfärdades för inkallande af parter eller vittnen. Sålunda skulle, i stället för de 48 protokollsutdragen i två omgångar, kostande tillhoppa 216 kronor, endast två, om ock något längre protokoll med lösen af ett eller annat tiotal kronor varit af nöden; — i stället för 48 kallelser med lösen af en krona stycket, endast *en* sådan varit behöflig; — i stället för 120 kronor i kallelsepenningar, hade två kronor 50 öre varit tillräckliga, och slutligen hade ersättningen för inställelsen vid förhöret till ordföranden, Rättens ombudsman och sysslomännen uppgående till 408 kronor, rätteligen bort utgöra ett dagtraktamente af på sin höjd fem kronor till ordföranden och väl icke mera till en hvar af de öfrige till förhöret kallade fyra personerna, således tillhoppa 25 kronor; och likväl torde ingen kunna med skäl påstå, att icke genom det af mig sålunda förordade förfaringssättet lagens kraf och alla berättigade intressen blifvit fullkomligen tillgodosedda.

Slutligen innehölle ofta återopade 80 § i konkurslagen: »Ordföranden, Rättens ombudsman så ock sysslomännen, de der när varit, *njute för inställelsen vid förhöret ersättning* af den eller de borgenärer, hvilkas fordringsanspråk der före varit, och betale de likaledes kallelsekostnaderna». Dessa ersättningsars belopp måste bestämmas, och af någon bestämmas. Denne kunde vid förevarande, likasom vid andra förrättningar, der enahandra frågor uppstode, icke hafva varit någon annan än förrättningsmannen, här ordföranden vid förhöret, ehvad denne varit en Rådstufvurättsledamot eller domare på landet. Detta torde ock, såvidt jag erfarit, öfverallt annorstädes vara vedertaget; och vore någon med beslutet i sådan fråga missnöjd, så finge han i den ordning, 144 § af konkurslagen föreskrefve, hos Kongl. Hofrätten söka ändring deri. Rådsmannen S. hade annorlunda förfarit. Han hade endast »äskat» för sin del ersättning till ett visst belopp och låtit äfven öfrige ersättningsberättigade endast »äska», hvad de ansett sig böra erhålla. Såsom skäl dertill anförde Rådsmannen i sitt ytande hufvudsakligen, att hvarken 80 § i konkurslagen eller annat lagrum bestämde, huru och efter hvilken grund denna ersättning skulle beräknas, ej heller hänvisade sagde § till, än mindre påbjöde tillämpning af i andra lagar meddelade särskilda stadganden; hvarföre Rådsmannen antog att konkurslagen öfverlemnade åt domstolen att, för den händelse af ordföranden (ej af de öfrige ersättningsberättigade?) äskad ersättning ej till beloppet godkändes af den, som borde kostnaden vidkännas, bestämma den ersättning, som pröfvades skälig; och tillade Rådsmannen, att en sådan domstolens pröfning icke i detta fall blifvit af honom påyrkad; att han måste låta bero vid

Klagandens vägran att utgifva, hvad Rådmannen »äskat», då han visste, att Klaganden såsom ombud ej kunde åläggas att utbetala det ersättningsbelopp, som kunde blifva fastställt; samt att han saknade håg att om utbekommande deraf inlåta sig i tvist med 48 särskilda utländingar och utländska bolag i spridda delar af Europa. Det vore således den bristande föreskriften i konkurslagen, huru och efter hvilken grund de ifrågavarande ersättningarna skulle beräknas, som varit orsaken dertill, att Rådmannen såsom ordförande vid merberörda förhör icke bestämde de honom och öfrige vederbörande tillkommande ersättningsbelopp. Samma skäl kunde ju också domstolen hafva att skjuta från sig saken? Men, utom det att konkurslagen icke vore ensam om den bristfälligheten att, då fråga vore om ersättning, icke utsätta dennas belopp eller uttryckligen hänvisa till annan lag eller författning, der beloppet funnes utsatt, lemmande detta åt den upplysta förrättningsmannens eller domarens urskiljning, tillåte jag mig erinra, att i detta fall, mindre än i många andra, saknades ledning i gällande lagar och författningar för att afgöra, åtminstone hvad ordföranden, som alltid måste vara domare, borde erhålla. Gällande resereglemente innehölle derom otvetydigt stadgande. Godtgörelsen åter till Rättens ombudsman och sysslomännen hade väl kunnat af ordföranden vid konkursförhöret lika väl som af någon domstol utsättas, i enlighet med vedertagen uppskattning i ty mål, och den med beslutet missnöjde, hade egt i förr åberopade 144 § af konkurslagen tydlig anvisning, hvarest och i hvilken ordning hon finge deri söka ändring. När Rådmannen S. talade om »domstolen» såsom den enda behöriga myndighet att pröfva och bestämma ersättningsbeloppen, uppgåfve han icke, hvilken domstol han menade, konkursdomstolen eller allmän domstol, ej heller det sätt, hvarpå slik sak skulle dragas under domstolens pröfning. Vid begrundande af vår nu gällande konkurslag framträdde snart lagstiftarens afsigt att så mycket som möjligt skilja konkursmålen från domstolarnes behandling och låta dem vara, hvad de egentligen vore, liquidationer emellan gäldenären och borgenärerna. Först när verkliga rättstvister dem emellan, eller emellan borgenärerna inbördes under liquidationsarbetet uppstode, hänvisades desse genom tydliga lagbestämmelser till konkursdomstolen, och föreskrifter för slika tvisters behandling innan och sedan de kommit till domstolen, meddelades. Någon sådan hänvisning af tvist emellan ersättningsberättigade och ersättningsskyldige i följd af hållna förhör rörande efterbevakningar förekomme icke i konkurslagen. Vid konkursdomstolen kunde således en slik sak knappast anhängiggöras. Att åter en domare skulle för utbekommande af en i lag honom tillerkänd ersättning behöfva till

allmän domstol instämna och der utföra sitt anspråk emot den eller de ersättningsskyldige, vore uppenbarligen stridande emot våra rättsplägseder, och Rådmanen hade bäst visat, hvarthän den mening, han framkastat, skulle leda, då han förutsatte, att han för att erhålla sin rätt skulle nödgas inlåta sig i tvist med 48 utländingar och utländska bolag i spridda delar af Europa, naturligtvis vid de domstolar, under hvilka de för sina personer lydde.

Men det vore icke nog med att detta sätt att »aska», i stället för att till betalning fastställa det belopp, hvarpå anspråk gjordes, vore stridande emot lag och vedertaget bruk, det kunde äfven gifva anledning till den för vederbörandes anseende nedsättande förtydning, att det varit användt i ändamål att åtkomma ett ersättningsbelopp större än det lagliga, med bibehållande af den utväg att, i händelse försöket misslyckades, kunna förklara, att det uppgifna beloppet varit endast »äskadt», ej med de till buds stående medel uttaget. Att ett dylikt äskande från en domares sida vore något annat, än ett äskande framställt af enskild person, syntes bäst deraf, att Rättens ombudsman i utdelningsförslaget uti den konkurs, hvarom fråga vore, upptagit, hvad sålunda äskats, såsom en ostridig fordran, hvilken skulle afdragas från de efterbevakande borgenärernas blifvande utdelning. När så vore, när en domares sålunda gjorda äskande, efter det hos oss rådande föreställningssättet, betraktades såsom ett lagligt åläggande, jemförligt med lösens utsättande å en från domaren utgången expedition, måste ett sådant förfarande anses såsom ett embetsfel, i detta fall hänförligt under samma lagstadgande, efter hvilket en domare, som påfört en expedition för hög lösen, ansåges.

På grund af hvad sålunda här ofvan vore anfördt, lade jag Rådmanen M. S. och L. samt Stadsnotarien R., hvilka såsom ledamöter i Stockholms Rådstufvurätt behandlat ofta omförmälda 48 efterbevakningar i Sjöförsäkringsbolaget Neptunus' konkurs till last, att icke hafva i anledning af samtliga dessa på en gång ingifna efterbevakningar, utsatt det i 80 § konkurslagen föreskrifna förhör på en och samma dag, och att icke i det protokoll, som fördes den dag, efterbevakningarna föredrogos och beslut om förhör fattades, hafva låtit ärendet upptagas i en och samma paragraf; hvarförutan jag såsom ytterligare embetsfel tillvitade, dels *Rådmanen S.*, att han såsom ordförande vid nyssberörda förhör icke för hvart och ett af förhören i en paragraf antecknat, hvad som rörde samtliga de förehafda efterbevakningarna, utan för hvar och en efterbevakning bildat särskildt paragraf och låtit utskrifva samt med lösen belagt 12 protokollsutdrag för hvart och ett förhör; samt att han icke till beloppet bestämt den ersättning, som för inställelsen vid för-

hören tillkommit honom, i egenskap af ordförande, äfvensom Rättens ombudsman och sysslomännen i konkursen, men deremot »äskat» för sig ett ersättningsbelopp, för hvilket laglig grund ej kunnat åberopas; dels ock *Stadsnotarien R.*, att han utfärdat och med lösen såsom för stämning belagdt 48, i stället för 4 kallalser.

I skrifvelse den 6 November 1875 uppdrog jag, — som ansåg den gjorda invändningen om Klagandens obehörighet att hos mig göra den anmälan, som här förut vore anmärkt, ej förtjena afseende, enär den samma uppenbarligen tillkommit genom förvexling af fordringarna för talens utförande inför domstol och för en angivelse hos åklagaren, — åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att, för hvad sålunda blifvit anmärkt, inför Kongl. Hofrätten lagligen tilltala bemälda Rådmän och Stadsnotarie, samt dervid, å dem yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet, äfvensom enär det torde äligga dem, som felat och af felen njutit fördel att upprätta den derigenom uppkomna skada, Advokatfiskalsembetet egde att, sedan vederbörande målsegande eller deras ombud blifvit i saken hörda och fått tillfälle att beloppet af den lidna skadan styrka, deras ersättningsanspråk i mån af befogenhet understödja.

Sedan denna skrifvelse blifvit afläten, inkom vice Häradshöfdingen L. ånyo med en skrift, i hvilken han meddelade, att sedan ytterligare 31 fördringsegare den 29 November 1875 anmält sig i ofta nämnda konkursmål, Rådstufvurätten med Rådmanen M. såsom ordförande samt Rådinnännen S. och L. jemte Statsnotarien R. såsom ledamöter beslutat, att hvarje efterbevakning skulle behandlas såsom ett särskildt mål och upptagas under särskild § i protokollet samt särskildt protokollsutdrag åt hvardera efterbevakanden mot lösen expedieras, hvilket beslut innefattades uti de af Rådmanen S. och Statsnotarien R. i ämnet uttalade meningar och till hvilket Rådmanen M. i så måtto bidragit, att han ansett de ingifna bevakningsinlagorna skola särskildt föredragas och i hvar sin § i protokollet antecknas, hvaremot Rådmanen L. varit af skiljaktig åsigt.

I skrifvelse den 23 Februari 1876 anmälde Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt, att af de förklaringar, som af ofvanbenämnde ledamöter i Rådstufvurätten till Kongl. Hofrätten afgifvits, inhemtades, att Statsnotarien R:s åtgärd att utfärda och med lösen såsom för stämning belägga 48 särskilda kallelser till de fyra först utsatta förhören grundade sig på Rådstufvurättens derom fattade beslut samt hemställde, om berörda dånerna upplysta förhållande borde leda till någon förändring i det Advokatfiskalsembetet uti detta mål lemnade uppdrag; i anledning hvaraf jag i skrifvelse den 24 i samma månad bemyndigade Advokat-

fiskalsembetet att utsträcka åtalet rörande nämnda kallelser jemväl till de Rådstufvurättens ledamöter, som i beslutet om deras utfärdande deltagit.

Efter föregången skiftesvexling meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 19 Juni 1876* af innehåll, att enär konkurs vore en rättegång, deri borgenärerna egde att föra talan ej allenast emot gäldenären utan, såvidt betalnings- och förnånsrätt för bevakade fordringarna anginge, jemväl hvar emot annan, och af såväl denna konkursrättegångens allmänna beskaffenhet som särskilda föreskrifter i 6 § 1 momentet, 7 § 1 momentet, 14, 69, 70, 71, 73, 74 och 75 §§ i konkurslagen följde, att hvarje konkurs borde af domstolen behandlas såsom ett sammanhängande rättegångsmål, hvartill hörde, ej mindre att den handläggning, domstolen hade att åt målet egna, borde så anordnas, att särskilda delar af målet ej utan giltig anledning skildes åt, än äfven att det protokoll, som vid hvarje rättegångstillfälle i målet fördes, uppsattes i ett sammanhang utan att i särskilda §§ indelas och ej utan särskild derom af någon borgenär framställd begäran finge åt borgenärerna i mera än ett för dem gemensamt exemplar utskrifvas, samt för det fall, att borgenär efter inställedagen anmälde fordringsanspråk, något undantag från de allmänna grunderna för konkursmålen behandling desto mindre borde ega rum, som 80 § konkurslagen uttryckligen innehölle, att målet jemväl i ty fall skulle behandlas, såsom vore fordringen å inställedagen anmäld; ty och som den af Rådsmännen M. S. och L. samt Stadsnotarien R. åberopade omständighet, att vid efterbevakningar oftare än vid bevakning å inställedagen skulle inträffa, att borgenärerna, utan att äska anstånd för granskning af handlingarna, genast företoge sådan granskning, icke utgjort giltig anledning för Rådstufvurätten att, på sätt som skett, utställa förhör angående de fordringar, som den 19 April 1875 varit föremål för Rådstufvurättens behandling, till fyra särskilda dagar; samt, äfven om Rådstufvurättens åtalade förfarande skulle, på sätt Rådstufvurättens bemälde ledamöter förmenat, vara öfverensstämmande med rättsbruk, som allt sedan nu gällande konkurslag trädt i kraft, af Rådstufvurätten iakttagits, ett dylikt rättsbruk i allt fall icke, såvidt det vore emot lagens grund och mening stridande, lände bemälde ledamöter till ursäkt för sådana emot lag stridande beslut, hvori de deltagit; alltså och då Rådstufvurättens förfarande att den 19 April 1875 behandla en hvar af de då handlagda efterbevakningarna såsom särskildt mål och för hvar af dem föra särskildt protokoll samt att utsätta förhör, som i anledning af samma bevakningar skulle hållas inför någon Rättens ledamot, till fyra särskilda dagar, äfvensom att meddela sådant förordnande, att till

följd deraf särskilda protokollsutdrag angående Rådstufvurättens förenämnda beslut och derjemte särskilda kallelser till förhören utfärdats för hvarje bevakning, änskönt kallelserna afsett samma personer, samt Rådstufvurättens beslut den 6 December 1875, att en hvar af de då handlagda bevakningarna skulle behandlas såsom särskildt mål och upptagas under särskildt § i protokollet icke öfverensstämde med ofvanberörda för konkursmåls behandling gällande grunder, funne Kongl. Hofrätten, Rådmännen M., S. och L. samt Stadsnotarien R., hvilka deltagit i målets handläggning den 19 April 1875, samt Rådmännen M. och S. äfvensom Stadsnotarien R., såsom ansvarige för beslutet den 6 påföljande December, hafva i ofvan omförmälda måtto, samt Rådmanen S. jemväl derutinnan att han, såsom Rättens ledamot vid förhören inför honom den 19 och 26 Maj samt den 2 och 9 Juni 1875, uppsatt och mot lösen expedierat särskildt protokoll för hvarje fordringsegare, visat oförstånd i domare-embetets utöfning; och som åt 80 § i konkurslagen, jemförd med 144 § i samma lag, ej kunde gifvas annan tydning, än att, derest ordföranden vid förhör af sistnämnda beskaffenhet ville begagna sig af den honom genom 80 § medgifna rättighet att för sin inställelse åtnjuta ersättning, det åläge ordföranden att genom beslut pröfva beloppet af den honom i sådant hänseende äfvensom den Rättens ombudsman och syslomännen lagligen tillkommande ersättning, men Rådmanen S. icke vid förhören meddelat dylikt beslut och vid sådant förhållande saknat laglig grund för sitt förfarande att enligt anteckning i de af honom utfärdade protokollsutdrag åska att för sin inställelse vid förhören af hvarje fordringsegare erhålla godtgörelse med fyra kronor, hvilket belopp i allt fall, i betraktande deraf att vid hvartdera förhöret tolf fordringsegares bevakningar varit under handläggning samt att Rådmanen S. för hvarje fordringsegare expedierat ett protokollsutdrag mot lösen af två kronor varit vida högre, än Rådmanen skäligen kunde fordra; alltså funne Kongl. Hofrätten honom genom sitt berörda förfarande, hvilket dock icke vore att hänföra till en sådan förseelse, som omförmäldes i 20 § af Kongl. Förordningen den 30 November 1855, jemväl hafva visat oförstånd i domare-embetet.

På grund af hvad sålunda i målet förekommit mot en hvar af Stockholms Rådstufvurätts ofvanbemälda ledamöter, pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmåga af 25 Kapitlet 17 och 21 §§ Strafflagen, rättvist döma dem att böta Rådmanen M. etthundra kronor, Rådmanen S. trehundra kronor, Rådmanen L. femtio kronor och Stadsnotarien R. tvåhundra kronor.

Öfver detta utslag hafva de bötfälde anført underdåniga besvär.

Uti en till mig ingifven skrift hade förre Handlanden J. P. Lundqvist till laga beifvan anmält, att sedan förre Snickaremästaren J. P. Pettersson blifvit genom Kongl. Svea Hofrätts den 26 November 1867 meddelade utslag dömd att hållas till straffarbete i fyra månader för falsk angivelse samt att böta tillhopa 250 kronor för ärekränkning samt Kongl. Maj:t genom utslag den 8 December 1868 afslagit Petterssons ansökan att af nåd varda förskonad från utgifvandet af berörda bötesbelopp, så skulle först efter anmärkning från Kongl. Kammarrätten, att nämnda böter icke blifvit behörigen redovisade, det utslag, genom hvilket böterna vore Pettersson ådömda, någon dag under November månad 1875 blifvit för verkställighet till Öfverståthållare-embetets kansli inlemnadt; och enär genom berörda obehöriga dröjsmål med böternas uttagande det allmänna lidit en förlust på minst 120 kronor, hvartill räntan å böterna, derest dessa genast blifvit indrifna, bort uppgå, samt dertill komme att, efter hvad Lundqvist på förfrågan i Öfverståthållare-embetets kansli erfarit, Pettersson, sedan utslaget för verkställighet till bemälda myndighet inkommit, erhållit af honom begärdt ytterligare anstånd med böternas erläggande, ansåge Lundqvist berörda förhållande desto heldre böra göras till föremål för åtal, som Pettersson sedermera blifvit genom flera laga kraftvunna utslag dömd till högst betydliga bötesbelopp, hvilka, ehuru utslagen vore till verkställighet inlemnade, ännu icke uttagits; hvarjemte vid skriften fans fogadt Kongl. Maj:ts omförmälda utslag af den 8 December 1868, som vitsordade riktigheten af Lundqvist derom meddelade, här ofvan intagna uppgift och i öfrigt utvisade, att Kongl. Maj:t, i anledning af Petterssons klagan öfver Kongl. Svea Hofrätts åberopade utslag af den 26 November 1867, genom utslag den 22 Juni 1868 frikänt Pettersson från det ådömda straffarbetet men fastställt samma utslag i fråga om böterna.

Konungens Fogat, som å Öfverståthållare-embetets vägnar handlägger ärenden rörande indrifvande och förvandling af böter, erhöil del af berörda skrift och yttrade i afgifven förklaring hufvudsakligen, att sedan Kongl. Maj:ts förenämnda utslag af den 22 Juni 1868 kommit Öfverståthållare-embetet tillhanda den 7 derpå följande Juli, så hade, den 8 i sistnämnda månad, order utfärdats till vederbörande exekutionsvaktmästare att hos Pettersson uttaga sagda belopp eller, om tillgång till böternas gäldande saknades, insätta honom i stadshäktet för att undergå motsvarande förvandlingsstraf; att Pettersson, då böterna affordrades honom, företett ett af vederbörande tjänsteman utfärdadt bevis, att Peterson redan den 7 i meranämnda Juli månad till Kongl. Maj:ts Justitierevisions-expedition ingifvit ansökan, att han, som genom Stockholms Rådstufvu-

rätts utslag den 24 Juli 1867 blifvit för falsk angivelse dömd till straffarbete och genast i häkte insatt samt der kvarhållits till den 2 Juli 1868, då han frigifvits, måtte få räkna sig denna sin fängelsetid till godo i så måtto, att han finge anses derigenom hafva aftjenat såväl ofvanberörda böter, som alla andra honom ditintills ådömda, men oguldna böter och viten; att i följd deraf någon vidare åtgärd för utkräfvande af meranämnda böter icke kunnat vidtagas förr än Kongl. Maj:ts beslut i anledning af Petterssons berörda ansökning blifvit meddeladt och för verkställighet till Öfverståthållare-embetets kansli öfverlemnadt; att något sådant beslut sedermera icke kommit Öfverståthållare-embetets kansli till handa förr än uppå anmälan af redogöraren hos Öfverståthållare-embetets kansli, att ifrågavarande Pettersson ådömda böter blifvit allt sedan år 1868 i räkenskaperna balanserade, Förklaranden låtit hos Registratorn i Justitierevisions-expeditionen begära och den 16 November 1875 derifrån erhållit en afskrift af Kongl. Maj:ts ofta nämnda utslag af den 8 December 1868, hvarefter Förklaranden genast beordrat vederbörande exekutionsvaktmästare att hos Pettersson uttaga ifrågavarande bötesbelopp eller, om tillgång hos honom saknades, insätta honom i stadshäktet för undergående af motsvarande förvandlingsstraff, men då Pettersson i anledning deraf den 18 November 1875 anhållit om fjorton dagars anstånd med böternas erläggande, med afseende å för handen varande förhållanden och i likhet med hvad i dylika fall vanligen egt rum, ansett det sålunda begärda anståndet icke skäligen böra förvägras Pettersson, hvilken ock sedermera inbetalt bötesbeloppet.

Finlande denna förklaring icke tillfredsställande yttrade jag derom i skrifvelse till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt: att det hinder, som mötte första försöket att verkställa det för sådant ändamål till Öfverståthållare-embetets kansli öfverlemnade utslaget, nemligen Petterssons nådansökan, sedermera fått gälla såsom skäl för underlåtenhet af all vidare åtgärd i mer än sju år, låte sig icke försvaras. Enligt min åsigt skulle, efter det skälig tid af några månader lemnats för nämnda ansöknings afgörande, exsekutor anställt nytt verkställighetsförsök emot den bötfälde och, om denne då ej kunnat visa nytt laga hinder, låtit verkställigheten hafva sin behöriga gång; eller ock skulle, efter en mot bötfölde mildare åsigt, som i dylika mål plägat göra sig gällande, exsekutor sjelf låtit efterhöra, hvilken utgång nådansökan fått och derefter handlat. Att i åratals afvakta, det Kongl. Maj:ts utslag på meranämnda nådansökan skulle till Öfverståthållare-embetet öfversändas, dertill fanns ej laglig anledning. Ett utslag på en nådansökan är ej ett utslag af beskaffenhet att »i vanlig ordning böra till verkställighet befordras».

Men blotta möjligheten att, utan brottsligt uppsåt att skydda den bötfälde för följderna af hans förbrytelse, verkställigheten af det ifrågasvarande utslaget kunnat så fördröjas, syntes mig förutsätta någon brist i diariiföringen af de ärenden, som på Öfverståthållare-embetets handläggning vore beroende. Jag föreställde mig nemligen att, om ärendet varit i ett diarium intaget och åt detta egnats tillbörlig uppmärksamhet af den, som vore för ärendets handläggning ansvarig, skulle det ej kunnat så alldeles förgätas eller lemnas åsido; och om denna diariiföring egt rum endast hos »redogöraren vid Öfverståthållare-embetet», hade väl han eller den, som haft att närmast öfvervaka hans tjenstemannaverksamhet, bort komma under fund med försummelsen i böternas utkräfvande, innan densamma blef sju år gammal. Huru än saken betraktades, yppade sig omisskänligen tecken till efterlåtenhet och försumlighet i tjenstpligters utöfvande.

På grund deraf och då Herr Fogaten erkänt, att det ålegat honom, att å Öfverståthållare-embetets vägnar handlägga ärenden rörande indrifning och förvandling af böter, hvarför honom till last låge den försumlighet, som här ofvan blifvit annärkt, och det enligt 19 § i Instruktionen för Öfverståthållaren i Stockholm den 25 Augusti 1791 tillkomme bemälda embete att exsekutionsverket i hufvudstaden så i kriminela som civila mål med flit och omsorg sköta, ställandes sig till efterrättelse, hvad lag och exsekutionsstadgarne innehölle, uppdrog jag åt Advokatfiskalsembetet att för försumlighet i embetets utöfning lagligen inför Kongl. Hofrätten tilltala Herr Fogaten och å honom yrka ej mindre ansvar efter lag än ock skyldighet att godtgöra Kongl. Maj:t och kronan den skåda, som genom försummelsen timat, eller laga ränta å de bötesmedel, hvilkas indrifvande i rätt tid uraktlåtits.

Kongl. Hofrätten har under *den 2 Maj 1876* meddelat utslag uppå detta åtal; och emedan upplyst vore, att Kongl. Maj:ts ofvanberörda utslag af den 22 Juni 1868, hvarigenom Snickaren Pettersson blifvit dömd att böta tvåhundrafemtio kronor, den 7 påföljande Juli kommit Öfverståthållare-embetet tillhanda för att befordras till verkställighet, men att, sedan Pettersson visat, att han sökt att af nåd varda från böternas erläggande befriad, Fogaten, hvilken tillsynen i afseende å utslagets verkställande ålegat, icke vidare åt ärendet egnat någon handläggning förr än år 1875, då, efter anmälan af redogöraren hos Öfverståthållare-embetets kansli att böterna fortfarande i räkenskaperna balanserades, Fogaten, efter att hafva förskaffat sig del af det den 8 December 1868 meddelade utslaget öfver nämnda nådansökning, gifvit förnyad verkställighetsorder, hvarefter böterna uttagits i December 1875;

ty och som den af Fogaten åberopade omständighet, att utslaget öfver nådansökningen icke, på sätt ske bort, blifvit Öfverståhållare-embetet tillståndt, ej kunde antagas såsom giltig ursäkt för hans uraktlåtenhet att under så lång tid lemna det på honom beroende exsekutionsärendet utan all uppmärksamhet eller åtgärd, blef, likmätigt 25 Kapitlet 17 § Strafflagen, Fogaten för den försummelse i embetet, hvartill han sålunda gjort sig skyldig, dömd att böta femtio kronor, men yrkandet om skyldighet för Fogaten att utgifvaränta, ansåg Kongl. Hofrätten icke lagligen kunna bifallas.

Uti en till mig ingifven skrift klagade Bondesonen Anders August Ålén deröfver, att Kyrkoherden i Nora socken uti ett för Klaganden utfärdadt prestbetyg infört, att denne varit stäld under åtal för lägersmål samt att, oaktadt Kyrkoherdens uppmärksamhet blifvit fäst på olagligheten af denna anteckning, han dock icke kunnat förmås att för Klaganden utfärda ett nytt med gällande författning öfverensstämmande prestbetyg; och som berörda prestbetyg, hvilket fans bilagdt klagoskriften, uppenbarligen var stridande emot Kongl. Förordningen angående förändrade stadganden i afseende å frejdebetyg, som af presterskapet meddelas, den 20 Januari 1865, jemförd med Kongl. Förordningen den 28 November 1873, anmälde jag, med stöd af § 1 i Kongl. Cirkulärbrevet den 7 December 1787, uti skrifvelse den 8 December 1875, bemålde Kyrkoherdes öfverklagade förfarande hos Domkapitlet i Upsala under yrkande, att Kyrkoherden måtte tilldelas sådan tjenlig varning med tillagd förmaning, som § 1 i Kongl. Cirkulärbrevet den 21 Augusti 1786 föreskrefve, afvensom att Domkapitlet ville på samma gång klagoskriften och mitt ifrågavarande yrkande meddelades Kyrkoherden tillika förståndiga denne att genast utfärda och till Klaganden aflemna nytt, med gällande författningar öfverensstämmande prestbetyg.

Domkapitlet meddelade deröfver *utslag den 15 Januari 1876* af innehåll, att som Kyrkoherden, ehuru han velat förklara sitt förfarande dermed att, då Ålén gjort sig känd för ett osedligt lefverne genom förbrytelser emot det sjette budordet, Kyrkoherden aktat för en samvets-sak att den gjorda anmärkningen i betyget intaga, likväl dervid förbisett lagens tydliga stadgande i Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865, jemförd med Kongl. Förordningen den 28 November 1873, Domkapitlet funne Kyrkoherden hafva derigenom låtit en embetsförseelse komma sig till last, hvarför Domkapitlet med afseende å sakens beskaffenhet och

då Kyrkoherden redan förklarar sig villig att, så snart begäran derom framställdes, nytt författningsenligt betyg för klaganden Alén utfärda, pröfvade skäligen låta bero vid att, med tillämpning af Kongl. Cirkulärbrefven den 21 Augusti 1786 § 1 och den 7 December 1787 § 1, skriftligen tilldela Kyrkoherden en tjenlig föreställning med tillagd förmaning att för framtiden vid hårdare ansvar dylikt fel undvika; och skulle den sålunda beslutade föreställningen anses vara Kyrkoherden genom utslaget, derest det vunne laga kraft, tilldelad.

Med detta utslag har jag åtnöjts.

Ett med det nästföregående likartadt ärende har förekommit i det Telegrafisten W. hos mig fört klagan deröfver, att vice Pastorn T. i Qville uti ett den 31 Mars 1876 för Klaganden utfärdadt, vid skriften fogadt prestbetyg infört bland annat, att »emot Klagandens frejd ingen anmärkning förekomme, men att, i kraft af Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865, det skulle i beviset antecknas, att Klaganden under de åtta år, hon i Qville församling vistats, icke veterligen bevisat den allmänna gudstjensten». Den öfverklagade anteckningen fann jag vara uppenbarligen stridande just mot den Förordning, vice Pastorn åberopat. Denna Förordning stadgade nemligen, i fråga om prestbevis, som för flyttning från en församling till annan meddelades, att ett sådant, utom anteckning angående personers frejd, borde innehålla, med afseende å kyrkotukten, ej allenast, huruvida den ifrågavarande personen då vore i följd af begänget brott från delaktighet i den Heliga Nattvarden utestängd eller genom domstols utslag blifvit för brott under framtiden stäld, utan äfven huruvida den flyttande blifvit enligt kyrkolagen varnad att från Nattvarden sig afhålla eller vid den tid, då betyget utfärdades, vore stäld under sådan kyrkotukt, som enligt Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862, af kyrkorådet utöfvades. Nu upptoge visserligen sistberörda Förordning bland föremålen för kyrkoråds behandling frågor om oordning och oskick vid samt försummelse af gudstjenst; men då Klaganden, såvidt af anteckningen på prestbeviset kunde slutas, icke vid tiden för bevisets utfärdande varit för försummelse att bevista gudstjenst stäld under sådan kyrkotukt, sist åberopade Förordning omförmälde — i hvilket fall detta och icke något annat skolat i beviset antecknas — qvarstode i allt fall min anmärkning om den å ifrågavarande prestbetyg gjorda anteckningens oförenlighet med föreskrifterna i 1865 års ofvan åberopade Förordning.

Med stöd af 1 § i Kongl. Cirkulärbrevet den 7 December 1787 anmälde jag därför i skrifvelse den 19 Maj 1876 till Domkapitlet i Göteborgs stift denna vice Pastorns lagöfverträdelse under yrkande, att honom måtte tilldelas sådan tjenlig varning med tillagd förmaning, som i 1 § af Kongl. Cirkulärbrevet den 21 Augusti 1786 föreskrefves; och borde, på samma gång klagoskriften och detta mitt ansvarspåstående meddelades vice Pastorn, honom tillika föreläggas att genast utfärda och till Klaganden öfversända nytt, med gällande författningar öfverensstämmande flyttningsbevis.

I den förklaring, som i anledning af min berörda anmälan affordrats vice Pastorn T., yttrade denne hufvudsakligen, att befallningen till Domkapitlet, att tillika med klagoskriften och ansvarspåståndet meddela honom föreläggande att genast utfärda och till Klaganden öfversända nytt flyttningsbetyg, förutsatte, att den lagtolkning, på hvilken anklagelsen och ansvarspåståndet grundades, vore så ofelbar, att icke ens Domkapitlet derom egde någon pröfningsrätt; ty eljest borde väl, hvad vice Pastorn skulle föreläggas, bero på och blifva en följd af pröfningen, men icke omedelbart af anklagelsen, emedan vice Pastorn i senare fallet vore redan genom denna dömd och den pröfvande myndighetens åtgärd inskränkt till bestraffningens verkställande. Emellertid tilläte vice Pastorn sig den uppfattning, att jag i förevarande fall vore åklagare, men icke domare, och antog såsom följd deraf, att jag torde hafva genom nyssnämnda befallning öfverskridit min befogenhet samt hemtade af detta förhållande anledning till att — »hvad eljest näppeligen kunnat vågas» — ifrågasätta riktigheten af min lagtolkning. Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865 anginge *frejdebetyg*, som af presterskapet meddelades, och vore i fråga om sådana betyg exklusiv. Beträffande åter sådana prestbetyg, som meddelades för flyttning från en församling till en annan, stadgade den nådiga Förordningen, hvad deri *skulle* inflyta med afseende på kyrkotukten och, såsom sammanhanget utvisade, jemväl frejden, men uteslöte så mycket mindre alla andra omständigheter, än de i denna Förordning uppgifna, som yttranden angående den flyttandes förmåga att läsa inuantill, kristendomskunskap, beivande af förhören och i vissa fall egenskap af statens gäldenär då vore lika obehöriga och straffbara som det här anmärkta och klandrade. Nu gälde anklagelsen icke särskildt frejdebetyg, utan prestbevis för flyttning från en församling till en annan; och, såvida detta betyg icke innehölle något i lag uttryckligen förbjudet, vågade vice Pastorn med tillförsigt förvänta, att den honom påbördade »lagöfverträdelsen» skulle inför Domkapitlets upplysta pröfning finnas icke vara för handen, äfven om meningarne angående behovet,

nyttan och lämpligheten af en sådan anteckning som den åtalade skulle vara delade. Då det för vice Pastorn vore klart, att allmänna gudstjensten vore åtminstone lika vigtig som läsförhören och alltså lika litet som dessa borde försummas, ansåge vice Pastorn det jemväl »med afseende å kyrkotukten» lika maktpåliggande för den blifvande själasörjaren att få kännedom om den inflyttandes förhållande med afseende på den förra som de senare; och som det ej blifvit uppgifvet eller påstådt, att hvad klandrade betyget derom innehölle, vore sanningslöst, trodde vice Pastorn sig hafva erforderligen redogjort för orsaken dertill, att mitt kraf på annat betyg ej kunde af honom efterkommas, likasom han ock förmenade sig hafva ådagalagt, att anklagelsen saknade laglig grund, hvadan densamma af honom i allo bestriddes.

Domkapitlet meddelade derefter *utslag den 9 Augusti 1876*, af innehåll: att, som vice Pastorn ej bestridt, att det af Klaganden i afskrift företedda betyg vore lika lydande med originalet, och det ej blifvit styrkt, att Klaganden varit föremål för åtgärd å kyrkorådets sida med afseende å försummad gudstjenst, pröfvade Domkapitlet rättvist ålägga vice Pastorn T. att genast till Domkapitlet insända nytt lagenligt betyg, som genom Domkapitlets försorg skulle vederbörande tillhandahållas; men då vice Pastorn stödt sig på en, såsom det dåmera visserligen visat sig, felaktig tolkning af hithörande författning den 20 Januari 1865, hvilken tolkning dock icke alldeles omöjliggjordes vid denna författnings jemförelse med Kongl. Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862, ansåge Domkapitlet, att något särskildt ansvar i anledning af det gjorda ansvarspåståendet icke kunna vice Pastorn åläggas.

Med denna utgång af saken kunde jag ej åtnöjas, utan uppdrog i skrifvelse den 16 September 1876 åt Advokatfiskals-embetet i Göta Hofrätt att mot Domkapitlets berörda utslag i laga ordning anföra besvär. I denna skrifvelse anförde jag till en början, att det visserligen vore sannt, att om vice Pastorn fullgjorde Domkapitlets föreläggande, Klaganden omsider erhöle ett lagenligt prestbevis, men någon upprättelse för den henne tillfogade skymfen erhöle hon icke, och derpå ansåge jag henne ega grundade anspråk af skäl, som vidare skulle närmare utvecklas. Å en annan sida syntes det mig vara att befara, det vice Pastorn af det undseende, Domkapitlet låtit honom röna, kunde hemta den föreställning, att ett förnyande af det nu åtalade tilltaget ej skulle medföra någon afskräckande påföljd. Och då Domkapitlets utslag i denna del omiskänneligen förrådde inverkan af hvad vice Pastorn under skriftvexlingen till sitt försvar anført, blefve det af nöden att åt detta försvar egna en närmare granskning.

Vice Pastorn började med att tillvita mig, det jag öfverträdde min behörighet såsom åklagare, då jag i min till Domkapitlet ställda skrifvelse yrkat, att vice Pastorn måtte föreläggas att genast och före afgifvandet af förklaring i målet utfärda nytt lagenligt prestbetyg åt Klaganden. Detta mitt yrkande stödde sig verkligen, såsom vice Pastorn annärkt, derpå, att jag ansåg min tolkning af hithörande lagbud ofelbar, men då yrkandet framställdes af en åklagare till en domstol och af denna bifallits, vore det emot den sistnämnde, ej emot åklagaren, som vice Pastorn skulle hafva vändt sin klagan. Vice Pastorns derefter följande yttrande, att han af detta sitt förmenande, att jag öfverskridit min befogenhet »hemtat anledning till att — hvad eljest icke skulle kunnat vågas — ifrågasätta rättigheten af min tolkning», syntes mig sakna reda och sammanhang i tankegången. Ansåge vice Pastorn min lagtolkning oriktig, så vore det väl icke af nöden, att jag skulle öfverskrida min behörighet i åtalsväg för att vice Pastorn såsom tilltalad skulle vågat till sitt försvar ifrågasätta rättigheten af min lagtolkning. Vore denna deremot riktig, så kunde den väl icke blifva oriktig derföre, att jag efter vice Pastorns förmenande öfverskridit min behörighet genom yrkandet, att vice Pastorn skulle utfärda nytt prestbevis före förklaringens afgifvande.

Den bevisföring, fortfor jag vidare, som vice Pastorn använt för att ådagalägga befogenheten af den klandrade anteckningen i prestbeviset, utmärkte tydligen, att han icke gjort sig reda för lagstiftarens mening med föreskrifterna i 1865 års nädiga Förordning, att vice Pastorn ej ens med tillbörlig eftertänka genomläsit nämnda Förordning, och att vice Pastorn slutligen saknade begrepp om hvad som kunde och finge inflyta uti ett af statens tjänsteman på embetets vägnar utfärdadt intyg.

Merberörda nädiga Förordning hade tillkommit, såsom bekant vore, i sammanhang med nya Strafflagen och för att afhjelpa det länge öfverklagade förhållandet, att när en person gjort sig skyldig till något brott, detta, äfven sedan det blifvit med lagens straff försonadt, fortfarande skulle under personens hela lifstid i hans prestbetyg omförmälas och göra honom vanfrejdad, så att, äfven om han ångrat sitt brott och derefter förbättrat sitt lefverne, han dock aldrig kunde återställas till sitt medborgerliga anseende. För att förekomma detta, stadgade nyssnämnda strafflag för alla brott, utom de svåraste, endast vissa års förlust af medborgerligt förtroende; och föreskrefs genom nu i fråga varande nädiga Förordning, att i afseende på frejden annau anteckning icke finge inflyta i prestbeviset, än huruvida den person, beviset afsåge, vore förlustig medborgerligt förtroende; hvarjemte sådana stadganden medde-

lades, att den person, som under viss förelagd tid varit förlustig medborgerligt förtroende, skulle efter den tidens förlopp i de prestbevis, som derefter för honom utfärdades, icke stämpas med dylik vanfrejd. Men emedan genom den inskränkning, som sålunda påbjöds i de anteckningar, hvilka prestbevisen finge om en person innehålla, icke skulle så tolkas, att de för kyrkotuktens uppehållande nödiga anmärkningar borde ur flyttningsbetygen uteslutas, tillades uti Förordningen såsom orden lydde: »dock att prestbevis, som för flyttning från en församling till annan meddelas, skall med afseende å kyrkotukten innehålla ej allenast huruvida den ifrågavarande personen då är i följd af begånget brott från delaktighet i den Heliga Nattvarden utestängd eller genom domstols utslag blifvit för brott under framtiden stäld, utan äfven huruvida den flyttande är vorden enligt Kyrkolagen varnad att från Nattvarden sig afhålla, eller vid tid, då betyget utfärdas, är stäld under sådan kyrkotukt, som enligt Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862 af Kyrkorådet utöfvas.» Detta stadgande om hvad i afseende å kyrkotukten skulle antecknas, rätt läst i sitt sammanhang med det föregående, stode der såsom ett undantag från den uti den nämnda Förordningen i öfrigt uppställda regeln, att prestbevis icke finge beträffande den personens frejd innehålla annat än anteckning, huruvida han vore medborgerligt förtroende förlustig eller icke, och ett undantag från en regel finge icke enligt allmänt gällande lagtolkningsmetod sträckas utöfver sin ordalydelse. Nu invände vice Pastorn, att i så fall yttranden angående den flyttandes förmåga att läsa innantill, kristendomskunskap, beivande af förhören, nattvardsgång m. m. skulle vara lika obehöriga och straffbara som det anmärkta yttrandet om försummad kyrkogång; men vice Pastorn förbisåge då, att de af honom sålunda omförmälda yttranden skulle inflyta på grund af andra gällande föreskrifter om hvad ett flyttningsbetyg borde innehålla. Dessa föreskrifter talade dock icke om något yttrande angående kyrkogången såsom hörande till prestbevisets innehåll. Vidare antydde vice Pastorn, att han hyste den åsigt, att i ett prestbevis finge inflyta allt, som icke vore i lag uttryckligen förbjudet. En af de gamla domare-reglorna lydde sålunda: »lagen gillar icke allt det han icke straffar, förthy all misshandel kan icke uppräknas i lagboken.» Det vore väl ock knappast möjligt för någon lag att uppräknas och förbjuda alla de missbruk af detta slag, hvartill de skulle kunna göra sig skyldige, som af öfverdrifven nitälskan, för hvad de kallade kyrkotukt, förvexlade själasörjarens kall med polismannens. Skulle en kortfattad regel uppställas, för hvad vid prestbetygs utfärdande i allmänhet iakttagas borde, kunde den ej komma att innehålla, att deri finge införas allt hvad i

lag ej vore förbjudet, utan tvärtom att deri icke finge införas annat än hvad lag föreskrefve eller tillstodde. Hade en sådan regel blifvit följd, så hade ej inträffat, hvad jag åsyftade, då jag här ofvan beskylde vice Pastorn att sakna begrepp om hvad i ett på embetets vägnar utfärdadt betyg af den beskaffenhet som ett prestbevis finge inflyta, nemligen att deri införts annat än hvad som stödt sig på anteckningar, förda och förvarade hos embetet. Innehållet af ett prestbevis skulle tagas ur kyrkoböcker, förhörslängder m. m. Dessa böcker och längder upptoge personernas födelse-år, kristendoms-kunskap, bevisande af husförhör och nattvardsgång, men de innehölle icke någon anteckning om personernas kyrkogång. Deraf följde, att någon anteckning om kyrkogång ej finge i prestbevis införas, såvida icke försummelse i detta afseende blifvit föremål för undersökning inför kyrkorådet enligt ofvanåberopade 1862 års Kongl. Förordning, der den tilltalade fått sig förklara och anklagelsens befogenhet blifvit utredd. Sådant hade uti nu ifrågavarande fall ej skett, och icke desto mindre hade vice Pastorn fördristat sig att i ett å embetets vägnar utfärdadt betyg emot Klaganden framkasta den skymfliga beskyllningen, att hon under de åtta år, hon i Qville församling vistats, icke veterligen bevisat den allmänna gudstjensten. Han hade således velat gifva sken af sanning åt det han icke visste, om det vore sant eller ej, ty med bästa vilja kunde han ej hafva reda på, hvilka personer, som bevisat gudstjensten i Qville kyrka under en så lång tidrymd, än mindre i andra kyrkor, der gudstjenst hållits. Hans eget betyg vitsordade ju dessutom, att Klaganden begått Herrans heliga nattvard i Malmö, och detta hade väl icke kunnat ske utan gudstjenstens bevisande. Att, såsom vice Pastorn gjort, fordra bevisning från Klagandens sida till vederläggning af en så lösligt framkastad beskyllning, förbättrade ej hans ställning till saken. Skulle någon bevisning vara af nöden, vore det vice Pastorn, som skulle styrka sannfärdigheten af hvad han i ett embetsbetyg intagit. Men här behöfdes icke någon bevisning på den ena eller andra sidan, det vore nog af, att vice Pastorn i ett officiellt betyg intagit, hvad som icke stödde sig på någon officiell anteckning.

Jag funne således vice Pastorn skyldig till en förseelse, som, med afseende på den uppenbara afsigten att i sin mån skada den persons goda namn och medborgerliga anseende, som vore föremål för den obevista och obevisliga beskyllningen, skulle kunna hänföras under Strafflagen, och som vore vida svårare, än den att i ett frejdbetyg hafva intagit ur kyrkoboken en anteckning, som enligt 1865 års nådiga Förordning icke bort der inflyta, för hvilken sistnämnda förseelse flera af rikets Domkapitel tilldelat vederbörande prestmän den varning, jag å vice

Pastorn yrkat; och då en tolkning af sistberörda Förordning, jemförd med Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862, som skulle rättfärdiga eller ens ursäktade vice Pastorns förfarande, till sin rätta halt och beskaffenhet uppfattadt och bedömdt, efter mitt omdöme, vore rent af omöjlig, ansåge jag mig böra fullfölja mitt yrkande, att Kongl. Hofrätten måtte med ändring af Domkapitlets utslag ålägga vice Pastorn sådan tjenlig varning med tillagd förmaning, som § 1 i Kongl. Cirkulärbrevet den 21 Augusti 1876 föreskrefve.

Flere hemmansegare i Tvååkers församling i Hallands län hafva skriftligen fört klagan deröfver, att Pastorsadjunkten i nämnda församling B. under de senaste åren företagit sig att flera gånger på ett farligt sätt misshandla de gossar, som af honom skolat beredas till deras första nattvardsgång. Sålunda skulle det hafva händt för tre år sedan vid ett förhör med nattvardsungdomen, att B. begärt att få låna en kryckkäpp af en vanför gosse och med samma käpp slagit en annan gosse, för det denne icke kunnat läsa honom till lags, ända till dess käppen gått tvärf af, så att B. måst låta hopspika densamma, innan den kunde af den vanföre gossen begagnas. Straxt före våren år 1874, vid ett dylikt förhör, hade B. sagt till gossarne Anders Edvard Karlsson vid Tyllered och Sven Johan Larsson vid Ähs: »om I icke läsen bättre nästa gång, I kommen hit, så skolen I få stryk.» Nästa gång gossarne sammankommo till förhör, hade B. infunnit sig försedd med en rotting eller ett skaft af en större piska, insvept i prestkåpan, och lagt ifrån sig piskskaftet på en bänk i sockenstufvan, der förhöret då hållits. En stund derefter hade Anders Edvard Karlsson blifvit uppropad och då han ej kunnat läsa B. till behag, hade denne lagt af sig rocken, hemtat rottingen eller piskskaftet, tagit Anders Edvard Karlsson om nacken samt gifvit honom 10 till 12 mycket hårda slag af piskskaftet. Derefter hade B. förfarit sammaledes med Sven Johan Larsson. Under Juni månad nyssnämnda år, då nattvardsgossarne varit samlade till förhör i kyrkan, hade B. tillsagt dem: »nästa gång skolen I samlas här klockan 7 förmiddagen, och den som då icke är här på bestämd tid, skall blifva hängd.» Den påföljande gången hade faderlöse Leonard Johansson eller Svensson i Munkagård kommit några minuter efter det förhöret i kyrkan börjat, då B. genast tillsagt honom: »nu skall du hängas uti taket, så att du icke kommer ned mer;» och hade B. derpå bedt Alfred Andersson vid Tvååker att gå till den omkring tusen alnar från kyrkan belägna

prestgården och begära en töm eller ett tåg »för att hänga Leonard uti.» Då Alfred Andersson icke genast gått och uppå B:s fråga, hvarför han ej ginge, svarat, att han icke trodde B:s tillsägelse hafva varit allvar, hade B. tillsport Alfred, om B. någonsin ljugit eller befalt något som han ej velat hafva gjordt. Alfred hade då gått, och när han återkommit med tömmen, hade B. bedt honom lägga densamma vid den bänk, å hvilken Leonard suttit. När förhöret var slutadt, hade B. yttrat: »alla gossarne få gå hem utom Leonard, som tager tåget med sig och kommer hit.» Leonard hade då gråtande gått fram till B. i koret, bärande det omnämnda tåget, hvilket B. lagt om Leonards hals och tillknutit fram-till samt derefter ledt Leonard från koret, kyrkogången utefter, till dess han kommit under läktaren, der han bundit Leonard vid en af de stolpar, som uppbära läktaren. Deruppå hade B. gått tillbaka till koret igen, der han efter en liten stund vändt sig om och bedt Anders Johan Larsson i Folkered gå och lösa Leonard, hvilket denne gjort. Under det B. knutit tåget om Leonards hals, ledt och bundit honom, samt medan Leonard stått bunden, hade denne gråtit och jemrat sig. Leonard vore numera sjuklig. Hvarifrån sjukdomen härledde sig, visste icke Klagandena, men Leonards moder hade sagt för dem och andra, att gossen under senaste tiden lidit af och ofta beklagat sig öfver svår hjertklappning och att han icke klagat öfver sådant innan han undergått förutnämnda behandling.

Såsom ledamöter af Tvååkers församling kunde Klagandena icke med stillatigande låta dylika förfärliga handlingar gång på gång, år efter år, passera, helst som de skett efter förut gjorda tillsägelser och uppsätligt samt inträffat i kyrkan. En stor del af församlingsboerne hade ock under år 1875 låtit sina barn läsa sig fram till Herrans nattvard uti närgränsande socknar, under förklarande, att de hvarken ville eller vågade låta sina barn läsa för B.; och ansåge de såväl som Klagandena en sådan nattvardsberedelse, under hvilka barnen finge stryk af käppar och rottingar samt blefve bundna med tåg i kyrkan, vara på det högsta stridande emot både borgerlig lag och ordning samt vår kristliga religionslära. Hvad den omtalade behandlingen verkat på gossen Leonards helsa, förstode de icke men såsom boende i hans hemort kunde Klagandena nämna, att de aldrig sett gossen sjuklig derförut; hvarjemte å klagoskriften fans tecknad ett intyg af Petter Andersson i Tvååker och Sven Andersson i Rönnås, att de, som år 1874 läsit sig fram till Herrans nattvard för Adjunkten B., under edsförpligtelse intygade, att så tillgått med nattvardsynglingarna Anders Edvard Karlsson, Sven Johan

Larsson och Leonard Johansson som i ofvan införda angivelse omförmäldes.

Uti sin öfver denna klagoskrift afgifna förklaring anförde Pastorsadjukten B. hufvudsakligen: att ehuru anklagelseskraften med sina dramatiserade öfverdrifter onekligen satte de öfverklagade åtgärderna i en så förhatlig dager som möjligt, Förklaranden likväl måste öppet erkänna, att anklagelserna i sina väsentliga delar vore enliga med sanningen. Förklaranden hade också längesedan med bekymmer och ledsnad insett, att hans förfaringssätt varit både olämpligt och klandervärdt. Emellertid trodde Förklaranden, att åtskilliga omständigheter talade till ursäkt både för den kroppsliga åga och det skamstraff, han användt. Hvarken det ena eller det andra hade skett i en häftig sinnesuppbrusning, utan der för att Förklaranden efter många fruktlösa försök att öfvervinna den dåsigheit och det förakt för alla varningar, som utmärkte de ifrågavarande ynglingarne, känt sig rådvill om hvad som borde göras. Den kroppsliga åga, Förklaranden i denna rådvillhet användt på den förste af de omnämnda ynglingarne, hade äfven haft åsyftad verkan. Gossen hade blifvit villig och flitig, så att han mot förmodan kunnat till den heliga nattvarden admitteras. Deraf uppmuntrad hade Förklaranden försökt samma utväg med andra gossar, men, då han märkt, att dermed ingenting uträttats, genast afstått från den för honom obehagliga upptuktelsen. Hvad åter beträffade det af Förklaranden använda skamstraff, ville han blott anmärka, att den gosse, som härför blifvit föremål, deltagit i nattvardsläsningen till dess han blifvit konfirmerad, utan att någon förändring i hans helsotillstånd förmärkts; och att hans senare sjuklighet haft sin grund i helt andra förhållanden, ansåge Förklaranden vitsordas af en vid förklaringen fogad läkare-attest. Men att äfven denna bestraffning icke berott på någon personlig ovilja mot gossen, förmente Förklaranden böra inses af ett förhållande, hvilket han eljest helst önskat med tystnad förbigå, nemligen att han redan under en längre tid förut sökt att vara gossens fattiga moder till all den hjälp, hvaraf hon på många sätt varit i behof. Emedan föröfrigt det begagnade skamstraffet onekligen varit af egendomligaste art, ansåge sig B. böra öfver uppkomsten deraf afgifva en förklaring. När han vid ett tillfälle af särskild anledning uppmanat barnen att noga iakttaga inställelsetiden, hade han tillfälligtvis begagnat ett mycket vanligt engelskt ordspråk — »he will be hanged» — utan att betänka, att detta för Svenska öron hade en helt annan klang. När det sedan inträffade, att just den gosse, som i detta hänseende låtit de flesta försummelser komma sig till last, äfven den gången kommit för sent, hade Förklaranden ansett sig, obetänksamt nog, böra gifva åt

sin föregångna hotelse ett slags skenbar uppfyllelse genom den använda bestraffningen.

Då lagen tillerkände läraren vid dylik undervisning föräldrarätt öfver barnen, hade Förklaranden icke ansett äga eller skamstraff förbjudna Han hade derföre betraktat det såsom en pligt att, der inga andra medel ville hjälpa, begagna sig af den nämnda utvägen. Om han i detta fall begått ett embetsfel, vågade han dock påstå, att han endast haft barnens sanna väl för ögonen, och att han gjort, hvad han gjort, af verkligt om än ovist nit. Till sist återopade Förklaranden ett om hans embetsverksamhet af församlingens Pastor afgifvet tjänstgöringsbetyg.

Af den här ofvan återopade läkare-attesten, utfärdad den 1 November 1875 af Sjukhusläkaren i Warberg Doktor W. Bolin, inhemtades, att drängen Leonard Johanssón från Tvååker, 16 år gammal, intagits å sjukhuset i nämnde stad den 22 Juni 1875 i och för en stor abscess i venstra låret och utskrifvits nästan läkt den 5 Juli samma år; att vidare nämnde Leonard Johansson ej företett några andra sjukdomssymptommer än sådana, som alltid i mer eller mindre mån förorsakades af en varbildning, så stor som den ofvannämnda abscessen.

Det af Kyrkoherden i Tvååker och Spanarp, Professoren B. under-tecknade tjänstgöringsbetyget innehöll hufvudsakligen, att B. missiverades till Tvååker i Februari månad 1870, att han under hela tiden ådagalagt kärlek, skicklighet och nit för sitt kall; att kyrkotjensten under hans handhafvande alltid varit punktlig, högtidlig och särdeles uppbygglig; att knappast någon söcknedag gått förbi utan att B. emottagit besök af en eller flere församlingsmedlemmar, som hos honom sökt upplysning och tröst, samt sjelf besökt och bisprungit både lekanligt och andligt de fattige; att han varit särdeles verksam att förse folket med godkända andaktsböcker, dervid han mot behöfvande visat stor frikostighet; att de alltid ganska betydliga offer, B. erhållit, oaktadt det varit allmänt känt, att han af dem ej varit i behof, tyckts bevisa folkets välvilja och kärlek; att B. likväl låtit sitt goda hjerta frånlocka sig mycket mer än beloppet af sagda inkomst, åt de fattiga, ojemförligt mest åt gossen Leonard Svensson eller Johansson, hans syskon och moder, långt förr än han genom Leonards nattvardsberedelse med dem kommit i beröring; och att vid nattvardsbarnens beredelse B. ådagalagt berömligt nit.

Efter att hafva förskaffat sig afskrifter af nyss anförda förklaring med bilagor afgåfvo Klagandena påminnelser och anmärkte, bland annat, att enligt ett bifogadt intyg af tre bland Leonard Johanssons kamrater vid nattvadsläsningen, denne alltid, punktligt iakttagit inställetiden vid läsningen och endast en enda gång, då han blef bunden, kommit

för sent; att B. på ren svenska tillkännagifvit, att den, som den uppgifna gången komme för sent, skulle blifva hängd, hvilket vittnena så mycket säkrare erinrade sig som, derest B. talat engelska, hvarken de eller Leonard förstått honom; äfvensom att B. »sett hastig och rödbrusad ut» både då han slog de förutnämnda två ynglingarne och då han band Leonard; att hvad beträffade B:s frikostighet och hjälpsamhet emot Leonards syskon och moder, desse icke skulle hafva varit så särdeles stora, utan hade åtskilliga bland Klagandena både före och efter B:s ankomst till Tvååker mycket mera fått hjälpa dessa fattiga personer, till bevis hvarom Klagandena åberopade en vidlyftig skrift, undertecknad af Leonards moder, Anna Kristina Danielsdotter i Munkagård; att B:s »berömliga nit vid nattvardsbarnens beredelse» bäst kunde inses och bedömas af hans handlingssätt emot barnen, hvilket Klagandena trodde sakna motstycke inom vårt land; samt att Klagandena ej heller trodde, det B. med »lungt och godt sinne» kunnat begå sådana handlingar; hvarförutan Klagandena slutligen förklarade, att de hvarken af afund eller hämndlystnad angifvit förhållandet utan af aktning ock vördnad för lag och religion samt af medömkan för enkör och faderlöse.

Den nyss åberopade skriften af Enkan Anna Kristina Danielsdotter var korteligen af det innehåll, att B:s uppgift, det sonen Leonard deltagit i nattvardsläsningen intill dess han blifvit konfirmerad, utan att någon ändring märkts i hans helsotillstånd, föga betydde, då meromförmälda misshandling skedde endast en eller två veckor före nämnda läsnings slut; att Leonard emellertid tagit misshandlingen så illa vid sig, att han första dagarne efter densamma nästan icke förtärt någon mat, mycket motvilligt gått till förhören, temligen snart derefter börjat klaga öfver hjertklappning, hvilken sedan icke velat öfvergifva honom, oakadt han blifvit återstald efter den värk, han haft i låret o. s. v. Beträffande den stora hjälp, B. sagt sig hafva gjort Anna Kristina Danielsdotter på många sätt samt de uti tjänstgöringsbetyget omnämnda stora skänker, hon och hennes barn skulle af B. erhållit, ville hon nu upplysa, att hvarken hon eller hennes barn bekommit annat eller mera, än att hennes son Ferdinand för flitig läsning en gång undfått en riksdaler 50 öre — om af B:s eller skolkassans medel visste hon icke — samt att B. en gång skänkt hennes dotter en mindre penning. Af B. hade hon sjelf emot revers och särskilda tillsägelser att han icke efterskänkte något fått en gång till utsädeshafre och kontant 45 riksdaler, så att om icke barnens förmyndare samt Riksdagsmannen Lars Börjeson i Vråen stått henne bi med penningar, lifsmedel och körslor, hon icke visste, huru det skulle hafva gått med henne och barnen, helst sedan Leonard blifvit

sjuklig och ej, ehuru han fyllt 16 år, kunnat, såsom hennes andre son, tjena för föda och lön.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, fann jag Pastorsadjunkten B:s öfverklagade och af honom erkända förfarande emot de ofvan namngifna nattvardsbarnen vara af beskaffenhet att icke kunna lemnas obeifradt. Till sitt urskuldande hade B. visserligen andragit åtskilliga omständigheter, men bland dem vore det allenast *en*, som för-tjente något afseende, den nemligen, att han såsom lärare vid den under-visning, om hvilken fråga vore, skulle egt en af lagen honom tillerkänd föräldrarätt öfver barnen; men om äfven denna rätt kunde ur samman-ställning af gällande lagrum härledas — ty uttryckligen funnes den för nu ifrågavarande fall ej stadgad — kunde dock den på en sådan rätt grundade befogenheten till äga på ett straffvärdt sätt missbrukas, och det vore detta, jag ansett här hafva skett ej mindre genom våldsamheten af den utdelade kroppsagan än ock genom oförnuftigheten af det an-vända skamstraffet, hvilket sistnämnda derjemte, när det verkställdes i kyrkan, kränkte den helgd, med hvilken lag och kristligt tänkesätt om gärdade Herrans hus. Jag skulle derföre ej hafva tvekat att införa verldslig rätt tilltala B., derest Klaganden gittat styrka den svårare skada, som uppgifvits hafva följt på misshandlingen och hvilken 14 Ka-pitlet 16 § Strafflagen förutsatt för tillämpning af det i samma kapitel stadgade ansvar för dylikt våld å person. Men om B. af denna orsak undgått en sådan lagföring, lände detta honom icke till befrielse från det ansvar, som i annan ordning kunde och borde utkrävas för det de erkända felen blifvit under utöfningen af hans innehafvande prestembete begångna. Jag ansåge nemligen B. genom sitt här ofvan skildrade beteende hafva lagt i dagen en eftertänklig förgätenhet af nämnda embetes fordringar i ett så ansvarsfullt och granlaga värf som ungdomens be-redelse till den första nattvardsgången, och detta så, att han på ett upprörande sätt sårat församlingens känslor för hvad rätt och heligt vore. Det handlingssätt, jag sålunda lagt honom till last, kunde möj-ligen vilja urskuldans dermed, att han handlat af oförstånd, af bristande förmåga att inse och uppfatta sin ställning till de fordringar, embetet i ty fall stälde på honom; men en sådan oförmåga, för såvidt den skulle göra honom otillräckelig, för hvad han felat, skulle också göra honom oskicklig och obehägn att embetet vidare utöfva, och af ett sådant ur-skuldande förmodades B. sjelf hvarken kunna eller vilja sig begagna, efter-som han i sin förklaring betygat ånger och ledsnad öfver hvad som skett. Det återstode då icke annan förklaringsgrund än den, att det straff-värda beteendet härflutit från öfvermod, sinnets uppbrusning och tanklös

lättsinnighet, otyglade af den förädlande verksamhet, sann bildning utöfvade på tänkesätt och känslor. Men dessa sedliga lyten, på ett så förargelseväckande sätt komma till utbrott hos en kyrkans tjänare i våra dagar, måste jemväl ur synpunkten af kyrkans eget interesse med allvar näpasas och tillrättavisas.

På nu utvecklade grunder stälde jag i skrifvelse den 21 Mars 1876 till Domkapitlet i Göteborgs stift Pastorsadjunkten B. under åtal, för hvad mot honom sålunda förekommit, och yrkade, med stöd af Kongl. Cirkulären den 21 Augusti 1786 och den 7 December 1787, att han för sina förseelser måtte dömas till mistning af embetet på viss lämplig tid.

Domkapitlet meddelade derefter utslag *den 31 Maj 1876* och pröfvade, på grund af hvad i målet förekommit, rättvist, att numera Komministern B. skulle, för hvad honom till last kommit, till Domkapitlet inkallas för att inför detsamma af dess ordförande erhålla en tjenlig tillrättavisning jemte en kraftig föreställning att för framtiden vinlägga sig om en noggrannare vaksamhet öfver sig sjelf samt en större försigtighet i sin embetsutöfning.*)

Med denna utgång af saken ansåg jag mig ej kunna åtnöjas, utan uppdrog i skrifvelse den 14 Juni 1876 åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt att i laga ordning öfverklaga utslaget.

I berörda skrifvelse anfördes hufvudsakligen, att de skäl, som legat till grund för Domkapitlets utslag, funnes angifna i det yttrande, en af Domkapitlets ledamöter afgifvit till Domkapitlets protokoll för den 5 April 1876. Nämnda yttrande, i hvilket fem andra ledamöter instämt, innehöll, att ehuru det fel i embetet, till hvilket Kommistern B. gjort sig skyldig, och hvilket dels af B:s eget erkännande dels af andra omständigheter blifvit till fullo styrkt, vore af så svår beskaffenhet, att det såväl för häfdande af presterskapets anseende som för nödig rättelses vinnande ej finge lemnas onäpst, så syntes det likväl, vid betraktande dels af den felandes uttryckta ledsnad och ånger öfver det missbruk af embetet, som B. låtit komma sig till last, dels äfven af den omständighet, att här ej voro fråga om en upprepad och redan förut med straff af lindrigare art belagd förseelse, att ändamålet eller rättelses vinnande för framtiden sannolikare vore att förvänta af en allvarlig varning och föreställning, än af den utaf mig påyrkade åtgärden att för viss tid sätta den anklagade ur tjänstgöring, en åtgärd som icke heller skulle kunna betraktas såsom en möjligen erforderlig upprättelse åt den församling,

*) Från berörda beslut voro tvänne ledamöter skiljaktige och dömde B. att för de af honom erkända förseelserna sättas från embetet under en månad.

inom hvilken förseelsen blifvit begången, enär den anklagade redan innan Domkapitlets utslag lagligen kunde träda i verkställighet, på grund af vunnin befordran, från nämnda församling afflyttat.

Den lösliga beskaffenheten af dessa domskäl syntes mig ej behöfva närmare utvecklas inför en upplyst öfverdomstol. Komministern B:s åtalade förfarande, sådant det i handlingarna framstode, skilde sig i art och straffvärdhet alltför mycket från de obetydligare förseelser, som utgjorde lämpliga föremål för den lindrigaste bland de påföljder, Domkapitlet hade i sin magt att använda, eller föreställningen, för att den genom samma förfarande sårade rättskänslan eller lagens rätt förstådda bud skulle tillåta, att de drabbades af enahanda ansvar, eller att vid det enas som vid de andras bedömande samma afseende skulle tillmätas de mildrande omständigheter, som blifvit åberopade, eller att den felande betygat ledsnad och ånger öfver sitt fel, nemligen att detta icke utgjort upprepanande af ett förut begånget och bestraffadt fel. Och då jag derföre, på de skäl, jag hos Domkapitlet andragit, och hvilka vunnit afseende hos två af Domkapitlets ledamöter, bland dem ordföranden, fortfarande yrkade Komminister B:s skiljande från tjensten på viss lämplig tid, hölle jag före, att genom en sådan utgång af saken den af flertalet bland Domkapitlets ledamöter såsom erforderlig förutsatta upprättelse åt den församling, inom hvilken förseelsen blifvit begången, säkrare skulle vinnas, äfven om B. före straffets verkställande bortflyttat från nämnda församling, än om hans förargelseväckande beteende finge försonas med en föreställning, meddelad i den syftning och med de ordalag, bemälda flertal inom Domkapitlet i det gifna utslaget uppstått.

Vid besök under 1875 års embetsresa hos Domhufvanden i Norra Ångermanland och dervid anställd granskning af de i hans bostad förvarade domböcker anmärktes:

angående *domböckerna för Nordingrå tingslag*: att i den för 1871 års höststeting utslag icke blifvit införda för de under den 5 Oktober förehafda, med paragrafnumren 62 och 79 betecknade mål; samt att fjerde ternen af domboken för 1874 års höststeting, omfattande §§ 34 och 35, saknades, hvarförutan någon saköreslängd icke fans fogad vid domboken för 1869 års höststeting;

beträffande *domböckerna för Nätra tingslag*: att den för 1871 års höststeting ej var uppsatt längre än till och med § 119 för den 12 De-

cember, utan att genom någon anteckning eller underskrift antydes, att nämnda § vore den siste; att i domboken för 1874 års hösteting § 140 slutade med öfverskriften »utlåtande», hvarefter följde ett tomrum, och att sistnämnda dombok, i hvilken den senaste intagna § hade nummern 195, saknade afslutning och underskrift;

rörande *domböckerna för Arnäs tingslag*: att den för 1871 års hösteting utslag för de mål och ärenden, som voro upptagna under §§ 30, 42, 48, 49, 50, 51, 53, 59, 63, 65, 67, 119, 121 och 142 icke funnos i domboken införda; att i nyssberörda § 42 påträffades en lucka i sjelfva protokollet, som, efter hvad det ville synas, skolat fyllas med anteckningar ur äldre protokoll, hvilka med saken haft sammanhang; att samna dombok ej var afslutad och underskrifven; samt

vidkommande *Sjålevads tingslags domböcker*: att i den för 1874 års Vintereting § 81, som skulle innehålla ransakning angående en person vid namn Sundström, befans icke hafva blifvit uppsatt.

I skrifvelse den 13 September 1875 meddelade jag ständige Domhafvanden berörda annärkningar samt lemnade honom derjemte rådrum att före utgången af nämnda år styrka, att de uppgifna bristfälligheterna blifvit afhjelpna, men erhöll från honom den 10 Januari 1876 en skrifvelse, i hvilken han uppgaf sig hafva af pågående arbete med upprättande af in-tecknings- och lagfartsböckerna varit förhindrad att inom den bestända tiden afhjelpa de annärkta bristfälligheterna samt begärde derföre ytterligare anstånd till utgången af Mars månad.

Då emellertid jemväl sist berörda tid förflutit, utan att någon anmälan inkommit derom, att den eftersatta skyldigheten blifvit fullgjord, ansåg jag mig ej längre kunna lemna en sådan försumlighet opåtald, utan uppdrag derföre i skrifvelse den 21 April 1876 åt Advokatfiskalenbetet i Kongl. Svea Hofrätt, att, för hvad sålunda blifvit anmärkt, lagligen tilltala Domhafvanden äfvensom, derest under skriftvexlingen det skulle visa sig, att annan eller andre domare förrättat något eller några af ofvanförmälda ting, emot denne eller dessa föra den talan, som af ett sådant förhållande föranleddes, samt yrka ej allenast ansvar efter lag utan ock åläggande för den försumlige att vid verkande påföljd fullgöra, hvad som försumrats.

Sedan under skriftvexlingen i Kongl. Hofrätten det blifvit utredt, att de anmärkta försummelserna läge endast ständige Domhafvanden till last, meddelade Kongl. Hofrätten utslag *den 14 September 1876* af innehåll: att som upplyst vore, att ifrågavarande domböcker ännu vid 1875 års slut befunnits i ofvan oförmälda hänseenden i ofullständigt skick; pröfvade Kongl. Hofrätten jemlikt 25 Kapitlet 17 § Strafflagen rättvist

döma Domhafvanden att för den försummelse i embetet, han sålunda låtit komma sig till last, böta etthundratjugu kronor, hvarjemte Kongl. Hofrätten ålade Domhafvanden att inom tre månader derefter med bevis från Konungens Befallningshafvande hos Kongl. Hofrätten styrka, att ifrågavarande domböcker vore i anmärkta hänseenden fullständiga samt vederbörligen afslutade och underskrifna, vid äfventyr att Domhafvanden eljest skulle under en månad varda från sitt embete skild.

Berörda föreläggande har enligt meddeladt besked från Advokatfiskalsembetet numera blifvit af Domhafvanden fullgjordt.

Hustru Anna Helena Olsson i Arboga klagade uti en till mig ingifven skrift deröfver, att sedan hon af Rådstufvurätten i nämnde stad genom utslag den 22 November 1875 blifvit för ärekränkning dömd att hållas till fängelse en månad, men den 16 derpå följande December hos Kongl. Maj:t sökt att af nåd varda förskonad från fängelsestraffet och i stället få försona sitt brott med böter samt till tjenstförrättande Borgmästaren aflemnad bevis att nådansökan blifvit till Kongl. Maj:ts Justitievise expedition ingifven; så hade ständige Borgmästaren i staden, hvilken den 1 Januari 1876 återinträd i utöfning af sitt embete, med full vetskap om Klagandens nådansökan ändock sent på aftonen den 13 sistnämnde månad, i uppgifven afsigt att för verkställande af det Klaganden ådömda straffet inforsla henne till cellfängelset i Vesterås, låtit hemta henne till stadshäktet, men då hon af oro och ängslan deröfver fått blodstörtning och fallit i konvulsioner, nödgats på uttryckligt förklarande af en tillkallad läkare, att Klaganden icke utan fara för lif och helsa kunde företaga någon resa, tillåta henne återvända till sitt hem; samt att Klaganden, som genast efter sitt tillfrisknande flere gånger af Borgmästaren uppmanats att göra sig beredd på att aftjena straffet och förgäfvos anhållit, att dermed skulle få anstå, till dess Kongl. Maj:t öfver meranämnda nådansökan meddelat resolution, den hon med föredt telegram från sitt ombud i Stockholm visade hafva då ännu icke fallit, sådant oaktadt natten till den 11 Februari 1876 blifvit häktad och påföljande morgon afforslad till länsfängelset, der Konungens Befallningshafvande genast efter erhållen underrättelse om nådansökan lösgifvit henne och vidtagit erforderliga åtgärder för hennes hemförskaffande; och som Borgmästarens förfarande att söka till verkställighet befordra ett straff, från hvilken den sakfælde sökt att varda i nåder förskonad, innebure enligt Klagandens förmenande ett missbruk af den embets-

myndighet, honom tillkomme, och henne derigenom tillskyndats ett oförvålladt lidande, ansåge hon sig böra till laga beifran anmäla Borgmästarens ifrågavarande åtgärd samt yrka, det han måtte kännas skyldig hålla henne skadeslös för det lidande och de onkostnader, hon derigenom fått vidkännas; hvarjente vid klagoskriften fans fogadt ej mindre ett af vederbörande tjänsteman i Kongl. Maj:ts Justitierevisions expedition den 16 December 1875 utfärdadt intyg derom, att Klaganden samma dag ingifvit en underdånig böneskrift rörande det henne ådömda fängelsestraffet än äfven Kongl. Maj:ts den 4 Februari 1876 meddelade utslag, utvisande att Kongl. Maj:t i nåder tillåtit Klaganden att i stället för fängelsestraff få med tjugufem kronors böter försona det brott, hvarför hon blifvit sakfäld.

Sedan jag lemnat Borgmästaren tillfälle att öfver berörda klagoskrift sig yttra, anförde denne i afgifven förklaring hufvudsakligen, att då Konungens Befallningshafvande i Vestmanlands län, på sätt en vid förklaringen fogad order af den 17 December 1875 utvisade, anbefalt Magistraten i Arboga att, derest ifrågavarande utslag vunnit laga kraft, befordra detsamma till verkställighet, och vid sådant förhållande den omständighet, att Klaganden, som möjligen före den 13 Januari 1876 men bestämdt någon gång emellan denna dag och den 10 derpå följande Februari förevisat oftanämnda diariibevis om nådansökan, gjort underdånig framställning att varda från fängelsestraffet befriad, icke medförde berättigande för underexsekutor att på grund af ett sådant bevis fördröja verkställigheten af ett utslag af ifrågavarande beskaffenhet; så ansåge Borgmästaren, enär utslaget icke blifvit öfverklagadt eller inhibitionsorder mellankommit, allt vidare uppskof desto heldre vara omöjligt, om icke rent af betänkligt, som han knappast kunnat antaga möjligheten af att Rådstufvurättens särdeles lågt satta straffgrad skulle i nådeväg ytterligare förmildras, samt han ingalunda varit säker på, att Klaganden, sedan Kongl. Maj:t hunnit meddela utslag uppå nådansökan, skulle, om denna blifvit afslagen, kunnat anträffas, hvadan Borgmästaren trott sig böra, så skyndsamt som möjligt, bringa utslaget till verkställighet och derföre den 13 Januari 1876 låtit föra Klaganden till stadshäktet, men i följd af henne påkommen sjukdom lemnat anstånd med verkställighetsåtgärden till den 10 derpå följande Februari, då hon enligt intyg af vederbörande läkare varit från sjukdomen fullt återställd; hvarförutan Borgmästaren vid berörda förklaring fogade dels Rådstufvurättens besagda utslag af den 22 November 1875, dels ett af vederbörande läkare utfärdadt bevis af innehåll, att denne skulle någon dag i slutet af Januari eller början af Februari sistlidna år på Borgmästarens tillfrågan

förklarar, att Klagandens tillstånd icke utgjorde hinder för bringande till verkställighet af det henne ådömda straffet.

I de påminnelser, Klaganden häröfver afgaf, yttrades, att Konungens Befallningshafvandes åberopade order af den 17 December 1875 desto mindre kunde lända Borgmästaren till ursäkt för det magtmissbruk, hvartill denne gjort sig skyldig, som han bort till vederbörande öfverexsekutor inberätta det för honom bekanta förhållandet, att Klaganden sökt nåd samt tillika förfråga sig, huru han under sådana omständigheter borde förfara; att Klaganden icke för Borgmästaren förevisat diariibeviset utan genast efter dess erhållande öfverlemnade det till tilltörordnade Borgmästaren, hvilken låtit det kvarligga hos Magistraten, till dess hon vid afforslingen till Vesterås uttagit detsamma och sedermera uppvisat det för Konungens Befallningshafvande; samt att då högre bestraffning än en månads fängelse icke varit Klaganden ådömd, denna omständighet icke utgjort tillräcklig grund för Borgmästarens antagande, det hon skulle med öfvergifvande af hem och barn hålla sig undan, när straffet borde bringas till verkställighet.

Då jag icke kunde finna Borgmästarens förklaring tillfredsställande, uppdrog jag i skrifvelse den 27 Maj 1876 åt Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt att ställa Borgmästaren under åtal samt yttrade i berörda skrifvelse hufvudsakligen, att det syntes mig som hade Borgmästaren bort af sig sjelf inse, att såvida den i lag medgifna rätten i brottsmål hos Kongl. Maj:t söka att af gunst och nåd varda förskonad från ett ådömdt straff icke skulle blifva utan betydelse, en vederligen ingifven nådansökan måste utgöra laga hinder för det ifrågasvarande straffets verkställande, intill dess Kongl. Maj:t uppå ansökningen meddelat sitt nådiga beslut; och att en af öfverexsekutor utan vetskap om nådansökningen gifven befallning angående straffets verkställande icke kunde undandröja nämnda hinder; men om i allt fall Borgmästaren hyst tvekan om underexsekutors befogenhet att göra en sådan slutledning och förthy ansett sig böra underställa saken öfverexsekutors pröfning, hade detta bort ske på det sätt, att det till Magistraten inlemnade diariibeviset om nådansökningens ingifvande å vederbörlig ort öfversändts till Konungens Befallningshafvande och vidare föreskrift afvaktats. I stället hade Borgmästaren företagit sig att på eget bevåg gripa och till länsfängelset insända Klaganden, det vill säga gjort allt hvad på honom ankommit för att upphäfva verkan af nådansökningen.

Då berörda förfarande, som tillskyndat icke allenast Klaganden ett oförskyldt lidande, utan äfven det allmänna kostnad, icke kunde af de omständigheter, Borgmästaren till sitt försvar åberopat, vara ursäktadt,

ansåg jag mig ej böra lemna detsamma obeifradt, utan yrkade att Borgmästaren skulle fällas till ansvar efter lag och sakens beskaffenhet samt förpligtas ersätta Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för Klagandens forslande till och från länshäktet samt underhåll derstädes och under resan, hvarförutom Klagandens ersättningstalan borde i mån af befogenhet understödjas.

Efter förutgången skriftvexling har Kongl. Hofrätten meddelat *utslagen* den 30 November 1876 af innehåll, att som upplyst vore, att Klaganden hos Kongl. Maj:t den 16 December 1875 sökt att af nåd varda förskonad från det henne genom Rådstufvurättens i Arboga ofvannämnda, den 22 November 1875 meddelade utslag ådömda fängelsestraff, och att Klaganden derom till Magistraten ingifvit bevis, samt vid sådant förhållande verkställighet af utslaget icke lagligen kunnat ega rum, innan Kongl. Maj:t öfver nådansökningen sig yttrat, men Borgmästaren, som icke bestridt, att han om nämnda bevis egt kännedom, det oaktadt dels gifvit befallning om Klagandens afförande till Vesterås för fängelsestraffets undergående, med den påföljd, att till åtlydnad af samma befallning Klaganden måst den 13 Januari 1876 lemna sitt hemvist och inställa sig å polisvaktkontoret, dels den 11 derpåföljande Februari låtit afföra Klaganden till länsfängelset i Vesterås för fängelsestraffets undergående; pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist, i förmåga af 25 Kapitlet 17 § Strafflagen, döma Borgmästaren för det fel i embetet, som han sålunda låtit komma sig till last, att böta femtio kronor; och förpligtades Borgmästaren att ersätta såväl Kongl. Maj:t och kronan kostnaden för Klagandens forslande till länshäktet med fjorton kronor 81 öre som ock Klaganden för henne genom olaga häktandet tillskyndadt lidande och åbragta kostnader med tillhoppa sjuutiosju kronor 50 öre —

Handelsbolaget under firman G. et B. här i staden anförde uti en till mig ingifven skrift att, sedan bolaget genom befullnåktigadt ombud, Faktoren N. i Köping låtit till Rådstufvurätten derstädes instämna Mamsell H. under yrkande om betalning för handelsvaror, dem hon af bolaget på borgen erhållit, samt Rådstufvurätten genom utslag den 10 December 1875 förpligtat henne att gälda det omstämda beloppet; så hade Magistratssekreteraren, oaktadt flera påminnelser från Klagandens benämnda ombud, vecka efter vecka, af än en, än en annan uppgifven anledning uppskjutit utslagets expedierande och icke ens enligt uppgift från ombudet den 11 Februari 1876 aflemnat detsamma, och enär Magi-

stratssekreteraren genom sin berörda uraktlåtenhet, som vitsordades af ett klagoskriften bilagdt handbref från bolagets ombud, vållat att bolaget dittills icke kunnat utsöka sin fordran hos Mamsell H., samt hennes tillgångar genom de flera utbetalningar, hon under den tid, Klaganden nödgats afbida utslaget, till andra fordringsegare verkställt, väsentligen förminskats, yrkade Klaganden, att det måtte varda magistratssekreteraren ålagdt ersätta den förlust, som genom hans försummelse att expediera utslaget möjligen kunde för Klaganden uppkomma.

Genom Rådstufvurätten i Köping lät jag tillstålla Magistratssekreteraren berörda klagoskrift med anmodan tillika att inom 14 dagar efter delfående deröfver afgifva yttrande samt skriften återställa, men då han inom den föreskrifna tiden hvarken inkom med yttrande ej heller återstälde klagoskriften, anmodade jag i skrifvelse den 27 Mars 1876 Konungens Befallningshafvande i Vestmanlands län att affordra Magistratssekreteraren berörda skrift, hvilken ock sedermera genom Konungens Befallningshafvandes försorg till mig återställdes tillika med ett af Magistratssekreteraren deröfver afgifvet yttrande.

I berörda yttrande anförde Magistratssekreteraren hufvudsakligen, att då Klagandens ofvanbemälda ombud inför Magistraten medgifvit Mamsell H. anstånd med betalningen af de belopp, som utdömts såväl genom ifrågavarande utslag som genom fem andra på ombudets kärsmål meddelade utslag, till utgången af år 1875, Magistratssekreteraren på grund af denna omständighet trott sig kunna uppskjuta utslagets expedierande, men att, sedan ombudet någon dag i Januari månad framställt anhållan att få lösa utslaget, Magistratssekreteraren lofvat att genast expediera detsamma, dock hade han råkat förglömma sitt löfte, hvarföre utslaget efter påminnelse af ombudet först den 12 Februari 1876 kommit att honom tillhandahållas; hvarförutan Magistratssekreteraren, som förklarade, att han för sin del ej velat medverka dertill, att Klagandens förmenta fordran skulle företrädesvis gäldas, med företedt intyg af vederbörande underexsekutor styrkte, att Klagandens fordran blifvit den 1 April 1876 till fulla gulden.

Sedan Klaganden med påminnelser bemött Magistratssekreterarens berörda yttrande, aflät jag den 24 Maj 1876 till Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt en skrifvelse, i hvilken jag yrkade, att då Magistratssekreteraren erkänt, att han icke inom den tid, Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855 föreskrifver, expedierat ifrågavarande utslag, och de omständigheter, han till försvar för sin uraktlåtenhet föreburit, icke förtjenade afscende, Magistratssekreteraren måtte för hvad han sålunda lätit komma sig till last, ställas under laga

åtal; och borde Klagandens ersättningstalan i mån af befogenhet understödjas.

Efter förutgången skriftväxling meddelade Kongl. Hofrätten utslag den 16 Oktober 1876, af innehåll, att som Magistratssekreteraren vidgått, hvad honom blifvit till last fördt, dömdes han jemlikt 19 § i ofvan åberopade Kongl. Förordningen den 30 November 1855 samt 24 Kapitlet 5 § Rättegångsbalken, sådant detta lagrum lydde i Kongl. Förordningen den 18 April 1849, att för försummadt utgifvande af dom böta tjugufem daler silfvermynt med tolf kronor 50 öre, konungens ensak, deraf dock Advokatfiskalen skulle erhålla hälften.

Sedan nu framställningen af anhängiggjorda och afdömda åtal är slutad, torde vid fortsättningen af redogörelsen för *lagskipningens* tillstånd i första rummet förtjena att bemärkas den viktiga lagförändring, som infördes genom *Kongl. Stadgan angående måls handläggning i vissa fall af Kongl. Maj:ts Högsta Domstols afdelningar samfäldt den 21 April 1876* och den i anledning deraf inträffade, hitintills enda samfälda omröstning, som den 31 Oktober 1876 egde rum i Högsta Domstolen, i följd deraf, att en af Domstolens afdelningar förordnat, att en sak skulle af Högsta Domstolens båda afdelningar samfäldt afdömas, hvarvid det anmärkningsvärda förhållandet uppstod, att af Domstolens närvarande samtliga sexton ledamöter åtta stannade emot åtta, så att utgången bestämdes af dens röst, som främst satt i Rätten.

Med den sak, om hvilken fråga var, förhöll det sig så, att Boställsdirektionen vid Vermlands regemente genom kontrakt den 18 Juli 1863 utarrenderat åt P. på tjugu år, räknadt från den 14 Mars 1864 till den 14 Mars 1884, majorsbostället Hammar, för indelningshafvarens räkning, mot en årlig arrendeavgift af dels 1200 riksdaler i penningar samt dels 280 kubikfot råg och 560 kubikfot hafre, hvilken spanmål skulle lösas med penningar efter de sista tio årens medelmarkegångspris inom länet med tillagd forsellön, och skulle arrendet erläggas före den 14 Mars hvarje år. Nämnade kontrakt innehöll vidare i § 6, att om arrendatoren bruste i kontraktets uppfyllande, Direktionen egde skilja honom från arrendet och uppsäga honom till afflyttning utan fardag; och § 7 hade följande lydelse: »I händelse arrendatoren skulle till följd af någon uraktlåtenhet blifva skild från arrendet, kommer han icke desto mindre att för den återstående arrendetiden ersätta den skilnad emellan kontraherade arrendesumman och högsta antagliga anbudet vid blifvande arrende-auktion, som till förlust för indelningsinnehafvaren eljest kunde uppkomma.» Genom så kallad trans-

port-resolution den 28 Februari 1868 öfverlät Direktionen arrendet för tiden från den 14 Mars 1868 till den 14 Mars 1884 åt Possessionaten A. på enahanda villkor. Denna aflemnade då till Direktionen en af Prosten F. och Kyrkoherden H. den 14 November 1867 ingången borgensförbindelse, hvilken af bemälda löftesmän underskrifna handling, på hvars tolkning sakens utgång ytterst berodde, var af följande lydelse:

»Sedan A fått på sig öfverlåtet P:s arrendekontrakt, så förbinda sig undertecknade, en för begge och begge för en, att under fem år från midfastan 1868 såsom för egen skuld ansvara ej mindre för rigtiga erläggandet på de terminer kontraktet föreskrifver af de bestämda spanmåls- och penningearrendet än jemväl för uppfyllandet af alla öfriga genom kontraktet arrendatorn ålagda skyldigheter och förbindelser; och blifver denna vår förbindelse gällande äfven derest arrendatorn under berörda fem arrendeår antingen skulle genom döden afgå eller från arrendet blifva skild eller sin egendom till borgenärer afträda.»

Arrendatorn A kom på obestånd och blef, såsom det synes, år 1870 försatt i konkurstillstånd; och som han, enligt hvad ostridigt är, underlät fullgöra arrendevilkoren, skilde Boställsdirektionen honom från arrendet och uppsade honom till afflyttning den 14 Mars 1871.

Emellertid sökte Boställsdirektionen att få bostället ånyo utarrenderadt och anställde för sådant ändamål tre auktioner utan att något antagligt anbud gjordes. Omsider utfärdade Direktionen den 26 Januari 1871 ett kontrakt, hvarigenom bostället för tiden från den 14 Mars 1871 till samma dag år 1884 utarrenderades, för 1500 riksdaler i ett för allt om året, till Mina A., — förmodligen förre arrendatorens hustru, som i mannens konkurs vunnit boskilnad; — och har under rättegången icke blifvit ifrågasatt, att högre arrende kunnat för bostället erhållas.

Ene löftesmannen, Prosten F., hade emellertid redan den 22 December 1869, antagligen innan Arrendatorn A. kommit på obestånd, afträdt till borgenären sina tillgångar. Boställsdirektionen bevakade i denna konkurs reservationsvis dels den af A. utfästa arrendeafgiften för återstoden af den tid, borgensförbindelsen omfattade, d. v. s. till den 14 Mars 1873, dels ock den skillnad i arrendeafgift, som kunde uppstå, i händelse A. blefve för uraktlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter skild från arrendet och lika hög arrendeafgift vid boställets förnyade utarrenderande ej kunde för den återstående arrendetiden erhållas. Detta fordringsanspråk lemnades utan anmärkning vid bevakningarnes granskning, men då utdelningsförslaget den 13 Juni 1871 upprättades, lemnades fordringsanspråket, såsom ej till siffran uppgifvet, utan afseende och någon utdelning för detsamma beräknades icke. Boställsdirektionen

klandrade vid Näs häradsrätts hösteting år 1871 utdelningsförslaget och yrkade, att Direktionen måtte tillerkännas utdelning för sin reservationsvis bevakade, utan anmärkning lemnade fordran, hvars belopp Direktionen då uppgaf, sedan Å under tiden blifvit skild från arrendet och det visat sig, att vid boställets förnyade utarrenderande en arrendeafgift af endast 1500 riksdaler kunnat erhållas; utgörande enligt denna uppgift årligen förlusten för den derefter intill den 14 Mars 1884 löpande arrendetiden 1,338 riksdaler 56 öre. Häremot anfördes å vederdelosidan, att F:s borgen afsett endast de fem första arrendeåren, till den 14 Mars 1873, icke tiden derefter; men Häradsrätten, hvilkens beslut Kongl. Maj:t genom dom den 25 Oktober 1873 fastställt, yttrade, bland annat, att då bevakningen lemnats utan anmärkning, sagda invändning icke kunde komma under pröfning, utan tillades Direktionen utdelning, med iakttagande af 115 § Konkurslagen, för skillnaden emellan den beräknade årliga arrendeafgiften 2,858 riksdaler 56 öre, och af senare arrendatoren utfästa 1,500 riksdaler eller 1,338 riksdaler 56 öre.

Intill den 14 Mars 1873 erlades arrendet med det belopp, Å. utfäst, och ur Prosten F:s konkursmassa utgick till betäckande af arrendeskillnaden efter sistnämnde dag 3,757 riksdaler 82 öre. År 1874 dog den andre löftesmannen, Kyrkoherden H., och den 4 November samma år blef hans bo till konkurs afträdt. Å inställelsedagen i konkursen bevakade Boställsdirektionen, på grund af borgensförbindelsen, arrendeskillnaden för tiden från den 14 Mars 1873 till den 14 Mars 1884, d. v. s. för de elfva sista arrende-åren, enligt en af Direktionen upprättad räkning, upptagande för åren 1873 och 1874, för hvilka markegångsprisen voro kända, 1,377 kronor 20 öre under år 1873 och 1,419 kronor 20 öre under år 1874, och för de återstående nio arrende-åren samma belopp, som i F:s konkurs varit beräknadt, eller 1,338 kronor 56 öre för hvarje år. Sysslomännen och en fordringssegare bestredo uti en ingifven anmärkningsskrift detta fordringsanspråk helt och hållet, enär arrendet för Å:s fem första arrende-år, för hvilka Kyrkoherden H. borgat, vore till fullt betaldt.

Sedan fordringsanspråket såsom tvistigt hänvisats till domstol, Wedbo häradsrätt, utvecklade Sysslomännen der närmare sin ofvanberörda invändning och erinrade tillika, att beräkningen af arrendeskillnaden för de sista nio åren vore alldeles godtycklig, enär markegångsprisen för nämnda år icke kunde vara på förhand kända. Boställsdirektionen gennämde hufyudsakligen, att enligt arrendekontraktet med Å. Direktionen egt, om Å. underlåte fullgöra arrendevilkoren, skilja honom från arrendet, i hvilket fall Å. varit skyldig ersätta skillnaden mellan

det arrende han utfäst och det lägre arrende, som vid boställets förnyade utarrenderande under den återstående arrendetiden möjligen kunde erhållas. Löftesmännen hade ingått borgen, såsom för egen skuld, för att Å. under de första fem åren skulle icke allenast erlägga arrendet utan äfven fullgöra alla de andra arrende-vilkoren, och gälde borgensförbindelsen uttryckligen för det fall, att Å. under sagda tid blefve skild från arrendet eller försatt i konkurs. Nu hade Å. ostridigt inom de första fem åren, för hvilka borgen gälde, för uraktlåtenhet att fullgöra arrendet, blifvit skild från detsamma, nemligen den 14 Mars 1871, och för tiden från nämnde dag har vid boställets förnyade utarrenderande endast 1,500 kronor för år kunnat erhållas, således vida mindre än hvad Å. utfäst. Å. blef således *då* skyldig att betala arrendeskilnaden för hela den återstående arrendetiden, och för fullgörande af denna Å:s i arrendekontraktet stadgade skyldighet hafva löftesmännen iklädt sig ansvar såsom för egen skuld.

Häradsrätten yttrade i dom den 10 Maj 1875: ehuru Kyrkoherden H:s borgen för i fråga varande kontrakt innehölle förbindelse att under fem år från midfastan 1868, såsom för egen skuld, ansvara för uppfyllandet af alla arrendatorn enligt kontraktet åliggande skyldigheter, till hvilka jemväl hört att, om denne för någon sin underlåtenhet blefve från arrendet skild, för den återstående arrendetiden ersätta den skilnad emellan arrendesumman och högsta antagliga anbudet vid blifvande arrende-auktion, som till förlust för indelningshafvaren kunde uppkomma, samt ostridigt vore ej mindre, att arrendatorn, i följd af underlåtenhet att fullgöra arrendevilkoren redan den 14 Mars 1871 blifvit från arrendet skild, än äfven att sedan vid vederbörligen kungjorda och hållna tre auktioner till boställets förnyade utarrenderande under återstående arrendetiden intill midfastan 1884 icke något antagligt anbud erhållits, Direktionen efter auktionstidens slut till Mina Å., mot ett under hand gjordt arrende-anbud af 1500 kronor årligen, upplåtit bostället under återstående tiden från midfastan 1871; likväl och som arrendet för tiden efter sistnämnde dag till den 14 Mars 1873 medgifvits vara i enlighet med kontraktet till fullo betaldt samt, beträffande den skada genom arrendatorns ofvan omförynälda skiljande från arrendet, som kommit och komme att Boställsdirektionen tillskyndas under tiden efter midfastan 1873, den sammas belopp dels icke medgifvits vara eller i verkligheten vore behörigen beräknadt och bestämdt för flera år än de två närmast påföljande åren dels äfven i afseende på de återstående ej kunde på förhand bedömas utan vore beroende af vissa, först härunder inträffande förhållanden, som för särskilda år kunde blifva väsentligen olika; alltså

funne Häradsrätten Boställsdirektionens fordringsanspråk ej kunna i vidsträcktare mån bifallas, än att Direktionen tillerkändes rätt jemte oprioriterade fordringsegare samt med iakttagande af föreskrifterna i 115 § Konkurslagen till utdelning i konkursen för skillnaden emellan sammanlagda beloppet af de årliga arrendeavgifterna för åren 1873 och 1874, som, beräknade för det förra till 2,877 kronor 20 öre och för det senare till 2,919 kronor 20 öre tillhoppa utgjorde 5,796 kronor 40 öre och de af Mina A. utfäste 1,500 kronor årligen, eller 2,796 kronor 40 öre jemte 6 procent årlig ränta å skillnadspeloppen från de sammas särskilda förfallodagar intill konkursens början den 4 November 1874.

I denna dom söktes ändring genom vad till Kongl. Göta Hofrätt ej mindre af flere borgenärer än ock af Boställsdirektionen; fullföljande desse, så å ena som andra sidan, förut framställda påståenden.

Kongl. Hofrätten meddelade dom den 28 Januari 1876 och fann ej skäl att på borgenärernas vad göra ändring i Häradsrättens dom, hvar emot Kongl. Hofrätten, som lika med Häradsrätten ansåge H:s i fråga varande borgensförbindelse medföra ansvarighet jemväl för den förlust, som för tiden efter de fem första arrende-åren uppkommit eller kunde uppkomma i följd af Å:s skiljande från arrendet, pröfvade lagligt att, med ändring af Häradsrättens dom härutinnan, förklara Kyrkoherden H:s konkursmassa skyldig godtgöra Boställsdirektionen äfven för hvarje af de nio sista arrende-åren, eller för tiden från den 14 Mars 1875 till samma dag 1884, skilnaden emellan å ena sidan den af Å. utfästa arrende-avgälden för hvarje arrende-år, beräknad efter medel-markegångspriset inom Wermlands län för de näst derförinnan förflutna tio åren och med tillägg af forsällön, samt å andra sidan det af Mina A. utfästa arrendet 1,500 kronor, dock icke till högre belopp, än af Boställsdirektionen fordrats, eller 1,338 kronor 56 öre.

Borgenärerna fullföljde, på förut anförda skäl i underdånighet sin talan hos Kongl. Maj:t der Boställsdirektionen uteblef.

I *Nedre Justitierevisionens* underdåniga betänkande anfördes: då den ansvarighet, hvartill Kyrkoherden H. genom i fråga varande löfteskrift sig förbundit, varit inskränkt till viss tid, hvilken till ända gått den 14 Mars 1873, hemstälde Nedre Revisionen i underdånighet, att Kongl. Maj:t måtte, med ändring af domstolarnes beslut, finna Boställsdirektionens beräkning, som afsåge arrende efter nyssnämnda tid, ej kunna godkännas.

Härifrån var föredragande Revisionssekreteraren skiljaktig och hemstälde: att Kongl. Maj:t måtte pröfva rättvist dels gilla Hofrättens be-

slut, så vidt Häradsrätten ej funnit skäl att på borgenärernas vad meddela ändring i Hofrättens dom, dels ock fastställa Hofrättens domslut i öfrigt sålunda, att Boställsdirektionen förklarades berättigad att, såsom icke förmånsrätts egande borgenär och med iakttagande af föreskrifterna i 115 § samt 117 § 3 mom. Konkurslagen, njuta utdelning i konkursen jemväl för skilnaden för de nio sista arrende-åren emellan å ena sidan den af Å. utfästa arrende-afgålden, beräknad, hvad spanmålen vidkomme, efter medelmarkegångspriset inom Wermlands län för de vid hvarje arrende-års slut nästförflutna tio åren med tillägg af forsellön, samt å andra sidan den af Mina Å. utfästa årliga arrende-afgiften, 1,500 kronor, hvilken skilnad dock icke i något fall fingo beräknas till högre belopp, än Boställsdirektionen fordrat, eller 1,338 kronor 56 öre årligen.

Sedan vid föredragning af saken å Högsta Domstolens ena afdelning den 28 Augusti 1876 denna afdelning förordnat, att saken skulle af Högsta Domstolens båda afdelningar samtäldt af dömas, sammanträdde för sådant ändamål Högsta Domstolens alla ledamöter den 31 Oktober sistnämnda år, dervid åtta af bemälda ledamöter, och bland dem den, som främst i Rätten satt, förenade sig i den mening, att

hvad beträffade den af förbemälda borgenärer i Kyrkoherden H:s konkurs hos Hofrätten förda vadetalan i fråga om de af Häradsrätten till betalningsrätt i nämnde konkurs fastställda fordringsbelopp af arrendeskilnad för arrendeåren 1873 och 1874, skäl icke förekomme till annan ändring i domstolarnes beslut, än att, då vissa förfallodagar icke kunde anses hafva varit bestämda för inbetalning af dessa medel, om hvilkas belopp erfordrades utredning, hvars ombesörjande icke gäldenären ålâge, Domstolarnes stadgande om rätt till ränta å samma medel för tiden intill konkursens början undanröjdes, så vidt det rörde de borgenärers rätt, hvilka hos Kongl. Maj:t fullföljt talan i saken; och prövades lagligt att i öfrigt meddela endast den ändring i Hofrättens dom, i hvad den blifvit öfverklagad och så vidt den på nu klagande borgenärers rätt skulle inverka, att Boställsdirektionen förklarades ega att såsom borgenär utan förmånsrätt och med iakttagande af 115 § och 3 mom. i 117 § konkurslagen i ofvannämnda konkurs erhålla utdelning för de belopp, med hvilka, för hvarje af de nio sista arrende-åren eller för tiden från den 14 Mars 1875 till den 14 Mars 1884 den af Å. utfästa årliga arrende-afgift, beräknad i afseende på spanmålen efter medelmarkegångspriset inom Wermlands län för de vid hvarje arrende-års slut nästförutgångna tio åren med tillagd forsellön öfverstiger den af hustru Mina Å. utfästa årliga arrende-afgift för i fråga varande boställe,

hvilket öfverskott icke för något år skulle beräknas till högre belopp än de af Boställsdirektionen fordrade 1,338 kronor 56 öre*).

Högsta Domstolens öfriga åtta ledamöter voro deremot ense i den mening

att, då den ansvarighet, hvartill Kyrkoherden H. genom i fråga varande löftesskrift sig förbundit, varit inskränkt till viss tid, hvilken till ända gått den 14 Mars 1873, desse ledamöter, med ändring af domstolarnes beslut, funno Boställsdirektionens bevakning, som afsåge arrende efter nämnda tid, ej kunna godkännas, så vidt sådant på sökandenas rätt i konkursen inverkade.

Och skulle dom utfärdas i enlighet med först anförda mening.

Åt framställningen af denna sak har blifvit gifven en utförlighet,

*) Till närmare utveckling af sin sålunda yttrade mening förklarade en af Högsta Domstolens ledamöter sig hafva tagit i betraktande:

att inom den tidrymd af fem år, under hvilken löftesmannen var såsom för egen skuld ansvarig för alla i kontraktet arrendatören ålagda skyldigheter och förbindelser, äfven derest arrendatören då blefve från arrendet skild, denna händelse inträffat till följd af underlåtenhet i uppfyllande af skyldigheter, hvilka sålunda arrendatören och, lika med honom, löftesmannen ålago;

att för sådan händelse kontraktet stadgade skyldighet för arrendatören att för den återstående arrendetiden ersätta den skilnad emellan kontraherade arrendesumman och högsta antagliga anbudet vid blifvande arrende-auktion, som till förlust för boställets indelningshafvare kunde uppkomma;

att kontraktet icke bestämde fullgörandet af denne ersättningsskyldighet till vissa tidpunkter, så att några delar deraf kunde anses falla inom och andra utom den tid af fem år, för hvilken löftesmannen åtagit sig ansvarighet, utan kontraktet häruti var af sådan lydelse, som enkelt påkallade den uppfattning, att, då det förverkade arrendet upphörde, så att arrendekontraktet då mera icke gälde till annan tillämpning, än för uppgörelse om den skuld, som genom arrende-afstålets brytande tillkommit, arrendatören, sålunda då mera emot Boställsdirektionen icke stald i annat förhållande än såsom gäldenär, med ens vore behäftad med hela förbindelsen af en skuld, till framtida betalning icke på vissa till hans sjelfmanta iakttagande anvisade tidpunkter, utan när Boställsdirektionen med erforderlig utredning af skuldbeloppet gjorde sitt kraf emot gäldenären gällande, vare sig för hela skulden på en gång eller för någon del deraf;

att icke heller detta vid lagsökning mot den forna arrendatören inträdande behof af utredning om skuldens belopp, i anseende till dess beroende af kontraktets bestämning om arrendespanmålens lösning efter medelmarkegångspris och af jemförelsen med inkomsten af det nya arrendet, kunde leda till något på borgensförbindelsens tydning inverkande antagande af vissa årsfördelningar i den nu omformalda ersättningsskyldigheten.

att borgensskriften i sin ordalydelse icke gäfvade anledning till den tydning att, sedan arrendatören och den med honom under de fem åren lika förbundne löftesmannen brustit i arrendevilkorens uppfyllande, så att derfor arrendet upphört, löftesmannen icke, lika med arrendatören, skulle hafva skadeersättningen, denna väsentliga del af arrendatörens i kontraktet åtagna skyldigheten, sig åliggande i hela dess vidd, utan blott till hvad efter en af arrendekontraktets ordalydelse icke i någon mån antydd fördelningsgrund kunde förmenas belöpa på de fem årens återstod, och det fastän Boställsdirektionen just genom det bristande å kontraktetsvilkoren, hvarför löftesmannen skulle såsom för egen skuld ansvara, i afseende på återstoden af den stadgade arrendetiden förlorat tillämpningen af betinget i arrendekontraktet, att ny borgen för arrendatörens åligganden städse skulle vidtaga der förut gällande borgen slutade;

att deremot borgensförbindelsen, i följd af sin lydelse och sin utfästelse såsom för egen skuld, måste så uppfattas, att löftesmannen lika med arrendatören och så som hade genom löftesmannens egna förvällande arrenderättens förverkande skett, genom denna under hans ansvarighetstid förfallna händelse blef med ens häftande för framtiden i hela skyldigheten till ersättande af skadan.

På dessa grunder hade ofvanbemälda ledamot af Högsta Domstolen funnit sig icke kunna undgå att biträda den här ofvan anförda mening.

som ej varit af nöden, derest icke origtig uppfattning af omständigheterna vid den samma försports samt till och med blifvit i tryck framstald.

I sig sjelf var saken visst icke af serdeles framstående vigt. Tvi-
stefrågan rörde icke tolkningen af något dunkelt lagbud eller tillämp-
ningen af någon betydelsefullare rättsgrundsats; der gälde endast att
rätt uppfatta och förstå meningen af en å ett kontrakt tecknad borgens-
förbindelse. Det är visserligen sant, att dennas ordalydelse var genom
Kongl. Krigs-Collegii Cirkulär till Boställsdirektionerna vid Indelta ar-
méen den 10 Februari 1845 föreskrifven; men då Kongl. Maj:t — uppå
Kongl. Kammar-Collegii underdåniga förslag och sedan Kongl. Arméför-
valtningen blifvit i ämnet hörd, på grund af dessa embetsverks samman-
stämmande åsigt, att den utsträckning till hela arrendetiden af de en-
dast för en del deraf ingången löftesförbindelse, som derförinnan gifna
föreskrifter rörande dylika förbindelser visat sig kunna medföra, icke
vore till verklig fördel för kronan, hvilken åsigt skulle hafva vunnit
stöd af Riksdagens bifall till en Kongl. Maj:ts nådiga proposition till
1873 års Riksdag angående eftergift af den ersättningsskyldighet, som
blifvit en arrendators löftesmän i berörda afscende ädömd — i skrif-
velse till Kongl. Kammar-Collegium angående lydelsen af löftesskrifter
för krono-arrenden den 12 Juni 1873 förklarar, *att alla löftesskrifter,
som för krono-arrenden — till hvilka, att döma efter de för förklaringen
anförda motiv jemväl arrenden af militieboställen måste räknas helst
sedan dessa blifvit till kronan indragna — hädanefter utfärdas, bör in-
tagas den bestämmeelse, att, derest arrendator blifvit från arrendet skild,
löftesmännens ansvarighet för den förlust, som derigenom för kronan kan
uppkomma, ej må utsträckas utöfver den tid, för hvilken de i borgen gått,
måste deraf följa, att det är endast beträffande äldre kontrakt fråga
hädanefter kan uppstå om tillämpningen af den grundsats, ofvanberörda
samfälda omröstning i Högsta Domstolen fastställt. Men dessa äldre
arrendekontrakter, då de, enligt gällande föreskrift hafva en varaktighet
af endast fem år, utlöpa alla under år 1878. Jag har vid detta för-
hållande ansett lagstiftningens mellankomst icke erforderlig, hvilket
eljes väl bort blifva följden, då i en rättssak olika meningar inom lag-
skipningens högsta instans sig yppat.*

Af den *Minnesbok*, som i sammanhang med utfärdandet af ofvan
åberopade stadga för måls handläggning i vissa fall af Högsta Domstolen
påbjöds genom ett tillägg till instruktionen för Nedre Justitierevisionen
har jag tagit kännedom; och finnes deri icke antecknad något annat
prejudikat, tillkommet genom samfäld omröstning af Högsta Domstolens

båda afdelningar, än det nu omförmälda, hvilket der i följande ordalag affattats:

»Ett Militieboställe har genom vederbörande Boställsdirektions försorg enligt kontrakt för indelningshafvarens räkning utarrenderats på tjugu år mot viss årlig arrendeavgift och med vilkor, att arrendatorn, derest han för underlåtenhet att fullgöra kontraktet blefve från arrendet skild, skulle för den återstående arrendetiden ersätta den arrendeskilnad, som vid boställets förnyade utarrenderande kunde till förlust för indelningshafvaren uppstå. Arrendatorn har aflemnat en af två personer under tecknad löftesförbindelse, deri de förbundet sig att, en för begge och begge för en under fem år från arrendatorns tillträde af bostället såsom för egen skuld ansvara ej mindre för rigtiga erläggandet af den betingade arrendeavgiften än äfven för uppfyllande af alla öfriga arrendatorn ålagda skyldigheter; hvilken förbindelse skulle blifva gällande, äfven om arrendatorn under berörda fem arrende-år blefve från arrendet skild eller sin egendom till borgenärer afträdde.

»Sedan arrendatorn före de fem första arrende-årens utgång blifvit för underlåtenhet att fullgöra kontraktet från arrendet skild och, vid boställets förnyade utarrenderande, för återstoden af den tjuguariga arrendetiden endast en lägre årlig avgift kunnat erhållas, har Boställsdirektionen i ene löftesmannens konkurs framställt anspråk på ersättning för arrendeskilnaden för tiden efter de fem första arrendeårens utgång intill arrendetidens slut; och hur Högsta Domstolen, som ansett förenämnda löftesförbindelse för löftesmännen medföra ansvarighet för arrendeskilnaden för denna tid, bifallit berörda anspråk.»

De öfriga i nämnda bok intill sistförflutna års slut införda præjudikat, utgöra endast en afdelnings af Högsta Domstolens beslut och hafva följande ordalydelse:

»En i kyrkobok befintlig anteckning om en afliden qvinna, att hon har ett oäkta barn, ansågs af Högsta Domstolen icke i och för sig utgöra bevis derom, att qvinnan låtit anteckna barnet såsom sitt, så att detta må ega, enligt Kongl. Förordningen den 14 April 1866, taga arf efter modren.»

»Då en förmyndare, som jemte en annan under samnad hand innehade ett förmynderskap, godtgjort myndlingen hälften af den förlust, som för myndlingen uppkommit derigenom att medförmyndaren, hvilken ensam omhänderhade och förvaltade myndlingens alla medel, afträdt sin egendom till konkurs och den afträdde egendomen icke förslagit till

»förmyndaremedlens fulla gäldande; samt någon försummelse att betrygga »myndlingen mot förlust genom medförmyndarens förvaltning icke kunde »läggas honom till last, ansåg Högsta Domstolen, jemlikt 23 kapitlet 5 § »Ärfta Balken, vidare ersättningsskyldighet icke böra förmyndaren åligga.»

»Som de Härads höfding tillkommande tjänstgöringspenningar ej äro »att till årlig lön hänföra, har Högsta Domstolen ogillat anspråk på in- »förrel i sagda tjänstgöringspenningar.»

Den, som med sin uppmärksamhet följt lagskipningen i vårt land, har helt visst ej undgått att fästa sig vid en tilldragelse, som timade vid Stockholms Rådstufvurätt sistlidne höst, i det två derstädes för stöld tilltalade personer, efter att hafva åhört domstolens öfver dem afkunnade utslag, inför sittande rätt våldsamt förgrepo sig å protokollsföranden och med ett tillhygge hotade Rättens ordförande. Denna våldsbragd, redan i och för sig märkelig såsom ett sällsynt utbrott af förhärdade illgerningsmäns vildhet och upprörande för den allmänna föreställningen om rättegångsfridens helgd, fick dock sin egentliga betydelse genom den af brottslingarne fräckt uttalade bekännelsen om bevekelsegrunden för våldet. Denna var nemligen missnöje öfver det ådömda straffets ringhet, enär det samma icke öfverstege två års straffarbete och följaktligen måste aftjenas i cell och icke i gemensamhetsfängelse.

Ungefär ett år förut hade ett likartadt, ehuru ej så våldsamt uppträde af samma anledning egt rum inför Stockholms Rådstufvurätt. Det är också bekant, att förhärdade brottslingar ej sällan vid begående af brott noga beräkna straffpåföljden, i ändamål att, derest de skulle blifva upptäckte, de måtte blifva dömda till straffarbete på så lång tid, att det samma författningsenligt skall aftjenas i gemensamhetsfängelse. Efter hvad jag inhemtat vid besök å de gemensamhetsfängelser, i hvilka straffarbete på *vissa* år utöfver två verkställas, skall också hos der förvarade fångar yttra sig en längtan till de fängelser, der straffarbete för lifstiden verkställas. När så är, kan det icke väcka förundran, om den, som erfar detta allt och icke känner de djupare liggande orsaker till ett sådant förhållande, är färdig att med ens bryta stafven öfver en brottmålslagskiftning, som är så iurättad, att brottslingen anser sig hafva fördel af att begå det brott, han tillernar, under de mest försvarande omständigheter, och, om han derigenom ej uppnår sitt mål att få straffet nog långvarigt, icke tvekar att för detta ändamål till och med våldföra sig på domaren. Men lagstifningen bär ej skulden för detta missförhållande. I vår strafflag äro straffen i allmänhet noga och samvetsgrant afvägda

och lämpade efter brottens större och mindre straffbarhet; och vidare har lagstiftaren, efter vunen erfarenhet derom, att på sätt här ofvan beskrifvits, brottslingarne sjelfve ansåge straffarbete i gemensamhetsfängelse såsom ett lindrigare straff än straffarbete i cell och derföre sträfvade att gifva åt brottet en svårare karakter, genom *Kongl. Förordningen om utsträckt tillämpning af straffarbete verkställande i enrum den 30 Maj 1873* förordnat, att den, som är dömd till straffarbete på viss tid utöfver två år, skall vid bestraffningens början hållas i enrum en sjettedel af den ådömda strafftiden, dock icke under sex eller öfver tolf månader, och att den, som är dömd till straffarbete på lifstid, skall ock vid bestraffningens början hållas i enrum tolf månader. Det kan väl synas, som skulle lagstiftaren kunnat taga steget fullt ut och föreskrifva, att de första två åren af strafftiden alltid borde aftjenas i enrum, men dels hade derigenom uppstått det måhända obilliga förhållande, att den, som varit dömd exempelvis till tre års straffarbete, fått undergå lika lång tid deraf i cell som den, hvilken varit dömd till tio års straffarbete, dels ock mötte den betänklighet, att vid tiden för förordningens utfärdande tillgången på celler i de då befintliga fängelserna möjligen varit otillräcklig.

Men om också straffen äro i vår strafflag noggrannt och rättvist afpassade efter brottens art och natur, är dock det sätt, hvarpå dessa straff verkställas eller, då straffen egentligen bestå i frihetens förlust, i fängelse, fängelsesystemet icke fullständigt utbildadt. Hvad dervid hittills blifvit åtgjordt kan ej betraktas såsom mer än halfgjordt arbete, såsom jag förut i mina embetsberättelser antydt och här nedan närmare skall utveckla.

Det må icke förnekas, att brottsmålslagstiftningen, efter det system som i nu gällande strafflag är följdt, ställer på fängelseväsendet stora anspråk, och att detta förthy haft och fortfarande har många och stora svårigheter att bekämpa. Till att skapa dessa svårigheter bidrager i väsentlig mån systemets dubbla uppgift att, på samma gång brottet bestraffas, söka förbättra brottslingen. När straffmedlet hufvudsakligen är ett, nemligen frihetsstraffet, och verkningarne af det samma så olika drabba olika personer, är det svårt, äfven med tillhjälp af det så kallade latitudsystemet — som gifver domaren tillfälle att, i vidsträcktare mån, än förr varit lofligt, lämpa straffet efter brottet med afseende på brottslingens person och de med brottet förenade omständigheter — att i hvarje fall träffa det rätta straffmättet; men lika svårt är det ock att, sedan straffet är bestämdt, verkställa detta så, att den skärpning, domaren funnit sig böra i straffet inlägga, äfven af brottslingen kännas såsom en skärpning i straffet, och att icke hvad lagen håller för ett svårare straff af brotts-

lingen betraktas såsom lindrigare. För att åt det enformiga frihetsstraffet gifva någon olikhet har det samma, när det verkställes i enrum, blifvit fördeladt i: *straffarbete* och *fängelse*, men att göra dessa i sjelfva verket till väsentligen olika straffarter har i min tanke ännu icke lyckats fullkomligt. Skilnaden emellan dessa straff, sådan den beskrifves i *Kongl. Förordningen angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum den 21 December 1857*, består deri: att *straffarbetsfånge* skall under strafftiden sysselsättas med det arbete, hvarpå tillgång kan finnas. Ej må sådan fånge förskaffa sig eller emottaga underhåll, beklädnad eller annat utöfver hvad honom vid straffinrättningen bestås. Utan vederbörandes tillstånd må han ej heller emottaga eller afsända bref eller bud från eller till annan person inom eller utom fängelset eller emottaga besök af annan än fängvaktare, vid fängelset anställd läkare eller prest samt de personer, som öfver fängelset hafva uppsigt eller der till följd af innehavande befattning ega tillträde. *Fängelsefånge* åter är det tillåtet, om han vill och kan, att förskaffa sig bättre underhåll eller större bekvämlighet, än i fängelset allmänneligen bestås, så vidt ordningen eller säkerheten inom fängelset derigenom ej störes. Fångens make, föräldrar, barn eller syskon må honom i fängelset besöka, likväl skall anmälan derom förut ske hos fängelsets styresman, som eger att för besöken bestämma lämplig tid, samt, der han så nödigt aktar, förordna, att under besöken någon af fängbetjeningen bör vara tillstädes. Af andra än nu nämnde personer och dem, som här ofvan i fråga om straffarbetsfånge omförmålas, eger fången ej utan tillstånd emottaga besök. Ej heller må han, utan lof af fängelsets styresman, emottaga eller afsända bref, dock att, der brefvet rör enskilda angelägenheter, sådant lof ej vägras må, så framt brefvet ej finnes innehålla något, hvaraf ordningen eller säkerheten inom fängelset kan äfventyras. Fånge, som ej till arbete dömd är, vare berättigad att med tjenligt arbete sig sysselsätta, om han sjelf sådant sig förskaffar; egande dock fängelsets styresman tillse, att denna rätt ej till brottsliga företag missbrukas. — —

De förmåner, fängelsefången har framför den på straffarbete insatte, bestå alltså deri: att han kan få begagna egna kläder, egen säng o. s. v, kan få åtnjuta bättre underhåll, kan få emottaga besök af sina närmaste, kan få emottaga och afsända bref och kan få slippa arbete; men de bland desse fångar — och de äro ej få — som icke hafva egna kläder eller säng ej heller hafva tillgångar att skaffa sig underhåll, bättre än straffinrättningen i dessa hänseenden erbjuder, ej hafva sina närmaste anförvandter så nära boende, att desse kunna besöka dem, och ej kunna eller vilja skriva bref; för dem bortfaller i det närmaste hela skilnaden emellan straff-

arbete och fängelse; ty att straffarbetsfängen är tvungen att arbeta, när arbete finnes, och fängelsefängen slipper arbeta, betyder ej mycket, då arbetet är för de flesta människor ett behof och en förströelse under ensamheten; och vid besök i fängelserna, när arbete der för tillfället saknats, har jag försport allmän klagan deröfver ej mindre af fängelsefångar än af straffarbetsfångar. Det är således endast för en del af fångarne, som dessa olika bestraffningssätt i sjelfva verket äro olika.

Till slut blifver det blott strafftidens längd, som utgör skilnaden emellan strängare och lindrigare straff, äfven när det i enrum verkställes, likasom förhållandet är med straffarbetet i gemensamhetsfängelserna, der ej ens försök blifvit gjordt att uppställa någon annan skilnad emellan straffen än den tidslängden bildar. Jag talar ej om straffarten: fängelse vid vatten och bröd, emedan densamma endast användes vid böters förvandling till kroppsstraff.

Men emellan strafftidens aftjenande i enrum och i gemensamhetsfängelse förefinnes onekligen en väsentlig skilnad, hvilken likväl olika uppfattas af olika personer. Under det en fånge anser för sig önskligast, att i cellens enslighet få utstå sin strafftid, okänd och utan beröring med andra brottslingar, lemnar en annan med glädje den ensamma cellen, för att i sällskap och beröring med sina likar framlefva strafftiden. Dessa olika tycken hafva sin grund i olika andlig utveckling, samhällsställning och grad af sedligt förderf. Derföre är vårt fängelseväsende i dess närvarande skick lämpligt för nybegynnare och mindre försigkomna brottslingar, som icke blifvit dömda till längre strafftid än som får aftjenas å cellfängelset, ehuru äfven dervid, på sätt redan blifvit anmärkt, svårighet möter att annorlunda än genom strafftidens förlängning åstadkomma den skärpning i straffet, som brottets svårare art kräfver. Deremot för mera förhärdade brottslingar sakna vi fullt lämpliga och verksamma straffmedel. Det kunde väl synas som skulle vidare utsträckning af cellstraffet, hvilket dessa gröfre brottslingar visat sig så mycket frukta, för dem innebära den skärpning i straff, som rättvisan fordrade, vid jemförelse af deras brott med de förbrytelser, för hvilka mindre än två års straffarbete är stadgadt, men härvid möter den betänklighet, att qvarhållandet i enrum utöfver en viss tid medför vådan af sinnesrubning hos fängen eller åtminstone, efter hvad erfarenheten lärt, vållar en sinnesslöhet och likgiltighet, hvilken omöjliggör förverkligandet af ett bland straffets ändamål, den straffades moraliska förbättring. Dessa alla förhållanden påkalla oafvisligen en genomgripande reform i hela vårt fängelseväsende, men i första rummet af våra gemensamhetsfängelser och af fångarnes behandling i dessa fängelser. Hvad sjelfva fängelserna be-

träffar måste denna reform hafva till syfttemål inrättande af tillräckligt rymliga och ändamålsenligt inredda byggnader, så att hinder i det afseendet ej må möta för ordnande af arbete och undervisning samt mansuktens uppehållande. För detta ändamål äro åtskilliga fängelsebyggnader dels redan färdiga, dels under arbete. Frågan åter om fångarnes behandling är en af dem som stå på dagordningen ej blott i vårt land utan i alla civiliserade länder. Det system för denna behandling, som för det närvarande mest uppbäres, är det så kallade progressiva (irländska eller croftonska), om hvilket jag redan i min enbetsberättelse till 1867 års Riksdag gjort en temligen utförlig framställning. Grundtanken i detta system är den, att sedan fången genom sträng behandling och hållande i enrum vid strafftidens början blifvit bragt till ånger öfver brottet och tanke på att genom ett förändradt lefverne söka försona hvad brutet är och att återvinna sin förlorade ställning i samhället, underhålla och stärka denna hans föresats till bättring och genom småningom medgifven större frihet sätta allvaret af hans förbättring på allt svårare prof, under det han genom undervisning och inöfning i sådant arbete, för hvilket han har anlag, likasom uppfostras till den fullständiga frihet, som efter fängelsetidens slut inträder, men att, om bättringen ej visar sig allvarlig, återflytta honom till den strängare behandlingen. Till införande af detta system har Riksdagen redan tagit första steget genom aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t den 24 Maj 1873 angående dels unge förbrytares insättande i förbättringsanstalter och dels införande af det s. k. progressiva fängelsesystemet, hvilken underdåniga skrifvelse blifvit af Kongl. Maj:t öfverlemnad till Kongl. Fångvårdsstyrelsen, från hvilken väl underdånigt förslag i ämnet är att förvänta, sedan nödiga förberedelser, förnämligast fängelselokalers anskaffande och ordnande, hunnit föregå. Emellertid hafva vid flera af de större fängelserna skolsalar för fångarne blifvit anordnade och särskilde lärare der anställda, hvilkas verksamhet redan begynt.

Om en gång detta system blifver infördt och fått utveckla sina verkningar, hvartill likväl ännu fordras icke ringa tid och kostnader, skola helt visst uppträden af den art, som föranledt denna betraktelse, ej vidare vara att befara och, hvad nästan viktigare är, den gamla klagan öfver de frigifna fångarnes bekymmerfulla framtid blifva i någon mån mindre befogad.

En annan företeelse på lagskipningens område, som skulle kunna anses nedsättande för vår domarekorps anseende och båda ondt för lagskipningens framtid är den på senare tiden i tidningspressen så ofta förekommande rubriken: »*bötfälde domare*» och hvad under denna rubrik

der förtäljes. Men denna företeelse tarfvar en närmare granskning, innan något, aldraminst ett så strängt omdöme derpå grundas. Att berättelser af dylik art icke lika ofta varit synliga i förra tider, härleder sig sannolikt ej deraf, att domare då icke lika ofta gjorde sig skyldige till och äfven bötfälles för enahanda förseelser, som nu läggas dem till last. Likaså må den omständigheten, att under nämnda rubrik mera sällan omförmälas domare, som lyda under Göta Hofrätt och Hofrätten öfver Skåne och Blekinge än dem, som höra under Svea Hofrätt, uttydas så, att de senare oftare än de förre fela. Allt detta, så det ena som det andra, förklaras derigenom, att tidningspressen i våra dagar mera än förr drager under offentligheten allt hvad som förefaller, och att tidningspressen i hufvudstaden, såsom den i berörda likasom i andra hänseenden mest utbildade, företrädesvis har kännedom om och sysselsätter sig med hvad som tilldrager sig under dess ögon.

Följer man med noggrannare uppmärksamhet hvad som på denna väg kommer till allmänhetens kännedom, så befinnes det, att de vanligaste föremålen för det omtalade bötfällandet varit försummelse att i rätt tid insända de renoverade så kallade småprotokollen samt föreskrifna statistiska uppgifter, expediera utslag, afgifva infordrade förklaringar m. m., dröjsmål med afslutande af lagtima ting samt slutligen förseelser emot gällande stämpelpappersförordning. Dessa sistnämnda låta ofta urskulda sig med otydlighet i berörda förordning, likasom dröjsmål med tings afslutande och expeditioners utlemnande kan hafva sin orsak i öfverhopande göromål, bristande skrifvarebiträde och andra dylika tillfälligheter, hvilka ursäkter kunna hafva sin giltighet, när fråga är om ett allmänt omdöme öfver embetsförvaltningen i sin helhet, äfven om de icke befria från de lagstadgade böterna; men när försumligheten öfvergått snart sagdt från undantag till regel, såsom i några fall beklagligen visat sig, gäller för den ingen ursäkt, vare sig inför domstol eller det allmänna omdömet. Men domarekorpsen i sin helhet bär ej skulden för att en dylik, till vana öfvergången, år efter år fortsatt försumlighet icke drabbats af ett ansvar, som, den försumlige till straff och androm till varnagel, derpå gjort slut för alltid.

Af detta skäl, och då de fel, för hvilka domarena varit bötfälde, ej förrådt egennyttan, vrångvisa, våld och mannamån i dömande, har jag funnit hvarken den ofvan anförda ej heller andra under det förflutna året till min kunskap komma omständigheter föranleda någon ändring i det fördelaktiga omdöme, jag om domarekorpsen i sin helhet uttalat i mina föregående embetsberättelser.

På *lagstiftningens* område har jag denna gång icke något nytt förslag till lagförändring att framlägga, men åtskilliga af mig hos Kongl. Maj:t gjorda underdåniga framställningar hafva under det år, denna berättelse omfattar, blifvit genom nådigt beslut afgjorda, för hvilkas utgång jag nu har att redogöra:

1:o) i underdånig skrifvelse den 31 Oktober 1870 — intagen i min embetsberättelse till 1871 års Riksdag, sid. 88 och följande — hemstälde jag bland annat, att till besparande af statsverkets kostnader för fångars forslande till läns- och kronohäkten, fängelse vid vatten och bröd samt enkelt fängelse på kortare tid skulle få verkställas i stadshäkten och de häradshäkten, der sådant lämpligen kunde ske. Häruppå har jag erhållit svar från Hans Excellens Herr Statsministern och Chefen för Kongl. Justitie-departementet, i skrifvelse den 26 Maj 1876, så lydande:

»Uti underdånig skrifvelse den 1 sistlidne April har Kongl. Fångvårdsstyrelsen anfört bland annat: att Herr Justitie-Ombudsmannen uti underdånig skrifvelse den 31 Oktober 1870, under åberopande af sin till 1869 års Riksdag afgifna embetsberättelse, anmärkt hurusom statsverkets kostnader för inforslande från hemorten till läns- eller kronohäkte af personer, hvilka skulle undergå några dagars fängelse vid vatten och bröd eller enkelt fängelse under kortare tid, uppginge till belopp, som i förhållande till straffens obetydlighet vore oskäligt höga, i anseende hvartill och då dessutom åtskilliga missbruk vid dylika transporter förekommit samt genom ifrågavarande bestyr den fåtaliga kronobetjeningen förhindrades att fullgöra sina öfriga åligganden, Herr Justitie-Ombudsmannen hemställt, att, till afhjelpande eller minskande af dessa missförhållanden, alla stadshäkten och så många af häradshäktena, som dertill befunes tjenliga, finge, när deras egentliga ändamål att vara ransakningshäkten sådant ej förhindrade, användas för verkställande af kortvarigare straff, såsom tre till fem dagars fängelse vid vatten och bröd;

att sedan Kongl. Fångvårdsstyrelsen häröfver inkommit med underdånigt utlåtande och Kongl. Maj:t den 20 Augusti 1873 uppdragit åt styrelsen att, efter inhemtande af nödiga upplysningar, afgifva fullständigt förslag i ämnet, styrelsen, som till följd häraf infortrat yttrande från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, nu tillåte sig fästa Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet derpå, att, sedan denna fråga först väcktes, förändrade förhållanden inträffat, som i viss mån gjorde behovet att begagna stads- och häradshäktena för verkställighet af straff mindre kämbart, i hvilket afseende styrelsen bland annat erinrade, dels att antalet af sådana fångar, som skulle i läns- eller kronohäkte aftjena ådömdt straff, icke obetydligt minskats, hvarigenom förflyttningar af fångar,

dömde till straffarbete på kortare tid än två år, icke under de senare åren behöft ifrågakomma, vare sig så ofta eller i den myckenhet som tillföre, dels ock att nya fängelsebyggnader tillkommit, att i nästan alla provinser jernvägar upplåtits till trafik, samt att alltjemt nya kommunikationsleder uppstode, som underlättade samfärdseln de olika orterna emellan;

att dessutom, enligt hvad de af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande meddelade upplysningar samt en af Kongl. Fångvårdsstyrelsen anställd noggrann utredning gäfvé vid handen, de flesta stads- och häradshäkten vore af den beskaffenhet, att de icke kunde i befintligt skick användas för det ifrågasatta ändamålet, och att, äfven om så kunde ske, någon besparing i statens fångvårdsutgifter derigenom icke skulle beredas; men

att en sådan besparing skulle kunna åstadkommas dels genom uppförandet af mindre kronohäkten på några uppgifna ställen, der dylika häkten syntes vara synnerligen behöfliga, och dels genom berättigande för vederbörande att införa eller införpassa fånge till det läns- eller kronohäkte, som vore närmast beläget;

Och har Kongl. Fångvårdsstyrelsen på grund häraf framställt, att Kongl. Maj:t täcktes finna det af Herr Justitie-Ombudsmannen väckta förslaget om häradshäkten användande för verkställighet af kortare frihetsstraff icke föranleda annan åtgärd än att styrelsen måtte bemyndigas *dels* att — derest, efter närmare utredning af dithörande förhållanden och sedan vederbörande länsstyrelser, domhafvande och menigheter blifvit hörde, uppförandet af kronohäkten inom Kalmar län i staden Oscarshamn och i Borgholm eller vid Färjestaden på Öland, inom Elfsborgs län i staden Borås och inom Norrbottens län vid Pajala by skulle befinnas vara för det allmänna ändamålsenligt och fördelaktigt — till Kongl. Maj:t afgifva fullständiga, af ritningar och kostnadsberäkningar åtföljda förslag till ifrågavarande häkten; *och dels* att — i samråd med Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och efter det vederbörande blifvit i frågan hörde — vidtaga erforderliga åtgärder för åstadkommande af en sådan reglering af fängelse-distrikten, att ej mindre personer, hvilka vid underdomstolarne å landet vore under tilltal för brott och, i afbidan på ransakning, skulle i allmänt häkte förvaras, än äfven sådane, hvilka i läns- eller kronohäkte skulle undergå straffarbete, fängelse, eller fängelse vid vatten och bröd, i allmänhet komme att intagas i närmaste, inom eller utom länet belägna häkte.

Vid föredragning häraf denna dag har Kongl. Maj:t funnit godt att till Fångvårdsstyrelsens ofvanberörda hemställan lemna bifall, dock att någon ny reglering af fängelsedistrikt icke må genomföras innan den-

samma blifvit af Kongl. Maj:t gillad; hvarom jag härmedels skolat underrätta.»

2:o) Uppå min underdåniga skrifvelse den 5 December 1874 — angående fastställande af formulär för förmyndare- och konkursförteckningar — intagen i min embetsberättelse till 1875 års Riksdag sid 57 och följande, hvarjemte underdåniga påminnelser i ämnet återfinnas i min embetsberättelse till 1876 års Riksdag sid. 67 och följ.) har Hans Excellens Statsministern och Chefen för Kongl. Justitie-departementet meddelat svar, under den 28 Januari 1876, af följande innehåll:

»Uti underdånig skrifvelse den 5 December 1874 har Herr Justitie-Ombudsmannen anført, bland annat, att vid af Herr Justitie-Ombudsmannen hos domstolar och domhafvande anställd granskning dels af de i nådiga Förordningen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egenom den 24 September 1861 § 2 föreskrifna förteckningar öfver förmyndareskap, dels ock af sådana öfver anhängiga konkurser upprättade förteckningar, som omförmälas i gällande konkurslags 127 §, hade befunnits, att dessa förteckningar varit förda på olika sätt, så att under det några i redig och lätt öfverskådlig form omfattat alla erforderliga uppgifter, andra visserligen kunnat innehålla hvad nödigt varit, men detta uppståldt utan ordning och tydlighet, samt slutligen andra hvarken till innehåll eller till form varit tillfredsställande; i anseende hvartill och med föranledande af i öfrigt antydda förhållanden Herr Justitie-Ombudsmannen upprättat och till Kongl. Maj:ts nådiga pröfning öfverlemnad särskilda förslag till formulär för förmyndareskaps- och konkursförteckningar, med anhållan att Kongl. Maj:t, efter att hafva låtit granska dessa förslag, täcktes i nåder fastställa och till efterrättelse påbjuda bestämda formulär till förmynderskaps- och konkursförteckningar, dock med den särskilda nådiga förklaring, att formuläret till förmyndareskapsförteckningar ej förr än fem år derefter skulle lända till ofelbar efterrättelse; hvaröfver ej mindre rikets Hofrätter, än äfven, sedan samtliga domhafvande på landet lemnats tillfälle att i frågan sig yttra, åtskillige af desse domhafvande med underdåniga utlåtanden inkommit; och har, efter deraf erhållen del, Herr Justitie-Ombudsmannen den 30 sistlidne September afgifvit underdåniga påminnelser; hvarefter jemväl Justitie-Kanslersemetet, till följd af erhållen nådig befallning, i ärendet sig utlåtitt.

»Vid underdånig föredragning häraf denna dag har Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med hvad såväl Göta Hofrätt som Hofrätten öfver Skåne och Blekinge tillstyrkt, funnit visst formulär för de i 127 § af gällande konkurslag föreskrifna förteckningar icke vara erforderligt och

förty lemnat Herr Justitie-Ombudsmannens derom gjorda framställning utan afseende, men deremot, beträffande det ifrågasatta formuläret till förmynderskapsförteckningar, förordnat, att nådig kungörelse angående fastställande af formulär till sådane förteckningar skall under denna dag utfärdas; hvarom jag velat Herr Justitie-Ombudsmannen härmedelst underrätta.»

3:o) Sedan jag, på sätt i min till 1876 års Riksdag afgifna embetsberättelse omförmäles, under den 30 December 1875 ingått till Kongl. Maj:t med en underdånig framställning om ett tillägg till 18 § i den för Hofrätterna gällande arbetsordningen *angående upprättande af en särskild rotel öfver justeringen af de i Hofrätterna förda protokoll*, samt Kongl. Maj:t i anledning deraf meddelat berörda framställning åt Rikets Hofrätter samt Justitie-kanslern, så har, efter det underdåniga yttranden från bemälda myndigheter inkommit och för påminnellers afgifvande till mig öfverlemnats, jag uti underdånig skrifvelse den 29 Juni 1876 till närmare utveckling af de skäl, som syntes mig ådagalägga behofvet af det ifrågasatta tillägget, anfört: att, enligt hvad de underdåniga yttrandena gäfvade vid handen, Svea Hofrätt förklarar sig icke hafva något att erinra mot mitt förslag och Hofrätten öfver Skåne och Blekinge samt Justitie-kanslern icke afstyrkt detsamma, men i Göta Hofrätt hade de fleste ledamöter deremot på anförda skäl afstyrkt bifall till förslaget; dock hade ej allenast i Göta, utan jemväl i Svea Hofrätt skiljaktiga meningar i ämnet blifvit uttalade. Så hade i sistbemälda Hofrätt två ledamöter tillstyrkt förslaget med uttryckt önskan att i den föreslagna roteln skulle införas en kolum, som utvisade hvilka mål hvarje dag afgjorts; och i Göta Hofrätt hade en ledamot, hvilken af uppgifna skäl ansett särskild protokollrotel obehöflig, likväl, för den händelse protokollens justeringsdag ansåges böra anmärkas i något för vederbörande städse tillgängligt diarium, i fråga satt, huruvida icke Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt meddela föreskrift derom, att anteckning om sagda åtgärd skulle af de särskilda divisionernas ordförande göras i det sessionsdiarium, som i enlighet med föreskrifterna i Kongl. Brevvet den 13 Maj 1767 och sedermera aflättna nådiga Bref till Göta Hofrätt å hvarje division fördes, hvarjemte en annan ledamot i samma Hofrätt hemställt, att i den händelse Kongl. Maj:t skulle finna nödigt att officiella anteckningar komme att göras jemväl om protokollens justering Kongl. Maj:t måtte föreskrifva, att samma anteckningar infördes uti de sessionsdiarier, som i Hofrätten hölles och hvilka förut upptoge, utom de särskilda sessionsdagarne, nannen på de under hvarje sessionsdag tjenstgörande ledamöter och och expeditionshafvande; med hvilken sistbemälda ledamot några andra

Hofrättsledamöter sig förenat. Två ledamöter instämde med referenten, som tillstyrkt bifall till mitt förslag.

Såsom skäl till afstyrkande af nyssnämnda förslag anförde flertalet af Göta Hofrätts ledamöter: att om i de rotlar öfver civila och kriminela mål och ärenden, som enligt 18 § i den för Hofrätterna gällande arbetsordning skulle i Hofrätterna föras, funnes anteckningar om dagarne, då preliminär åtgärd vidtagits, då mål eller ärende hufvudsakligen afgjorts samt då dom eller slutligt utslag justerades och efter anslag utgäfves, någon svårighet icke syntes möta vare sig för divisionernas ordförande och Presidenten, Justitie-kansleren eller Justitie-ombudsmannen att af dessa rotlar utan vidare omgång eller tidsutdrägt inhemta, huruvida obehörigt dröjsmål eller försummelse i afseende på expedierande af Hofrätternas beslut i afgjorda mål och ärenden egt rum; att om vid rotlarnes granskning det skulle befinnas, att alltför lång tid förflutit emellan de dagar, då beslut fattades, justerades och utgäfves, den granskande kunde, om så nödigt funnes, af vederbörande tjänsteman requirera och genast bekomma protokoll, dom eller utslag samt deraf erhålla den närmare kändedom om förhållandet, som möjligen erfordrades; att Justitie-kansleren och Justitie-ombudsmannen dessutom, i detta likasom i andra fall, då skäl till anmärkning förekomme, icke skulle underlåta att, ehvad särskild rotel angående protokollens justering och uppvisande funnes eller icke, infordra vederbörandes förklaring, hvarigenom ytterligare och fullständig upplysning vunnes till ledning för pröfningen, huruvida åtal borde anställas; samt att i följd deraf och enär åtminstone i Göta Hofrätt någon svårighet icke funnes för divisionernas Ordförande och Presidenten att utöfva nödig tillsyn öfver iakttagande af föreskriften i 19 § af arbetsordningen om protokollens uppvisande för Hofrätten, och då det syntes icke vara behöfligt och lämpligt, att det nu befintliga stora antal af rotlar och anteckningsböcker i Hofrätterna ökades, Hofrätten ansåge sig böra afstyrka bifall till mitt förslag om tillägg till 18 § i Hofrätternas arbetsordning.

Dervid tillåte jag mig underdånigst erinra till en början, att innehållet af merberörda § i Hofrätternas arbetsordning tydligen gäfve vid handen, att det vore Hofrätternas protokoll, som skulle utgöra kontrollen öfver arbetets gång i dessa öfverrätter. För detta protokolls uppvisande såsom justeradt, åtföljdt af dertill hörande domar, utslag och resolutioner — i det exemplar, som skulle hos Hofrätten förvaras — vederbörligen underskrifna, vore viss tid i nämnda arbetsordning utsatt; men såsom jag i min underdåniga skrifvelse i detta ämne anmärkte, hvilket ock i de afgifna yttrandena vore lemnadt obestriddt, funnes bland de

flera rotlar och diarier, som i Hofrätterna fördes och hvilkas mängd öfverklagades, icke ett enda, som upptog dagen, då protokollets justerande och uppvisande egt rum, och sålunda ådagalade, huruvida ett gifvet till Hofrätten inkommet mål eller ärende blifvit inom den i arbetsordningen stadgade tid slutligen handlagdt eller icke. Detta förhållande måste ovilkorligen betraktas såsom en anmärkningsvärd brist i rotlarnes och diariernas uppställning och förande.

Nu kunde visserligen invändas, att domar, utslag och resolutioner, sedan de blifvit uppsatta och justerade, kunde, oberoende af protokollets justering, expedieras och komma parterna tillhanda, samt att således för kontrollerande af målens handläggning och afgörande inom behörig tid vore tillräckligt, att rotlar och diarier innehölle uppgift om dagen, då mål eller ärende inkommit till Hofrätten, då det der föredragits och då det expedierats, såsom de nu befintliga rotlarne vanligen utvisade, aldra helst då dessa rotlar, såsom de vid Göta Hofrätts utlåtande bilagda formulär utvisade, upptog dagen för doms, utslags eller resolutions justerande, hvarigenom vid förelupet dröjsmål lätt utröntes, om detta egt rum i föredragningen; i afgörandet eller i expedierandet; men, utom det att tiden, inom hvilken ett föredraget mål eller ärende i Hofrätt skall vara afgjordt och expedieradt endast i fråga om protokollets justerande vore bestämdt, fordrade såväl det allmännas som de tvistande parternas rätt uppfattade interesse att ärendena med betryggande ordning handhades, hvartill hörde ej allenast att ett behörigen underskrifvet exemplar af utgående expeditioner i Hofrätten förvarades utan ock att, der skiljaktigheter yppat sig vid sakernas afgörande, de skiljaktiga meningarna i ett ordentligen fördt och justerat protokoll funnes att tillgå. Nödig säkerhet i detta afseende vunnes först genom protokollets justerande och dithörande domars, utslags och resolutioners uppvisande i behörigen underskrifvet exemplar, som derefter hos Hofrätten förvarades; och det vore utan tvifvel af denna orsak, som arbetsordningen antog det justerade protokollet såsom kontroll å ärendenas gång. Vid bestämmande åter af tiden, inom hvilken protokollet skulle vara justerat, syntes nämnda arbetsordning hafva fäst afseende mera på arbetets bekvämliga ordnande inom Hofrätterna, än på de tvistande parternas behof att så snart som möjligt få veta ej blott deras tvistemåls utgång utan äfven om denna varit en följd af domstolsledamöternas sammanstående åsikter, en kunskap ofta af afgörande vigt för den tappande parten vid bestämmande af frågan, om han vidare bör fullfölja sin talan eller icke. När det i lag medgafs, hvad förut var förbjudet, att domstolsledamöters från domstolens beslut skiljaktiga meningar finge offentliggöras, ingick

tvifvelsutän bland bevekelsegrunderna till denna lagförändring något afseende å den tappande partens behof att, innan han beslöte sig, huruvida han borde ytterligare fullfölja sin talan eller icke, till ledning vid detta besluts fattande, ega tillgång till de särskilda meningar, som vid sakens afgörande inom domsolen till äfventyrs sig yppat och i det vid tillfället hos domstolen förda protokoll voro intagna. Nu vore tiden för missnöjes tillkännagifvande öfver Hofrätts dom tjugu dagar och tiden för Hofrätts protokolljustering finge enligt arbetsordningen utsträckas till sex veckor, hvarföre det vore uppenbart, att nyssantydde interesse med ett sådant stadgande ej blifvit till godo sedt, men icke desto mindre kunde den part, om hvilken fråga vore, otvifvelaktigt hafva nytta af att ega tillgång till Hofrättens protokoll, innan skriftvexlingen hos Kongl. Maj:t slutade, och det vore derföre af vigt att arbetsordningens föreskrift i detta afseende noggrant efterlefdes och det missbruk stäffjades, som icke vore utan exempel, att Hofrättsledamot, som vid ett måls eller ärendes afgörande varit från flertalets mening skiljaktig och derom gjort anteckning vid underskrifvandet af den ineliggande expeditionen, sedermera under veckor och månader underlätit att till protokollet aflemna sin skiljaktiga mening, hvarigenom protokollets justering under tiden fördröjts.

Det vore här ofvan yttradt, att då i de nu brukliga rotlar och diarier dagen icke funnes antecknad för protokollets justering samt dithörande domars, utslags och resolutioners uppvisande, detta vore en brist i dessa rotlars och diariers uppställning och förande. Att denna brist kunde genom särskildt besvär och på omvägar göras oskadlig, och huru detta skulle ske, vore icke okända saker och hade derföre icke behöft, på sätt som skett i Göta Hofrätts underdåniga utlåtande, påpekas, helst frågan just gälde att göra besvär och omvägar för ifrågasvarande ändamål obehöfliga genom en lätt öfverskådlig och tillika behörigen kontrollerande diariiföring. Innan detta skett, vore arbetsordningens syftemål med antagande af protokollet såsom kontroll å arbetets gång inom Hofrätterna och nödig skyndsamhet vid målens handläggning och bringande till slut icke fullständigt förverkligadt.

Om jag sålunda funnit de skäl, flertalet af Göta Hofrätts ledamöter anført för bemälda Hofrätts beslut att afstyrka mitt underdåniga förslag angående införande af ett särskildt diarium, som upptoge dagen för protokollets justering, icke kunna för goda antagas, ansåge jag deremot det i två ledamöters från nämnda beslut skiljaktiga meningar framställda, jemväl af andra Hofrättsledamöter understödda förslag, att anteckning om protokollets justerande och uppvisande skulle införas i det så kallade

sessionsdiariet, vara förtjent af uppmärksamhet. Detta sessionsdiarium skulle enligt de ordalag, i hvilka det omförmäldes, upptaga namnen på de för hvarje dag tjenstgörande ledamöter och expeditionshafvande. Nu vore likväl händelsen, efter hvad jag inhemtat, att så beskaffade diariier icke fördes i alla Hofrätterna. Deremot hölles så kallade anteckningsböcker, men som ansåges vara af enskild natur, på sätt jag i min förr åberopade underdåniga skrifvelse anmärkt, upptagande, förutom namnen på de för dagen tjenstgörande ledamöter, de mål och ärenden, som förevarit, muntliga förhör, som hållits m. m., allt likväl i största korthet antecknadt, dock så, att dessa anteckningar kunde tjena till kontroll på protokollet. Dessa anteckningsböcker fördes på hvarje division af ordföranden eller någon ledamot.

Kunde nu ifrågavarande anteckningsböcker erhålla offentlig natur, blefve för dem tryckta formulär antagna med kolumner tillagda för anteckning af dagen, då protokollet justerades, och då det såsom färdigt uppvisades, så skulle utan nämnvärd tillökning i besvär den lättast öfverskådliga och noggranna kontroll — just en sådan som reservanterna i Kongl. Svea Hofrätt syntes hafva önskat — vinnas öfver arbetets gång inom vederbörande Hofrätt och mitt underdåniga förslag om särskild protokollsrotel kunna förfalla.

Men i alla händelser måste ett tillägg göras till Hofrätternas arbetsordning antingen sådant, som jag i underdånighet föreslagit eller ännu bättre ett sådant, som nyssberörda förslag om de så kallade anteckningsböckernas förändrade inrättande fordrade. —

Kongl. Maj:t, som förehaft denna min underdåniga framställning till pröfning i sammanhang med uppgörande af en ny, af det förändrade lönesättet för Hofrätterna framkallad arbetsordning, har under den 17 November 1876 utfärdat en sådan *ny arbetsordning* och i 19 § låtit införa följande tillägg:

»För tillsyn af hvad sålunda stadgadt blifvit, skall ordföranden å hvarje division föra en minnesbok, deruti för hvarje dag, divisionen håller sammanträde, anteckning göras om: de ärenden, som handläggas; dagen för protokollets justering; dagen då ineliggande exemplaret af de till protokollet hörande domar, utslag och resolutioner uppvisas; samt dagen, då protokollet företes färdigt.»

»När dröjsmål utöfver stadgad tid för uppvisande egt rum, bör anledningen i protokollet anmärkas; och skall jemväl dagen för dylik anmärkning i nämnda minnesbok antecknas.»

Häri genom har den i min underdåniga framställning anmärkta brist blifvit på ett ändamålsenligt sätt afhulpen.

I min embetsberättelse till 1876 års Riksdag omförmälde jemväl en af mig den 30 November 1876 till Kongl. Maj:t aflåten underdånig skrifvelse, i hvilken jag fäste uppmärksamheten på det *mångskrifveri*, som i handräckningsärenden, emellan vederbörande myndigheter samt embets- och tjänstemän egde rum och anhöll tillika, det Kongl. Maj:t täcktes meddela sådana föreskrifter, att en omedelbar skriftvexling emellan den, som begärde handräckning, och den, hos hvilken begäran derom framställes kunde åvägabringas.

Öfver min berörda underdåniga framställning har Kongl. Maj:t infortrat utlåtande från samtliga Konungens Befallningshafvande, af hvilka utlåtanden jag sedermera undfått del och i anledning deraf afgifvit följande påminnelser, i underdånig skrifvelse af den 14 December 1876, hvarest anfördes, hurusom jag med tillfredsställelse funnit, att de flesta Konungens Befallningshafvande godkänt syftmålet af de åtgärder, jag uti förevarande hänseende i fråga satt, om ock någre vid sitt godkännande fäst vilkoret af mer eller mindre betydande inskränkingar i den föreslagna reformen.

De väsentligaste betänkligheter, som dervid framhållits, hafva varit;

1:o) att genom det föreslagna expeditionssättet den kontroll, som nu kunde utöfvas öfver förloppet och utgången af sådana handräckningsärenden, som afsåge indrivandet af krono-utskylder och böter, skulle gå förlorad; och

2:o) att i allmänhet saknaden af tillförlitlig kännedom om en del tjänstemäns postadresser skulle göra en omedelbar brefvexling mellan desse tjänstemän omöjlig eller åtminstone osäker.

Hvad den förra betänkligheten anginge, kunde det visserligen icke bestridas, att säkerheten för medlens indrivande i rätt tid och ordning vore större, då detta, såsom nu, skedde genom Konungens Befallningshafvande, men genom detta bestyrs öfverflyttande på uppborrdsmännen behöfde icke all kontroll å detsamma behöriga fullgörande gå förlorad. Bibehölles nemligen i fortfarande gällande kraft *Kongl. Kungörelsen den 19 December 1855 angående förändrade föreskrifter i afseende å krono-utskylders och böters uttagande hos personer, som från skattskrifningsorten afflyttat*, i hvad den stadgade rörande uppborrdsmännens skyldighet att på bestämda tider till Kongl. Maj:t insända uppgifter å bortflyttade skattskyldige ej mindre å dem, hvilkas nya vistelseort vore känd, än ock å dem, om hvilkas förändrade vistelseort all kunskap saknades, så borde, vid jmförelse mellan dessa uppgifter och redovisningen för uppborrden, lätt kunna kontrolleras, huruvida uppborrdsmannen fullgjort sina skyldigheter eller icke. Det torde dessutom kunna ifrågasättas, huru-

vida denna kontroll vore af den vigt att för densammas bibehållande i oförändradt skick all tanke på en förenkling i expeditionssättet borde uppgifvas. Beloppet af den uppbörd, hvarom fråga vore, kunde ej blifva särdeles stort, såsom utgörande till det mesta »löske mäns» ringa kronoutskylder eller böter, och detta belopp underginge i allt fall en betydlig minskning derigenom, att det väl endast undantagsvis utginge i reda penningar utan till största delen måste afskrifvas, när fråga vore om utskylder, eller vid bristande tillgång till böter med kroppsstraff aftjenas.

I afseende åter på kontrollen deröfver, att vederbörande uppbörds- män, derest dem ålades, att omedelbarligen hos hvarandra äska nödig handräckning för oguldna utskylders och böters uttagande, i rätt tid fullgjorde ett sådant åliggande, hade en Konungens Befallningshafvande framställt ett förslag, som förtjenade uppmärksamhet. Detta förslag ginge ut derpå, att hvarje skrifvelse, innefattande begäran om handräckning, skulle expedieras i två exemplar, af hvilka det ena stannade hos den, till hvilken skrifvelsen vore stäld, och det andra af denne återsändes till skrifvelsens utställare, försedt med bevis, att det andra exemplaret vore emottaget. Följde icke sådant svar eller dröjde handräckningens verkställande utöfver en viss tid, då borde den, som handräckningen begärt, anmäla dröjsmålet hos den Konungens Befallninghafvande, under hvilken han lydde, för den åtgärd, som med nu gällande expeditionssätt för hvart enda handräckningsärende påkallades. Ett sådant förfarings- sätt skulle obestriddligen åstadkomma en ändamålsenligare kontroll i före- varande hänseende, än den jag i underdånighet föreslagit att sökas i diarier och postböcker. Men det ökade arbetet för uppbörds- männen, och i allmänhet vore väl en sådan följd att emotse af det ifrågasatta förändrade expeditionssättet. Detta skulle nemligen tvifvelsutän minska skrivare-arbetet i det hela, men nekas kunde ej, att det på samma gång komme att öka detta arbete på vissa händer, emedan det fördelades på annat sätt än förut. Deraf uppkomme en ny betänklighet, på hvilken i Öfverståthållare-embetets underdåniga utlåtande uppmärksamheten jemväl fästes. Om ock de förhållanden, som deri framställes, hade sin betydelse endast för hufvudstaden och möjligen en och annan större stad, måste dock till dem tagas hänsyn, när fråga uppstode om utfärdande en allmänt gällande föreskrift i ämnet.

Men om af dessa och andra skäl någon annan sådan allmän före- skrift för det närvarande icke borde ifrågakomma, än den Öfverståt- hållare-embetet föreslagit, eller *att myndigheter, embets- och tjänstemän finge, der sådant lämpligen ske kunde, begära och erhålla handräckning i*

tjensteärenden omedelbart hos den, som enligt lag vore pliktig handräckningen meddela, torde dock de hinder för en dylik omedelbar brevexling, särskildt beträffande utskylders och böters uttagande, som förefunnes ej mindre i Kammar-Collegii bref den 18 Juni 1801, hvilket rent af förbjöde Magistrater och Kronofogdar att utan dertill meddelade behöriga uppböordsordres biträda hvarandra i utskylders indrivande, än ock i senare utkomna författningar i detta ämne, kunna och böra undanrödjas.

Hvad åter anginge den andra af de emot mitt underdåniga förslag framhållna betänkligheten, eller saknaden af ständig och säker kännedom om vederhörande embets- och tjenstemäns postadresser, funnes för denna olägenhets afhjelpande utan tvifvel flera utvägar. Det vore sant, att äfven om, såsom i ett och annat utlåtande blifvit ifrågasatt, Statskalendern skulle utdelas till alla slags embets- och tjenstemän, ändamålet icke fullständigt vunnes, enär denna kalender i sitt närvarande skick icke innehölle alla nödiga upplysningar, t. ex. hvilka socknar hörde till hvarje fögderi eller länsmans-distrikt o. s. v., samt derföre, att de postadresser, som i densamma vore utsatta, under årets lopp kunde förändras. Denna kalender innehölle dessutom så mycket, som för det behof, hvarom nu vore fråga, icke erfordrades, att densammas vidsträcktare utdelande — hvilket naturligtvis måste ske kostnadsfritt, då det i många fall blefve obilligt att med inköp deraf betunga tjenstemannen — skulle medföra icke obetydliga kostnader för det allmänna. Med mindre kostnad kunde samma syftemål fullständigare uppnås på sätt en bland Konungens Befallningshafvande föreslagit, eller genom utgifvande årligen af en särskild adressbok, så inrättad att den lemnade alla för en omedelbar brevexling med rikets embets- och tjenstemän nödiga upplysningar, till hvilken *adressbok*, om så nödigt funnes, hvar tredje månad ett supplement kunde utgifvas, upptagande under tiden inträffade förändringar, hvilka blifvit hos något centralt embetsverk i hufvudstaden, t. ex. statistiska byrån, anmälde. Enligt min tanke skulle dock dylika supplement kunna undvaras, derest för sed antoges att, då tjenstemannens namn ej vore kändt, skrivelserna ställes till Kronofogden i det eller det fögderiet, Länsmannen i det eller det distriktet, pastor eller pastorsembetet i den eller den församlingen, och det tillika blefve den tjensteman, som under året ändrade vistelseort eller postadress, uttryckligen ålagdt, att å den postanstalt, der han förut haft sin adress, anmäla den nya vistelse-orten eller adressen. En dylik adressbok skulle naturligtvis utarbetas och tryckas på allmän bekostnad och nödiga exemplar af densamma utdelas kostnadsfritt till myndigheter, embets- och tjenstemän, men emé-

dan hon utan tvifvel skulle blifva af nytta och användbarhet ej mindre för allmänheten, som behöfde anlita embets- och tjenstemän boende i aflägsna orter, än för embets- och tjenstemännen sjelfve, borde adressboken hållas till salu i bokhandeln, der hon kunde vinna en afsättning, som i någon mån bidroge att återgälda kostnaderna för hennes utarbetande och utgifvande.

Om således den betänklighet, hvarom nu vore fråga, lättare kunde afhjelpas, skulle en bestämdare föreskrift angående omedelbar brefvexling emellan dem, som sökte och dem som skulle meddela handräckning, möjligen kunna till mångskrifveriets undvikande utfärdas, beträffande sådana handräckningsärenden, som icke afsåge utskylders och böters indrifvande; men emedan dessa ärenden utgjorde en snart sagdt oöfverskådlig mängd och vore af skiftande art och beskaffenhet, så att lämpligheten af det ifrågasatta enklare expeditionssättets användbarhet i hvarje särskildt fall svårligen läte sig på förhand bedömas, och emedan de förberedelser, som nyss omförmäldes, till spridande af allmän och tillförlitlig kännedom om vederbörande embets- och tjenstemäns adresser icke så snart kunde genomföras, ansåge jag, att äfven för detta fall de åtgärder, Kongl. Maj:t för närvarande kunde finna lämpliga att vidtaga icke böra sträcka sig längre än till undanrödjande af de hinder för omedelbar brefvexling emellan myndigheter, samt embets- och tjenstemän inbördes, som i gällande författningar möjligen kunde finnas; — till beredande af en allmännare, fullständigare och lättare tillgänglig kännedom om vederbörande embets- och tjenstemäns på landet vistelse-orter och postadresser, antingen på här ofvan föreslagna eller något annat ändamålsenligare sätt; — samt till utfärdande af nådig föreskrift om användande af omedelbar brefvexling myndigheter, embets- och tjenstemän emellan i alla de fall, der sådant lämpligen läte sig verkställas.

En person, som i egenskap af ledamot i Styrelsen för ett bolag benämndt »Heidrun» och å bemälda bolags vägnar hos Kongl. Maj:t gjort underdåning ansökning, att vid Uggleviks-källan å norra delen af Kongl. Djurgården invid hufvudstaden få anlägga en brunnsinrättning, uppå hvilken ansökning nådig resolution blifvit genom Kongl. Hofexpeditionen expedierad, har hos mig fört klagan deröfver, att berörda resolution varit belagd med för hög lösen, eller tjugutre kronor 50 öre.

Expeditionschefen i nämnda Kongl. Expedition, som erhållit del af berörda klagan, har i anledning deraf, till bestyrkande af den påförda lösens laglighet, i aflåtet yttrande åberopat dels 5 § i nu gällande Kongl.

Förordning angående stämpelpappersafgiften dels ock Kongl. Maj:t beslut den 25 Februari 1860, som i afskrift fans yttrandet bilagdt. Nämnde § i stämpelpappers förordningen innehåller, att Kongl. Maj:t resolutioner i hvarjehanda mål och ärenden beläggas med stämpel till belopp af: för första arket, tretton kronor; och, enligt det åberopade Kongl. beslutet, skulle, i afseende å chartering af bref eller fullmagt äfvensom af *resolutioner*, protokollsutdrag afskrifter, afsked m. m., som från Hofexpeditionen expedieras, enahanda, föreskrifter och stadganden tillämpas, som vore gällande för Stats-departementen af Kongl. Maj:ts kansli, endast med det undantag, att, i stället för stämplat papper, motsvarande den forna kansligebühren och sigillpenningar, hvarmed fullmagter och resolutioner beläggas, kontant erläggas dels såsom lösen till expeditionshafvanden i Hofexpeditionen — — — för resolution, nio riksdaler dels ock såsom sigillpenningar till vaktbetjeningen — — — en riksdaler 50 öre.

Efter sådan beräkning utgjorde lösen för ifrågavarande handlingen verkliga tjugotre kronor 50 öre.

Nu är det bekant, att i den nådiga Propositionen angående statsverkets tillstånd och behof, som afgafs till 1834 års Riksdag, Kongl. Maj:t, till beredande af en ändamålsenlig lönreglering för Justitierevisions-expeditionen, Stats-expeditionerne och öfriga afdelningar af Kongl. Maj:ts kansli, bland annat, föreslogs, att de embets- och tjenstemän derstädes tillfallande sportler, med undantag endast af lösen för de af Registratorerne på vederbörandes begäran meddelade afskrifter och diariibevis, borde, emot uppförande af lämpliga löner på stat, upphöra, och berörda sportler i stället utgå till kronan såsom charta sigillata; samt att Rikets Ständer med bifall till denna nådiga framställning, beslöto dels Kanzligebührens och de så kallade sigillpenningarnes förändring till charta sigillata-afgift — — dels ock å kansliets stat uppförde ett särskildt anslag; i sammanhang hvarmed en tariff fastställdes för det belopp af stämpelpapper, hvarmed, utom den förut stadgade stämpelafgiften, de expeditioner, som genom Kongl. Maj:ts kansli utfärdades eller dit ingäfvos, borde beläggas.

Enligt 1821 års Expeditionstaxa utgjorde den tiden lösen för Kongl. Maj:ts resolutioner å ansökningar och besvär i Statsexpeditionerna sex riksdaler banko eller nio kronor, och någon annan kansligebühr fick då icke vidare gifvas, hvarjemte sigillpenningarne belöpte sig till en riksdaler banko eller en krona 50 öre. I nu gällande Expeditionstaxa åter omförmåles icke lösen för de från Statsdepartementen och Justitierevisionen utgående expeditioner, i följd af ofvan omnämnda förändring, att lösen eller kansligebühren efter år 1835 erlägges i stämplat papper,

hvarföre föreskriften om hvad för dessa expeditioner skulle af rättssökande eller supplikanter erläggas, dädanefter funnits utsatt i stämpelpappers-förordningarne, dock så, att beloppet af kanzligebühren särskildt upptagits inom *parenthes*. Sålunda var lösen för Kongl. Maj:ts resolutioner, intill dess 1860 års stämpelpappers-förordning trädde i verket, åtta riksdaler 24 skilling banko, hvaraf sex riksdaler utgjorde kanzligebühr, en riksdaler, sigillpenningar och en riksdaler 24 skillingar allt banko stämpelpappers-afgift, och detta ehvad resolutionen utfärdades genom statsdepartementen eller hofexpeditionen.

Vid 1859 och 1860 års riksdag företogs flere väsentliga förändringar i stämpelpappers-förordningen och bland dem var den, att alla nyss uppräknade poster, af hvilka lösen för Kongl. Maj:ts resolutioner bestod, sammanfördes till *en* och jemnades till tretton riksdaler riksmünt, som skulle utgå i stämpel å nämnda belopp. Denna lösen utfördes i tariffens tredje afdelning, som omfattade Statsdepartementen, Justitierevisions- och Hofexpeditionerna. Vid denna sammanslagning af de särskilda posterna och uppställning af tariffen kom ej att iakttagas den skilnad som förefanns emellan Statsdepartementen och Justitierevisions-expeditionen, å ena, och Hofexpeditionen, å den andra sidan, nemligen att i de förra den af ålder brukliga kanzligebühren, såsom ofvan är omnämndt, år 1835 blifvit indragen till staten, som i stället tillagt der varande tjänstemän ersättning medelst förhöjda löner, hvaremot detta icke varit händelsen med kanzligebühren till Hofexpeditionens tjänstemän, hvilken, såsom synes af ofvan åberopade 1860 års nådiga bref, är desse tjänstemän fortfarande förbehållen.

Från detta förbiseende härleder sig det förhållande, som hos mig blifvit öfverklagadt, att en från Hofexpeditionen utgången expedition är vorden med så hög lösen belagd.

Det var klart, att under sådana omständigheter berörda klagan icke kunde föranleda någon min åtgärd emot den tjänsteman i Hofexpeditionen, som påfört och uppburit den i fråga varande lösen. Deremot har jag ansett mig böra på saken fästa Riksdagens uppmärksamhet; ty, om de personer, hvilka behöfva med ansökningar vända sig till Kongl. Maj:t i ärenden af beskaffenhet att skola af Hofexpeditionen handläggas, böra, såsom skäligt synes vara, njuta enahanda rätt, som de, hvilka söka Kongl. Maj:t i ärenden tillhörande Statsdepartementen, lærer rättelse i stämpelpappers-förordningen vara af nöden. Denna rättelse skulle då kunna åstadkommas derigenom, att stämpelbeloppet å Kongl. Maj:ts resolutioner, som utfärdas genom Hofexpeditionen, nedsattes till det belopp, som jemte kanzligebühren, nio kronor, och sigillpenningarne, en krona,

motsvarar stämpeln på Kongl. Maj:ts resolutioner, utfärdade genom Statsdepartementen och Justitierevisionen, eller tretton kronor. Derest denna min framställning befinnes förtjena afseende, torde den samma böra öfverlemnas till Riksdagens Bevillningsutskott.

Rörande de klagomål, som under år 1876 varit föremål för Justitieombudsmannens handläggning, meddelas här följande öfversigt:

Vid 1876 års början voro af förut inkomna klagomål fortfarande under handläggning	5.
Under år 1876 inkommo klagomål till ett antal af	73.
Summa klagomål under handläggning år 1876	78.

Af dessa hafva:

Utan åtgärd lemnats	35.
Återkallats	3.
Efter vederbörandes hörande fått förfalla	28.
Till Justitiekanslern öfverlemnats	1.
Vid 1876 års slut såsom fortfarande under handläggning balanserats	2.
Till åtal hänvisats	9. 78.

Det sist förflutna årets embetsresa har gått igenom Upland, Westmanland, en del af Södermanland, Gestrkland, Helsingland, Medelpad, Jemtland samt södra delen af Dalarna. Hos läns- och stiftstyrelserna har jag funnit ärendena i allmänhet med tillbörlig skyndsamhet och ordning handlagda. Lika så hos Häradsrätterna och Stadsdomstolarna. Hos Konungens Befallningshafvande hafva lagsökningarnas mängd, utom i Westmanlands län, något ökat sig under senaste året. Sålunda var antalet af inkomna dylika ärenden vid dagen för mitt besök, i förhållande till motsvarande dag näst förutgångna år, följande:

	år 1875.	år 1876.
Vid landskansliet i Westerås	765.	726.
» » » Falun	2,253.	2,841.
» » » Gefle	1,787.	2,234.
» » » Östersund	1,647.	2,163.

I lika måtto hade äfven antalet af anhängiggjorda konkurser tilltagit, särdeles i städerna och mest i Sundsvall, der under ett års tid intill den 17 Augusti konkursernas antal utgjorde 60.

Konkurs- och förmyndareförteckningarne befunnos, med högst få undantag, ordentligt förda, och Rättens ombudsmän lika som förmyndarne syntes hafva i behörig tid fullgjort dem åliggande redovisning för deras uppdrag. Fängelserna voro som vanligt ordentligt hållna och någon befogad klagan från fångarnas sida förspordes ej, dock hade erfarenheten ådagalagt, att kronohäktet i Hudiksvall befinnes för sitt ändamål otillräckligt, och äfven länsfängelset i Gefle hade ej rum för alla dithörande fångar, så att det gamla länsfängelset, i dess förfallna skick, måst användas till reservhäkte, utom det att flere fångar från berörda två häkten måst försändas till andra fängelser. Under nästföregående års embetsresa var jag i tillfälle att anmärka det stora fångantalet i länsfängelset uti Hernösand, under det att länsfängelserna i Umeå och Luleå hade ganska få innevånare. Orsaken till detta olika förhållande i norra och sydliga delen af Norrland är utan tvifvel till väsentlig del att söka deruti, att i sistnämnda trakt skogsafverkningen bedrifves i vidsträcktare mån medelst arbetare från främmande landskap, än händelsen är i de nordligaste landskapen. Desse främmande arbetare, otyglade af de band, släktskap och bekantskap pålägga, och stälde utom det ordnade hemmets helsosamma inflytande, öfverlemna sig hejdlöst åt de frestelser, en riklig arbetslön framkallar, nemligen dryckenskap skörlefnad och andra laster, ur hvilka brotten ymnigt uppvexa.

Ett särskildt föremål för min uppmärksamhet hafva de genom Kongl. Förordningarne om lagfart och inteckning af fast egendom den 16 Juni 1875 påbjudna *lagfarts- och inteckningsböckerna* utgjort. Vid alla domstolar, jag besökt, så på landet som i städerna — med ett undantag, för hvilket giltiga skäl anfördes, och som skulle afhjelpas före årets slut — voro dessa böcker upplagda och de förefallna lagfarts- och inteckningsärendena införda. Hvilket omfattande och drygt arbete detta uppläggande fordrat, var lätt att inse, när de digra volumerna framlades. Men arbetet har varit icke blott omfattande utan äfven förenadt med svårigheter, som på förhand icke kunnat beräknas: såsom, då på landet en nykommen och med förhållandena obekant domare skolat bestämma, i hvilka fall flera hemman borde anses utgöra en egendoms-komplex och hvilka hemman rätteligen dertill skulle räknas, hvarom kronans jordebok ej lemna upplysning, och den efterrättelse, som kunde väntas af taxeringslängden, icke instämmer med jordeboken; då i en socken, der skifte pågår, finnas icke mindre än tre jordeböcker, d. v. s., förutom kronans, två andra, uppgjorda inom socknen på olika tider, hvar och en ofta upptagande samma hemman under olika namn och nummer, under det att sockenboerna i sina rättshandlingar, köpebref och inteck-

ningsmedgifvanden begagnat om den sålda eller pantsatta hemmansdelen än den ena än den andra jordebokens beteckningssätt utan att angifva enligt hvilken jordebok beteckningen vore utsatt; då i stad finnas flera kartor, i hvilka tomter och delar af stadsjorden hafva olika omfång, namn och nummer, och icke någon karta har obestrifvit vitsord; då under tidernas lopp stadsjorden blifvit styckad i de aldri minsta delar, som stundom sakna både särskildt namn, nummer och fullt bestämd areal; då i staden reglering af tomterna och laga skifte på stadsjorden pågår; då i de mindre städerna någon stadsingenjör icke finnes, som vid öfverlåtelse af tomt eller jord kan verkställa den nödiga mätningen för att i lagfartsboken må kunna utsättas den försälda eller annorledes till annan person öfvergångna fastighetens storlek och gränser emot tillstötande tomter och jord; under sådana förhållanden är det gifvet, att i fråga varande böckers riktiga uppläggning och förande måste vålla tvksamhet och bekymmer för domare, som lägga vikt på att åstadkomma ett ordentligt och tillförlitligt arbete. På ett oförtrutet sträfvanande till ett sådant mål har jag funnit många prof likasom öfverallt erkännande, att målet vore eftersträfvansvärdt. Och alla dessa svårigheter, som i olika former framträd, hvad bevisa de annat, än nödvändigheten af de åtgärder, ofvan åberopade nådiga förordningar påbjuda? Men de lägga äfvenledes tydligen i dagen, att de mogna frukterna af arbetet icke så snart äro att förvänta. Ej heller må man föreställa sig, att arbetet med dessa böcker nu är slutadt, ty utom den tid och möda, som måste användas på införandet i böckerna af allt, som förefaller vid fastigheters öfvergång från en egare till en annan och deras pantsättning under olika former, hafva domarena att emotse, efter icke så många års förlopp, ny uppläggning till större eller mindre del af dessa böcker ej allenast till följd af de under tiden inträffade förändringar genom tomtregleringar i städerna och verkställda skiften, så i städerna som på landsbygden, utan ock af den orsak att, såsom det på ett och annat ställe visat sig, böckerna icke tilltagits så stora som behöfligt varit, eller att utrymmet i dem blifvit hårdare anlitadt, än som på förhand kunnat beräknas. Hvad redan nu är gifvet, det är, att genom dessa böckers införande domarena företrädelsevis på landet fått sig ålagd en betydlig ökning i göromål, i det hela fremmande för det egentliga domarekallet, och göromål af den viktiga och grannliga beskaffenhet, att de svårigen af en samvetsgrann domare kunna lemnas i händerna på biträden eller skrifvare utan måste af domaren sjelf eller under hans personliga tillsyn utföras. Dermed hafva ock ökats de betänkligheter, jag i föregående embetsberättelser uttalat, i afseende på domarens öfverlastande med

göromål icke tillhörande deras egentliga kall såsom lagskipare. Det måste förutsättas nästan öfvermenschliga krafter hos domaren, om icke följden häraf skall blifva, att ett af de två, domarekallet eller bigöromålen, blifver lidande.

Hvad vidare under denna resa förekommit, som påkallat min uppmärksamhet, omförmäles i det diarium, hvilket under resan hållits, och som jemte expeditionens diarier och registratur skola till Lagutskottets granskning öfverlemnas.

Från Hans Excellens Herr Statmistern och Chefen för Justitie-Statsdepartementet har uppå framstald förfrågan det svar erhållits, att någon förkaring öfver lagen, i den ordning 19 § Regeringsformerna utstakar, icke blifvit meddelad under tiden efter början af sistlidna års riksmöte.

Till fullgörande af den i 14 § af instruktionen för Justitie-ombudsmannen lemnade föreskrift om afgifvande af redogörelse för behandlingen af Riksdagens hos Kongl. Maj:t anmälda beslut och i underdånighet gjorda hemställningar, har jag från Kongl. Statsdepartementen förskaffat mig uppgifter:

dels om de af Riksdagen år 1876 aflättna underdåniga skrivelser samt om de åtgärder, som i anledning af dem blifvit vidtagna; varande, i enlighet med dessa uppgifter, en förteckning jemväl upprättad öfver de genom nyssnämnda skrivelser anhängiggjorda ärenden, som icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande;

dels och rörande sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflättna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i min till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse upptogos såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda; varande angående dessa ärenden uppgifter meddelade om de åtgärder, som med dem blifvit vidtagna under tiden efter afgifvandet af min senaste embetsberättelse.

Omförmälda uppgifter tillika med en Tabell öfver de underdåniga skrivelser, nästlidna års Riksdag till Kongl. Maj:t aflät, finnas intagna i bilagan till denna berättelse.

Stockholm i Januari 1877.

N. A. FRÖMAN.

D. G. Restadius.

BILAGA

till

RIKSDAGENS JUSTITIE-OMBUDSMANS EMBETS-BERÄTTELSE

till 1877 års Riksdag.

I.

Uppgifter från de särskilda Kongl. Stats-Departementen på de af Riksdagen år 1876 aflåtna underdåniga skrifvelser, jemte anteckningar om de åtgärder, som i anledning deraf blifvit vidtagna.)*

I:o. Kongl. Justitie-departementet.

- 1:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 23 Februari 1876 rörande af Kongl. Maj:t i nåder föreslagna och af Riksdagen antagna ändringar i Rikets Grundlagar. (1.)
- 1876 den 20 Mars emottagen å Rikssalen; hvarefter ändringarna blifvit i vederbörlig ordning genom författningssamlingen promulgerade.
- 2:o af den 23 Februari, angående af Riksdagen beslutade ändringar i Rikets Grundlagar. (2.)
- 1876 den 20 Mars meddelades nådigt svar å Rikssalen.
- 3:o af den 4 Mars, angående verkställd omröstning öfver Högsta Domstolens ledamöter. (8.)
- 1876 den 17 Mars i Statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.
- 4:o af den 4 Mars, angående val af Justitie-Ombudsman och hans suppleant. (9.)
- 1876 den 17 Mars i Statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.
- 5:o af den 17 Mars, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till Förordning angående eganderätt till skrift. (19.)
- 1876 den 20 Mars nådig Förordning utfärdad.
- 6:o af den 27 Mars, i anledning af nådig proposition med förslag till stadga angående måls handläggning i vissa fall af Högsta Domstolens afdelningar samfäldt. (20.)
- 1876 den 21 April stadga utfärdad.

*) De vid slutet af hvarje rubrik inom parentes utsatta siffertal visa skrifvelsens nummer i Tionde Samlingen af Bihaget till Riksdagens protokoll.

- 7:o af den 28 April, angående vissa städers indelning i valkretsar. (22.)
- 1876 den 5 Maj i Statsrådet anmäld och nådig kungörelse i anledning deraf utfärdad.
- 8:o af den 9 Maj, angående ändring i stadgandena rörande böters förvandling. (28.)
Kongl. Maj:t har, sedan Högsta Domstolen blifvit hörd, med bifall till förslaget denna dag låtit utfärda förordningar i ämnet.
- 9:o af den 9 Maj, om upphäfvande i viss mån af den så kallade indigenatsrätten. (29.)
Sedan Högsta Domstolen afgifvit infordradt utlåtande i frågan, blef nådig författning i ämnet den 4 sistlidne November utfärdad.
- 10:o af den 9 Maj, om viddagande af åtgärder för utfärdande af en fullständig handelslagbok för Sverige. (30.)
- 1876 den 23 Oktober i Statsrådet anmäld, dervid Chefen för Justitie-departementet be-
myndigades att sätta sig i beröring med Chefen för Justitie-departementet i Norge och
Justitie-Ministern i Danmark samt med dem rådgöra om möjligheten att anordna ett
samarbete för att tillvägabringa vexellagar af lika innehåll i Sverige, Norge och Dan-
mark, såsom början till ett närmande af de tre rikenas handelslagstiftningar i större
omfattning.
- 11:o af den 9 Maj, med förslag till förordning angående pantsättning af jernväg,
kanal eller annan dermed jemförlig anläggning. (31.)
Efter Högsta Domstolens hörande har Kongl. Maj:t denna dag å förslaget vägrat sanktion.
- 12:o af den 9 Maj, om ändring i lagens stadgande rörande jäf emot domare. (33.)
Efter Högsta Domstolens hörande har Kongl. Maj:t, med bifall till förslaget, den 4 sist-
lidne November låtit utfärda författning i ämnet.
- 13:o af den 11 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Andra
Hufvudtitel. (36.)
- 1876 den 19 Maj i Statsrådet anmäld, dervid Kongl. Maj:t förklarade sig låta bero
vid Riksdagens beslut i de delar, hvilka innefattade afvikelser från Kongl. Maj:ts fram-
ställda förslag; och är innehållet af den underdåniga skrivelsen delgifvet vederbörande
till kännedom och efterrättelse, hvarjemte föreskrifter såväl nämnda dag som sedermera
meddelats i afseende å verkställighet af Kongl. Maj:ts i ämnet fattade beslut, äfvensom
nådig kungörelse utfärdats angående villkoren för åtnjutande af de från 1877 års början
fastställda nya löneförmåner för Justitie-Kansleren, Justitierevisions-Expeditionen, Rikets
Hofrätter och Krigs-Hofrätten.
- 14:o af den 11 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående af-
löning åt en Statsminister m. m. (44.)
Riksdagens skrivelse är öfverlemnad till Civil-departementet.
- 15:o af den 10 Maj, om ändring i Sjölagen. (59.)
- 1876 den 10 November i Statsrådet anmäld efter det sjömanshusen samt handels- och
sjöfartsnämnderna i riket blifvit i ämnet hörda samt Kommersekollegium med under-
dånigt utlåtande inkommit; och förordnade Kongl. Maj:t, att skrivelsen icke skulle till
någon vidare åtgärd föranleda.

16:o af den 14 Maj, rörande ändring i stadgandena om byggnad och underhåll af kyrka med hvad dertill hörer. (66.)

Kongl. Maj:t har, sedan Högsta Domstolen blifvit hörd, med bifall till förslaget, den 4 sistlidne November låtit utfärda författning i ämnet.

17:o af den 14 Maj, angående väckt förslag om vidtagande af lagstiftningsåtgärder till betryggande af den allmänna ordningen och personliga säkerheten. (70.)
Atvaktar Kongl. Maj:ts nådiga beslut.

18:o af den 14 Maj, angående upphäfvande af 3 § i 25 Kapitlet Byggnings-Balken. (69.)

Sedan Högsta Domstolen afgifvit infordradt utlåtande i frågan, har Kongl. Maj:t den 8 innevarande December å förslaget vägrat sanktion.

Stockholm den 30 December 1876.

Ex officio

C. F. W. Lamberg.

2. Kongl. Utrikes-departementet.

19:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 11 sistlidna Maj, angående reglering af utgifterna under Riksdagens Tredje Hufvudtitel. (37.)
1876 den 26 Maj i underdånighet föredragen och befördrad till verkställighet*).

3:o. Kongl. Landtförsvars-departementet.

20:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 11 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (38.)

I underdånighet föredragen den 26 Maj; och delgafs i sin helhet Arméförvaltningen och Statskontoret till kännedom och efterrättelse, i hvad på dem ankomme, äfvensom, i nödiga delar, vederbörande militära myndigheter; hvarjemte särskilda föreskrifter angående en del verkställighetsåtgärder Arméförvaltningen meddelades.

I följd af Riksdagens i 8:de punkten af skrifvelsen uttryckta bifall till Kongl. Maj:ts förslag om inrättande af en militär-medicinsk lärokurs i Stockholm, förklarade Kongl. Maj:t sig vilja framdeles, uppå vederbörlig föredragning, gifva erforderliga föreskrifter; och har sedermera, under den 10 November 1876, reglemente för berörda lärokurs blifvit af Kongl. Maj:t fastställt.

21:o af den 16 Maj, angående regleringen af utgifterna under Rikststatens Nionde Hufvudtitel. (43.)

*) Denna uppgift grundar sig på meddelande från Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes ärendena i embetskrifvelse den 17 November 1876.

Den 2 Juni anmäld genom Finans-departementet och transsumt af skrifvelsen i hvad Landtförsvars-departementet angick, detta departement meddeladt.

Föredrogs genom Landtförsvars-departementet den 16 Juni; och underrättades ej mindre vederbörande myndigheter om de af Riksdagen å allmänna indragningsstaten beviljade pensioner för åtskillige löntagare under Fjerde Hufvudtiteln, än äfven Direktionen öfver Arméns pensionskassa, om de för Arméns pensionering anvisade särskilda kreditiv och anslag, med hvad i anledning deraf vore att iakttaga; äfvensom cirkulär till Länsstyrelserna i vanlig ordning utfärdades angående anslaget till understöd åt behöfvande, efter 1808 och 1809 års krig qvarlevande landtvärnsmän.

23:o af den 11 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från sergeantbostället Stålsbyn N:o 1 under Vermlands regemente. (48.)

Föredrogs den 19 Maj; och jemte det Kongl. Maj:t förklarade, att afgälden för ifrågasvarande jordafsöndring borde af Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande bestämmas i penningar, meddelades Arméförvaltningen och Kammarkollegium hvad Kongl. Maj:t med Riksdagen rörande detta ärende beslutit, till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förständigande.

24:o af den 11 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående afsöndring af jord från ryttmästarebostället Rebbelberga kungsgård i Christianstads län. (49.)

Föredrogs den 19 Maj; och jemte det Kongl. Maj:t förklarade, att den bestämda afgälden skulle jemväl under den tid, hvarför det nu gällande kontrakt om arrende af Rebbelberga kungsgård är upprättadt, i penningar utgå, meddelades Arméförvaltningen och Kammarkollegium hvad Kongl. Maj:t med Riksdagen rörande detta ärende beslutit, till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förständigande.

25:o af den 11 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående afsöndring af jord från f. d. korporalsbostället under Skånska Dragonregementet N:ris 12 och 14 Östraby. (50.)

Föredrogs den 19 Maj; och blef hvad Kongl. Maj:t med Riksdagen rörande detta ärende beslutit Arméförvaltningen och Kammarkollegium till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förständigande meddeladt.

26:o af den 11 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående afsöndring af jord från f. d. pipare- och trumslagarebostället vid Uplands regemente Tibble N:o 7. (51.)

Föredrogs den 19 Maj; och blef, jemte det afgälden för denna jordafsöndring förklarades böra bestämmas i penningar, Kongl. Maj:ts med Riksdagen sålunda i ärendet fattade beslut Arméförvaltningen och Kammarkollegium till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förständigande meddeladt.

27:o af den 11 Maj, i anledning af den år 1875 verkställda granskning af statsverkets med flere allmänna fonders förvaltning under år 1873. (54.)

Från Finans-departementet till Landtförsvars-departementet öfverlemnadt transsumt af denna skrifvelse i hvad den rörer revisorernes anmärkning derom, att från förenade mötes-passevolansfonden och invalidshusfonden utgått medel till Arméförvaltningens aflöning, samt att å Fjerde Hufvudtitelns allmänna besparingar anordnats arfvoden till predikanten, läkaren och klockaren å Carlstens fästning, föredrogs den 22 Juni; och anbefaldes Arméförvaltningen att inkomma med yttrande, i hvad mån de af Riksdagen anmärkta förhållanden möjligen må kunna vinna ändring. Sedan detta yttrande nu till Departementet ingifvits, torde förhållandet gifva anledning till nådig framställning till Riksdagen i sammanhang med förslag till statsreglering för år 1878.

28:o af den 11 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående rotering af de s. k. frisoeknarne i Örebro län. (55.)

I underdånighet anmäld den 19 Maj; och blef det af Riksdagen, jemväl för dess del gilade roteringsverket öfver de under Nerikes regemente tillkomna 50 nya rotar, med den i Kongl. Maj:ts nådiga proposition omförmälda rättelse, i nåder fastställt och till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Örebro län för vidare åtgärder öfverlemnadt; hvarjemte Kongl. Maj:t, som, vid det af Riksdagen antydda förhållande, ansåg de nya rotarne för närvarande ej böra effektivt uppsättas, täcktes föreskrifva, att ifrågavarande roteringskyldighet skall tills vidare medelst erläggande af vakansafgift fullgöras.

Stockholm den 28 December 1876.

Alfred Sjöberg.

Expeditions-Chef.

4:o. Kongl. Sjöförsvars-departementet.

29:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 13 Maj 1876, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Femte Hufvudtitel. (39.)

1876 den 26 Maj i underdånighet föredragen och innehållet af den underdåniga skrifvelsen delgifven vederbörande till kännedom och efterrättelse, äfvensom föreskrifter meddelade om verkställigheten af fattade nådiga beslut i ämnet.

30:o af den 16 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel.

1876 den 22 Juni genom Finans-departementet i underdånighet anmäld inför Kongl. Maj:t och transsumt af skrifvelsen tillika med protokollsutdrag öfverlemnade till Sjöförsvars-departementet, hvarifrån dels under den 22 Juni dels under den 3 Oktober och 24 November innevarande år nådiga föreskrifter blifvit vederbörande till efterrättelse meddelade.

Stockholm den 29 December 1876.

C. Nordenfalk.

5:o. Kongl. Civil-departementet.

31:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 4 Mars 1876, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar. (5.)
Anmäld den 10 Mars och meddelad Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader till behörig kännedom.

32:o Af den 4 Mars, angående meddelande af föreskrifter för de ombud, som å Statens vägnar deltaga i granskningen af jernvägsaktiebolagens förvaltning och räkenskaper. (7.)

Den 10 Mars anbefaldes Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader att afgifva underdånigt utlåtande i ämnet, hvarefter Styrelsen ytterligare den 17 nästlidne månad erhållit befallning att, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i Riksdagens skrifvelse uttalade grundsatser, afgifva fullständigt förslag till instruktion för de omförmälda ombuden; och blifver, sedan detta förslag inkommit, ärendet föremål för vidare behandling.

33:o af den 5 Maj, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning, bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag. (27.)

Anmäld den 12 Maj, då Kongl. Maj:t, med förklarande att Riksdagens skrifvelse borde delgifvas Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader samt Statskontoret, bemyndigade Styrelsen att vidtaga de åtgärder, som på Styrelsen ankomme, för de särskilda med statsbidrag understödda arbetenas fortsättande eller bringande till verkställighet. — Särskildt anbefaldes Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Blekinge län att infordra Stadsfullmäktiges i Carlskrona underdåniga yttrande, huruvida de, mot åtnjutande af det utaf Riksdagen beviljade lånebidraget för kajbyggnads- och muddringsarbeten vid s. k. kofferdihamnen derstädes, ville ikläda sig dermed förenade skyldigheter.

34:o af den 11 Maj angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjette Hufvudtitel. (40.)

Anmäldes den 19 Maj, hvarvid Kongl. Maj:t, med godkännande af de beslut, som blifvit utöfver eller med afvikelser från hvad Kongl. Maj:t föreslagit af Riksdagen fattade, samt med förklarande att i fråga om villkoren för tillgodonjutande af beviljade tillfälliga löneförbättringar skulle lända till efterrättelse hvad genom nådigt Cirkulär på Finans-departementets föredragning blefve föreskrifvet, förordnade, att innehållet af Riksdagens skrifvelse skulle meddelas Statskontoret till kännedom och efterrättelse, äfvensom öfriga vederbörande förvaltande verk, Styrelser och Chefer i de delar, som hvardera särskildt anginge, med bemyndigande att hos Statskontoret lyfta de af Riksdagen beviljade extra anslag; hvarjemte, i anledning af särskilda punkter i skrifvelsen samt de framställningar, som legat till grund för Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, äfvensom hvad i öfrigt förekommit, nådiga beslut meddelades.

35:o af den 11 Maj, angående Kongl. Maj:ts nådiga framställning om anvisande af medel för utförande af åtskilliga nybyggnader och andra arbeten vid Statens jernvägar, äfvensom för anskaffande af jernvägsmateriel. (45.)

Skrifvelsen anmälades den 19 Maj och delgafs Styrelsen för Statens jernvägstrafik, med befallning att underställa Kongl. Maj:ts pröfning underdånigt förslag rörande användandet af det utaf Riksdagen beviljade extra anslaget, med iakttagande att erforderlig materiel, i den mån sådant utan olägenhet kunde ske, inom landet tillverkades, och i hvilket förslag borde särskildt uppgifvas, på hvilka ställen och i hvilken omfattning uppförande af bostäder åt Stationspersonalen kunde ifrågakomma.

36:o af den 11 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående försäljning af det Landshöfdingen i Gotlands län tillförene på lön anslagna Skälsjö fiske. (46.)

Anmäld den 19 Maj, och beslöts, att innehållet af skrifvelsen skulle till behörigt iakttagande delgifvas Kammarkollegium och Statskontoret.

37:o af den 14 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående antagandet af det metriska mått- och vigtsystemet. (67.)

Förslag till författning är under utarbetning.

38:o af den 14 Maj, rörande ändring i stadgandena om utgörandet af väghållnings-skyldigheten på landet. (68.)

Anmälades den 24 November, då Kongl. Maj:t uppdrog åt en komité att verkställa utredning i de af Riksdagen omförmälda hänseenden, samt att utarbeta förslag till förändrad lagstiftning i fråga om väghållningsbesvärets utgörande på landet.

39:o af den 16 Maj, i fråga om beredande af ökad kontroll å arbetare, som utom deras hemort taga anställning i arbete. (74.)

Har ännu icke förevarit till behandling.

40:o af den 16 Maj, angående förändrade stadganden i fråga om villkoren för försäljning af vin och maltdrycker. (76.)

Vid anmälan af denna skrifvelse den 19 Maj, anbefaldes Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande, att i anledning deraf afgifva underdåniga utlåtanden; och har, sedan dessa inkommit, Kongl. Maj:t låtit den 30 nästlidne November utfärda nådig kungörelse i ämnet.

41:o af den 15 Maj, angående beviljadt anslag till Statens jernvägsbyggnader samt anvisande af Statsbidrag till enskilda jernvägsanläggningar. (78.)

Anmälades den 19 Maj, och beslöts, att skrifvelsens innehåll skulle delgifvas, i hvad angick Statens jernvägsbyggnader, Styrelsen för dessa och, i hvad angick bidrag till enskilda jernvägsanläggningar, Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader. Det för understödjande af enskilda jernvägsanläggningar beviljade anslag blef den 24 nästlidne November fördeladt, hvarvid sex jernvägsaktiebolag tillförsäkrades lån från samma medel.

42:o af den 15 Maj, angående tiden för utbetalning af det till åstadkommande af jernvägsförbindelse emellan landskapet Dalsland och Smaalenenes amt i Norge beviljade anslag. (79.)

Anmäld den 19 Maj, och blef delgifven det för jernvägsanläggningen bildade bolaget.

43:o af den 16 Maj, med anhållan om tillägg till Byggnadsstadgan för Rikets städer den 8 Maj 1874. (86.)

Vid föredragning häraf den 19 Maj, anbefaldes Öfverståthållare-embetet och Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande att afgifva underdåniga utlåtanden; och sedan dessa inkommit samt äfven Öfverintendentsembetet sig yttrat, har Kongl. Maj:t denna dag låtit utfärda nådig kungörelse i ämnet.

44:o af den 11 Maj, om revision af gällande föreskrifter rörande användande af eder. (62.)

Den 26 Maj, anbefaldes Justitie-Kansleren att i anledning af denna framställning afgifva underdånigt utlåtande, och sedan detta inkommit, är ärendet under beredning till underdånig föredragning.

45:o af den 11 Maj, i fråga om förhöjning i beloppet af de väntningspenningar den till skjuts uppbådade är berättigad erhålla. (61.)

Sedan komitén för skjutsningsbesvärets ordnande, enligt den 19 Maj meddelad nådig befallning, häröfver afgifvit underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t den 4 sistlidne November låtit utfärda nådig kungörelse i ämnet.

Stockholm den 30 December 1876.

C. A. Sjöcrona.

6:o. Kongl. Finans-departementet

46:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 1 Mars i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående Norges anslutning till den mellan Sverige och Danmark ingångna myntkonvention. (3.)

I öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts af Riksdagen godkända förslag, har Kongl. Maj:t under den 17 Mars låtit utfärda nådig kungörelse angående ändring i lagen om Rikets mynt den 30 Maj 1873 och tillägg till lagen om öfvergången till det nya myntsystemet af samma dag.

47:o af den 4 Mars angående utbetalning af på Riksgäldskontoret anvisade anslag. (6.) Sedan Statskontoret, efter att hafva hört Arméförvaltningen, Förvaltningen af Sjöärendena, Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader och Styrelsen öfver statens jernvägstrafik, häröfver sig utlåtitt, har Kongl. Maj:t, vid föredragning af detta ärende den 2 sistlidne Juni, förklarad Riksdagens omförmälda skrifvelse icke till någon vidare åtgärd föranleda.

48:o af den 11 Mars, angående val af Fullmäktige i Riksbanken. (13.)

49:o af samma dag, angående val af Fullmäktige i Riksgäldskontoret. (14.)

Dessa två skrivelser äro den 24 Mars inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmälda samt, såsom ej föranledande någon åtgärd, lagda till handlingarna.

50:o af den 15 April, angående åläggande för de statens embetsverk, hvilkas räken-

skaper granskas af Riksdagens revisorer, att i räkenskaperna under särskildt konto upptaga från dem utbetalda anslag med eventuel återbetalningsskyldighet. (21)

Sedan Statskontoret den 10 sistlidne Augusti afgifvit infordradt utlåtande, hafva uti embetskrifvelse den 29 September ytterligare upplysningar från Statskontoret infordrats, hvilka ännu ej inkommit.

51:o af den 5 Maj, angående de i 63 § Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor. (25.)

Den 12 sistlidne Maj meddeladt Statskontoret för behörig kännedom.

52:o af den 11 Maj angående anvisande af tillgång för bestridande af förefallande utgifter till forsellöns ersättning och begravningshjelp m. m. (34.)

Innehållet af Riksdagens ifrågavarande underdåniga skrifvelse har den 21 sistlidne Juli blifvit meddeladt Statskontoret till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förståndigande, dervid Statskontoret jemväl bemyndigats att under förskottstitel, för att till ersättande hos Riksdagen anmälas, afföra de kostnader, som framdeles kunde ifrågakomma till följd af Riksdagens skrifvelse den 9 Augusti 1851, angående reglering och indelning af båtsmansrotar.

53:o af samma dag, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Första Hufvudtitel. (35.)

Enligt nådigt beslut den 19 sistlidne Maj har innehållet af förevarande skrifvelse blifvit meddeladt Riksmarskalksambetet och Statskontoret till kännedom och efterrättelse.

54:o af samma dag, angående eftergift af kronohemmansåboen Johan Holmbom i Vajkijaur ådömd skadeersättning. (47.)

55:o af samma dag, angående afsöndring af jord från kronan tillhöriga hemmanen Greby i Södermanlands län. (52.)

Riksdagens i dessa två mål fattade beslut hafva den 19 sistlidne Maj blifvit meddelade, det förra Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län och det senare Kammarkollegium, till kännedom och underdånig efterrättelse samt vederbörandes förståndigande.

56:o af samma dag, angående eftergift af kronans rätt till danaarf efter affidne smeden Carl Malmberg vid Eriksdal. (53.)

Riksdagens enligt denna skrifvelse fattade beslut, har den 19 sistlidne Maj blifvit af Kongl. Maj:t i nåder gilladt.

57:o af samma dag, i anledning af den år 1875 verkställda granskning af Statsverkets med flera allmänna fonders förvaltning under år 1873. (54.)

Vid föredragning af denna skrifvelse den 19 sistlidne Maj har Kongl. Maj:t, beträffande Riksdagens deruti gjorda hemställan om förändring i vissa till stora Barnhuset m. fl. inrättningar utgående anslag, infordrat Statskontorets utlåtande, äfvensom anbefalt, att transsumt af skrifvelsen i öfriga delar måtte öfverlemnas till de statsdepartement, på hvilkas föredragning dessa borde komma under nådig pröfning; varande Statskontorets utlåtande ännu ej till Kongl. Maj:t inkommit.

58:o af samma dag, angående afsöndring af jord från gatehuset N:o 12 Rörum i Kristianstads län. (56.)

Med gillande af de närmare bestämmelser i afseende å vilkoren för ifrågavarande afsöndring, som af Riksdagen blifvit beslutade, har Kongl. Maj:t den 19 sistlidne Maj låtit meddela skrivelsens innehåll åt Kammarkollegium till kännedom och underdånig efter rättelse samt vederbörandes förständigande.

59:o af samma dag, angående skatteköp af det till Ramlösa helsobrunn upplåtne kronohemmanet Köpinge N:o 5. (57.)

Hvad Riksdagen härom beslutat, har den 19 sistlidne Maj meddelats Kammarkollegium till kännedom och efter rättelse samt vederbörandes förständigande.

60:o af den 16 Maj, angående förändringar uti instruktionen för Riksdagens revisorer af Riksbanken. (83.)

I anledning häraf har den 19 sistlidne Maj kungörelse blifvit utfärdad.

61:o af den 12 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (41.)

Vid föredragning af denna underdåniga skrivelse den 16 sistlidne Juni, har Kongl. Maj:t, beträffande *Postverket* meddelat Generalpoststyrelsen hvad Riksdagen derom beslutat, till kännedom och efter rättelse samt vederbörandes förständigande, äfvensom anbefalt, att ett tryckt exemplar af de utaf Riksdagen godkända utgiftsstaterna för verket borde Styrelsen tillställas att, med iakttagande af de förändringar i afseende å pensionsstaten, som redan inträdt eller framdeles kunde inträda, från och med den 1 Januari 1877, lända till efter rättelse.

Vidkommande *Telegrafverket*, har Kongl. Maj:t efter infordrande från dess Styrelse af ett i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut uppgjort förslag till specifik utgiftsstat för Verket för nästa år, under den 22 sistlidne September faststält dylikt förslag, att lända till efter rättelse under enahanda förbehål, som Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 13 November 1874 stadgat i afseende å skyldighet för vederbörande att underkasta sig tillämpning af de allmänna vilkor för åtnjutande af aflöning i statens tjenst, som Kongl. Maj:t, efter pröfning af löneregleringskomiténs betänkande, kunde finna för godt i nåder fastställa.

I fråga om *Tullverkets* stater, har, hvad Riksdagen derom beslutat, blifvit Generaltullstyrelsen till kännedom och underdånig efter rättelse samt vederbörandes förständigande meddeladt, jemte det underrättelse om Riksdagens beslut angående öfverflyttande från Riksstatens femte till dess sjunde hufvudtitel af kostnaderna för skeppsmätningkontrollörens aflöning m. m. delgifvits Sjöförsvarsdepartementet.

Hvad Riksdagen i fråga om *Skogsväsendet* beslutat, har blifvit meddeladt Skogsstyrelsen med förklarande, att den för innevarande år för Skogsinstitutet fastställda stat komme att under nästa år fortfarande lända till efter rättelse, i sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t dels bemyndigat bemälda Styrelse att i Statskontoret lyfta de för skogsväsendet samt till dyrtidstillägg åt Styrelsen å extra stat uppförda anslag, dels anbefalt

Styrelsen att om Riksdagens beslut, i hvad anginge anslaget till de enskilda skogsskolorna, lemna Länsstyrelsen i Jönköping behörig kännedom, dels ock slutligen förklarar, att med afgifvande af förut vanligt förslag rörande åtgärder för inköp af skogsmark för statens räkning borde anstå till dess Kongl. Maj:t till nådig pröfning förehaft det generalförslag rörande utgifterna för skogsväsendet under nästa år, som Skogsstyrelsen i sinom tid komme att afgifva.

Jemte det Kongl. Maj:t vidare förklarar, att den för år 1876 fastställda staten för *Finans-Departementets expedition* borde äfven för nästa år lända till efter rättelse, har hvad Riksdagen i öfrigt beslutit rörande dels *förhöjning i anslaget till byggnader och reparationer*, dels extra anslag till *Kammarkollegium, Kammarrätten* och *Öfverintendentsembetet*, dels ombyggnad af Länsstyrelsens i *Malmö embetslokaler*, blifvit, tillika med deraf föranledda närmare bestämmelser och föreskrifter, meddeladt Statskontoret och öfriga vederbörande embetsverk till kännedom och efter rättelse.

62:o af den 16 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens Nionde Hufvudtitel. (43)

Jemte det Kongl. Maj:t vid föredragning häraf den 2 sistlidne Juni beslutat, att de delar af förevarande skrifvelse, som anginge den af Riksdagen beviljade tillökning i bidraget till folkskolelärnarnes pensionering samt de af Kongl. Maj:t väckta frågorna, dels om uppförande å allmänna indragningsstaten af åtskilliga embets- och tjenstemän, hvilka vid reglering af flottans civila stat blifvit öfvertaliga, dels ock om en allmännare pensionsreglering för flottans personal, borde, för behörig handläggning, öfverlemnas till vederbörande Statsdepartement, har innehållet af skrifvelsen i öfrigt blifvit meddelad Statskontoret och öfrige vederbörande myndigheter till kännedom och efter rättelse, hvarjemte resolutioner utfärdats för de personer, hvilka, på sätt i skrifvelsen omförmäles, fått pensioner sig beviljade.

63:o af den 15 Maj, angående Riksgäldskontorets upplåning under den närmare framtiden. (81.)

Sedan Fullmäktige i Riksgäldskontoret i skrifvelse den 30 Maj 1876 anmält, att de beslutat upptaga ett fonderadt amorteringslån å nominelt två millioner pounds sterling och att de med C. J. Hambro & son i London träffat aftal angående öfvertagande af 1,500,000 pounds sterling af nämnda lån, har Kongl. Maj:t den 1 Juni 1876 fastställt det beslut, Fullmäktige rörande ifrågavarande nya upplåning fattat samt å det af Fullmäktige sålunda beslutade fonderade lånet meddelat sin nådiga garanti och om hvad sålunda förekommit utfärdat nådig kungörelse.

64:o af den 11 Maj, rörande förändrade föreskrifter för hushållningen med Statens skogar. (60.)

Denna skrifvelse, hvilken blifvit lagd till öfriga handlingar rörande förändrad förvaltning af statens fastigheter, är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

65:o af den 16 Maj, om åtgärd för erhållande af årliga offentliga redogörelser rörande ränte- och kapitalförsäkringsanstaltens förvaltning m. m. (75)

Denna skrifvelse är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

66:o af den 15 Maj, angående beslutade förändringar i Instruktionen för Riksdagens revisorer af Riksgäldsverket. (80.)

Under den 19 sistlidne Maj har i anledning häraf allmän kungörelse blifvit i uäder utfärdad.

67:o af den 16 Maj, med ny riksstat. (85.)

68:o af samma dag, angående beräkningen af statsverkets inkomster. (84.)

Innehållet af berörda två skrivelser har den 19 sistlidne Maj blifvit meddeladt Statskontoret till kännedom och underdånig efterrettelse.

69:o af den 15 Maj, angående upprättadt nytt reglemente för Riksgäldskontoret. (82.)

Den 19 sistlidne Maj i underdånighet anmäld samt, såsom ej föranledande någon Kongl. Maj:ts åtgärd, lagd till handlingarna.

70:o af den 16 Maj, angående allmänna bevillningen. (88.)

Jemte det Kongl. Maj:t vid föredragning häraf den 18 sistlidne Augusti, dels i nåder gillat de af Riksdagen uti nu gällande bevillningsstadga och instruktion för taxeringsförrättningarna beslutade förändringar, dels förklarar, att, beträffande bevillningstaxeringen inom Vesterbottens läns lappmarker, borde fortfarande gälla de i afseende derå meddelade särskilda bestämmelser, har under samma dag blifvit utfärdad ny bevillningsstadga.

71:o af samma dag, angående stämpelpappersafgiften. (87.)

Med gillande af Riksdagens i förevarande skrivelse anmälda beslut har Kongl. Maj:t den 29 sistlidne September låtit utfärda nådig kungörelse angående stämpelpappersafgiften samt hvad vid kontrollen och uppbörden deraf bör iakttagas, i sammanhang hvarmed Statskontoret erhållit befallning att låta tillverkningen upphöra af skrifstämplor à 25 öre, 75 öre och 1 krona 25 öre, samt af beläggningsstämplor à 2 kronor 50 öre och 13 kronor, och att låta, så fort ske kunde, förfärdiga och vederbörande tillhandahålla skrifstämplor à 2 kronor och 3 kronor.

72:o af den 15 Maj, angående tullbevillningen. (77.)

Denna skrivelse har den 29 sistlidne September blifvit, såsom ej påkallande någon åtgärd, lagd till handlingarna, dervid Kongl. Maj:t likväl, med hänsyn till den allmänna revision af tulltaxan, som af Riksdagen antagits böra förekomma i samband med Franska handels-traktatens utlöpande, i nåder beslutit att, då numera, sedan berörda traktat blifvit uppsagd, tidpunkten för en dylik revision vore inne, tillsätta en komité med åliggande att uppgöra förslag till de förändringar i nuvarande tullsatser, som af förhållandena kunde anses påkallade.

73:o af den 11 Maj, angående dels förändring i vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran, dels ock åtskilliga andra postväsendet rörande frågor. (65.)

Jemte det Kongl. Maj:t, i anledning af Riksdagens förevarande skrivelse, i hvad densamma anginge ändrade lagbestämmelser om vilkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran, låtit den 3 sistlidne Oktober utfärda nådig kungörelse, har, beträffande de i samma skrivelse gjorda framställningar, dels om nedsättning i stadgade befordringsafgifter för brefkort, som utvexlas emellan inrikes orter, dels om medgifvande för enskilda personer att,

i öfverensstämmelse med de föreskrifter, som derom kunde varda meddelade, sjelfva tillverka och med frimärken frankera dylika kort, *dels* ock om nedsättning af befodringsafgifter jemväl för brefkort, som befordrades från Danmark och Norge, Kongl. Maj:t vid föredragning den 4 nästlidne November af Riksdagens berörda skrifvelse i sist omförmälda delar funnit skäligt, efter Generalpoststyrelsens hörande, i nåder förklara, att från och med början af nästa år befodringsafgifter för brefkort, som utvexlas mellan inrikes orter, skall nedsättas från tio öre till sex öre, äfvensom uppdraga åt bemälda styrelse att med vederbörande Norska och Danska myndigheter öppna förhandlingar derom, att befodringsafgiften för brefkort mellan Sverige, å ena, samt Norge och Danmark, å andra sidan, jemväl måtte blifva bestämd till sistnämnda belopp; och har Kongl. Maj:t derjemte täckts medgifva, att från och med nästa år skola till befordran med post mellan inrikes orter mottagas äfven sådana brefkort, till hvilka blanketterna icke levererats af Postverket; varande i anledning af dessa nådiga beslut närmare bestämmelser Generalpoststyrelsen meddelade.

74:o af samma dag, angående vissa förändringar i Kongl. förordningen den 30 Maj 1873 om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket. (64.)

Jemlikt Riksdagens underdåniga framställning, har den 2 sistlidne Juni nådig kungörelse i ämnet blifvit utfärdad.

75:o af samma dag angående vilkoren för tillverkning och försäljning af bränvin. (63.) Vid föredragning här af den 23 sistlidne Augusti har Kongl. Maj:t, med gillande af Riksdagens beslut rörande ändringar i nu gällande bränvinstillverkningsförordning, låtit i öfverensstämmelse dermed och med upphäfvande af nådiga förordningen den 26 Juni 1871 samt kungörelserna den 24 Maj 1872, den 26 Augusti 1873 och den 18 September 1874, utfärda förordning angående vilkoren för tillverkning af bränvin att lända till efterrättelse från och med den 1 Oktober detta år, i sammanhang hvarmed förnyad ordningsstadga för bränvinsbrännerierna i riket jemväl blifvit af Kongl. Maj:t fastställd.

76:o af den 2 Maj med Reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning. (23.) Under den 30 sistlidne Juni har i anledning här af allmän kungörelse blifvit i nåder utfärdad.

Stockholm den 28 December 1876.

Herman Odelberg.

Expeditions-Chef.

7:o. Kongl. Ecklesiastik-departementet.

77:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 5 Maj, angående Vesterås domkyrkokassas befriande från ränta och amortering af ett statslån. (26.) Kongl. Maj:t har den 12 Maj 1876 aflåtit nådig skrifvelse till Dess Befallningshafvande i länet med underrättelse om Riksdagens beslut.

78:o af den 11 Maj, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Åttonde Hufvudtitel. (42.)

Kongl. Maj:t har den 12 Maj 1876 meddelat vederbörande Riksdagens beslut med deraf föranledda föreskrifter.

79:o af den 9 Maj, angående upphäfvande i viss mon af den s. k. indigenatsrätten. (29.) Detta ärende öfverlemnades den 4 September 1876 till Justitie Stats-departementet och tillhör således icke vidare Ecklesiastik-departementets handläggning.

80:o af samma dag, angående ändring i grunderna för utgörande af församlingens bidrag till folkundervisningens uppehållande. (32.)

Efter vederbörandes hörande har Kongl. Maj:t den 30 November 1876 afgjort detta ärende i sammanhang med Riksdagens skrivelser den 18 Maj 1871.

81:o af den 10 Maj, om framläggande af förslag till ny Ecklesiastik Boställsordning. (58.)

Kongl. Maj:t har den 30 December 1876 uppdragit åt särskild person att bereda detta ärende till föredragning för Kongl. Maj:t.

82:o af den 14 Maj, angående ordnande af döfstummeundervisningen i riket. (71.)

Kongl. Maj:t har den 30 December 1876 uppdragit åt särskilda komiterade att afgifva förslag i berörda hänseende.

83:o af samma dag, angående bestämd till- och afträdestid för lärare och lärarinnor vid folkskola m. m. (72.)

Den 2 Juni 1876 anmaldt och remitteradt till Domkapitlen och Öfverstyrelsen för Stockholms folkskolor; men alla infordrade utlåtanden hafva ännu icke inkommit.

84:o af samma dag, angående kostnadsersättning för medellös svensk undersåtes sjukvård i Norge. (73.)

Kongl. Maj:t har den 2 Juni 1876 i detta ärende infordrat Kammarrättens underdåniga utlåtande, hvilket ännu icke inkommit.

Stockholm den 4 Januari 1877.

Ex officio

F. A. Westerling.

Förteckning öfver de i förestående uppgifter intagna, genom Riksdagens år 1876 aflåtna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka vid utgången af år 1876 i sin helhet eller till någon del icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande.

Kongl. Justitie-departementet.

- 10:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 9 Maj 1876, om vidtagande af åtgärder för utfärdande af en fullständig handelslagbok för Sverige. (30.)
 17:o af den 14 Maj, angående väckt förslag om vidtagande af lagstiftningsåtgärder till betryggande af den allmänna ordningen och personliga säkerheten. (70.)

Kongl. Landtförsvars-departementet.

- 27:o af den 11 Maj, i anledning af den år 1875 verkställda granskning af statsverkets med flere allmänna fonders förvaltning under år 1873. (54.)

Kongl. Civil-departementet.

- 32:o af den 4 Mars, angående meddelande af föreskrifter för de ombud, som å Statens vägnar deltaga i granskningen af jernvägsaktiebolagens förvaltning och räkenskaper. (7.)
 37:o af den 14 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående antagande af det metriska mått- och vigtsystemet. (67.)
 38:o af samma dag, rörande ändring i stadgandena om utgörandet af väghållnings-skyldigheten på landet. (68.)
 39:o af den 16 Maj, i fråga om beredande af ökad kontroll å arbetare, som utom deras hemort taga anställning i arbete. (74.)
 44:o af den 11 Maj, om revision af gällande föreskrifter rörande användande af eder. (62.)

Kongl. Finans-departementet.

- 57:o af den 12 Maj, i anledning af den år 1875 verkställda granskning af Statsverkets med flera allmänna fonders förvaltning under år 1873. (54.)
- 64:o af den 11 Maj, rörande förändrade föreskrifter för hushållningen med statens skogar. (60.)
- 65:o af den 16 Maj, om åtgärd för erhållande af årliga offentliga redogörelser rörande ränte- och kapitalförsäkringsanstalternas förvaltning m. m. (75.)

Kongl. Ecklesiastik-departementet.

- 81:o af den 10 Maj, om framläggande af förslag till ny Ecklesiastik Boställsordning. (58.)
- 82:o af den 14 Maj, angående ordnande af döfstumme-undervisningen i riket. (71.)
- 83:o af samma dag, angående bestämd till- och afträdestid för lärare och lärarinnor vid folkskola. (72.)
- 84:o af samma dag, angående kostnadsersättning för medellös svensk undersåtes sjukvård i Norge. (73.)
-

II.

Förteckning på sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflättna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i Justitie-Ombudsmannens till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del hos Kongl. Maj:t oafgjorda, äfvensom uppgift å de åtgärder, hvilka sedermera blifvit med dem vidtagna.

1:o. Kongl. Justitie-departementet.

1:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 28 Februari 1858, i fråga om lag till ordnande af Notarii Publici-befattningen. (225.)

1876 den 15 December i Statsrådet anmäld; dervid Kongl. Maj:t förklarade att Rikets Ständers skrifvelse skulle öfverlemnas till Nya Lagberedningen för att tagas i öfvervägande, då frågan om ny rättegångsordning blifver föremål för Beredningens handläggning.

2:o af den 11 Augusti 1860, angående införande af så kallade tjenstehjonsböcker i stället för nu brukliga orlofsedlar. (110.)

1860 den 2 November inför Kongl. Maj:t i Statsrådet anmäld; och beror ärendet fortfarande på Kongl. Maj:ts vidare pröfning.

3:o af den 26 Oktober 1860, angående revision och ändring uti gällande lag och författningar rörande utsökningsärenden. (144.)

Nya Lagberedningen har inkommit med förslag till 1:o) ny utsökningslag, 2:o) till förordning om samma lags införande och hvad i afseende derå iakttagas skall, 3:o) till förordning angående upphäfvande af Ridderskapets och Adels rätt att göra utpantning hos sina frälsebönder och 4:o) till förordning angående stämmingsmän, deröfver Högsta Domstolen afgifvit infordradt utlåtande; och är under denna dag nådig proposition i ämnet till Riksdagen beslutad.

4:o af den 14 Mars 1863, angående utarbetande af förslag till ny lag rörande vattenrätten. (57.)

Nya Lagberedningen är sysselsatt med utarbetande af förslag i ämnet.

5:o af den 11 November 1863, angående upprättande af förslag om omorganisation af Domkapitlen. (155.)

Sedan de i föregående förteckningar rörande detta ärende omnämnda infordrade underdåniga utlåtanden numera samtliga inkommit, har Kongl. Maj:t beslutat att öfver komiterades förslag till kyrkolag infordra Högsta Domstolens yttrande.

6:o af den 19 Juni 1866, angående föreskrifter rörande ersättningar i händelse af olycksfall vid jernvägstrafiken. (90.)

Frågan afvaktar Kongl. Maj:ts nådiga beslut.

7:o af den 20 Juni 1866, angående föreslagen ändring i gällande stadganden om skyldighet att deltaga i kyrkobyggnad. (108.)

Sedan, på sätt annan, denna dag meddelad uppgift utvisar, Kongl. Maj:t godkänt ett af senaste Riksdag för sin del antaget lagförslag i ämnet, har Kongl. Maj:t funnit förevarande skrifvelse ej påkalla vidare åtgärd; och kommer följaktligen samma skrifvelse att icke vidare blifva föremål för Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

8:o Riksdagens underdåniga skrifvelse den 15 Maj 1872, angående ändring i gällande stadganden rörande socknemännens inbördes skyldighet att deltaga i prestgårdsbyggnad. (84.)

Kongl. Maj:ts nådiga beslut afvaktas.

9:o af den 24 Maj 1873, angående dels unga förbrytares insättande i förbättringsanstalter och dels införande af det så kallade progressiva fängelsesystemet. (92.)

Frågan hvilat fortfarande i afvaktan på Fångvårds-styrelsens infordrade underdåniga utlåtande.

10:o af den 20 Maj 1874, rörande ändringar i Kongl. Förordningen om egors fredande mot skada af annans hemdjur och om stängselskyldighet. (91.)

Den, enligt sist afgifna förteckning återstående, på Kongl. Maj:ts pröfning beroende frågan rörande inskränkning i den mulbetesrätt, som genom 5 § 2 mom. af Kongl. Förordningen den 21 December 1857 är vorden bestämd, har den 28 Januari innevarande år inför Kongl. Maj:t i Statsrådet blifvit slutligen anmäld; hvarefter kungörelsen i ämnet genom Finans-departementet utfärdats; och kommer följaktligen förevarande skrifvelse att icke vidare blifva föremål för Kongl. Maj:ts pröfning.

11:o af den 10 Maj 1875, i fråga om ändring i gällande bestämmelser rörande flottled. (39.)

Nya Lagberedningen är sysselsatt med utarbetande af förslag i ämnet.

12:o af den 18 Maj 1875, om åtgärder för handelsdomstolars införande i de större städerna inom Sverige. (44.)

Detta ärende är, på sätt uti sist afgifna förteckning omförmäles, beroende på handläggning af Nya Lagberedningen.

13:o af den 21 Maj 1875, rörande förändrad lagstiftning om preskription för klander å jordafång. (63.)

Riksdagens skrifvelse är, på sätt i sist afgifna förteckning omförmäles, öfverlemnad till Nya Lagberedningens handläggning.

14:o af den 21 Maj 1875, angående ändring i gällande bestämmelser om skyldighet att bygga och underhålla tiondelada. (61.)

Som Kammarkollegium efter samtliga Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes och Domkapitlens hörande icke hunnit afgifva underdånigt utlåtande före öppnandet af innevarande års Riksdag, har Kongl. Maj:t i Statsrådet den 30 sistlidne November förklarad Riksdagens förslag hafva, jemlikt 87 § Regeringsformen, förfallit; hvarföre förevarande skrifvelse icke vidare kommer att blifva föremål för Kongl. Maj:ts pröfning.

Stockholm den 30 December 1876.

Ex officio

C. F. W. Lamberg.

2:o Kongl. Utrikes-departementet.

15:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 6 Maj 1868, angående åtgärders vidtagande för att afhända Svenska Staten ön St Barthelemy. (47.)

De i ämnet inledda underhandlingar hafva ännu ej ledd till något resultat, i följd hvaraf ärendet ännu icke kunnat till slutlig behandling föredragas*).

3:o Kongl. Landtförsvars-departementet.

16:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 15 September 1860, angående ifrågakända förändringar i Militieboställsordningen. (126.)

Fortfarande oafgjord af samma anledning, som i berättelsen till förra Riksdagen omförmäles.

17:o af den 5 Oktober 1860, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (146.)

De förslag dels till förnyad förordning huru förhållas skall vid besigtningar och öfverbesigtningar, då varor eller färdiga arbeten för land- eller sjöförsvarets behof efter kontrakt levereras, och dels till reglemente, hvarefter vederbörande vid kronoauktioner för landt- och sjöförsvaret hafva sig att rätta, hvilka, enligt Kongl. Maj:ts den 19 Juni 1866 fattade beslut, skola af Arméförvaltningen och Förvaltningen af Sjöärendena upprättas, hafva ännu icke blifvit af dessa embetsverk afgifna.

*) Denna uppgift grundar sig på meddelande från Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes ärenden i skrifvelse den 17 November 1876.

18:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 15 Maj 1868, i anledning af väckt fråga om den s. k. administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa delar. (89.)

Hvilar, i hvad Landtförsvars-departementet rör, enligt nådigt beslut den 6 November 1868.

19:o af den 24 Maj 1873, i anledning af gjorda framställningar i fråga om grundskatterna och indelningsverket. (74.)

Sedan de af Kongl. Maj:t för 1875 års Riksdag framlagda förslag angående härordningen m, m. icke blifvit af Riksdagen godkända, hafva arbeten för lösning af försvarsfrågan fortgått inom Departementet och torde desamma komma att föranleda nådig framställning till näst sammanträdande Riksdag.

Stockholm den 28 December 1876.

Alfred Sjöberg.

Expeditions-Chef.

4:o. Kongl. Sjöförsvars-departementet.

20:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 14 April 1866, angående utarbetande af förslag till ny fördelning af städernas båtsmanshåll. (44.)

Den 2 Mars 1876 i underdånighet föredragen inför Kongl. Maj:t, dervid det i frågan afgifna förslaget öfverlemnades till Förvaltningen af Sjöärendena, Kammar- och Kommerskollegierna, med nådigt uppdrag att på vissa angifna grunder uppgöra nytt förslag till fördelning af städernas båtsmanshåll.

21:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 13 Maj 1868, angående befrielse för vissa fartyg att vid utklarering till utrikes ort taga lots och erlägga lotspenningar. (62.)

22:o af den 10 Maj 1869, angående befrielse för fartyg och båtar af viss drägtighet att vid ingäendet taga lots och erlägga lotspenningar. (54.)

Det, enligt senast afgifna förteckning, från Lotsstyrelsen under den 31 December 1875 infortrade förslag till reglemente för lots- och fyrinrättningen har ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

Stockholm den 29 December 1876.

C. Nordenfalk.

5:o. Kongl. Civil-departementet.

23:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 11 Maj 1869, om ändring af gällande föreskrifter rörande skyldigheten att hålla allmänna vägarne i farbart stånd vintertiden. (67.)

Skrifvelsen är öfverlemnad till den under den 24 nästlidne November nedsatta komité för förslags utarbetande rörande väghållningsbesväret på landet, i sammanhang med hvilken fråga skrifvelsen kommer till slutlig behandling.

24:o af den 23 April 1874, i fråga om förändrad lydelse af 9 § i Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863, angående Nämndemäns rätt till ersättning för extra förrättningar m. m. (22.)

Det infordrade utlåtandet från Statskontoret har ännu icke inkommit.

25:o af den 21 Maj 1875, i anledning af väckt förslag om förändrad reglering af skjutsväsendet. (57.)

Sedan de från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande infordrade utlåtanden och upplysningar fullständigt inkommit, har Kongl. Maj:t den 3 Mars 1876 förordnat nedsättande af en komité, som hade att, efter öfvervägande så väl af hvad Riksdagens skrifvelse och de i anledning deraf afgifna utlåtanden innehölle, som ock af alla i öfrigt förekommande omständigheter och förhållanden, utarbete och till Kongl. Maj:t inkomma med betänkande och förslag till författning rörande ordnandet af skjutsväsendet i riket.

26:o af den 22 Maj 1875, angående införande af det metriskasystemet för mått och vikt gemensamt för Brödra rikena och konungariket Danmark. (76.)

Under åberopande af hvad i den förlidna år afgifna redogörelsen upplystes, meddelas nu, hurusom Kongl. Maj:t under den 3 Mars innevarande år till Riksdagen aflåtit nådig proposition i ämnet.

Stockholm den 30 December 1876.

C. A. Sjöcrona.

6:o Kongl. Finans-departementet.

27:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 20 Juni 1860, i fråga om antagande öfver hela riket af mantalet såsom enhet vid skatteberäkningar och reducerande af mantalsbråken till decimalbråk. (76.)

Detta mål, i hvilket Kammarkollegium och Landtmäterikontoret afgifvit särskilda underdåniga utlåtanden, är fortfarande på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

28:o af den 5 Oktober 1860, i fråga om den år 1859 verkställda revision af Statsverket m. fl. allmänna fonders förvaltning. (136.)

Denna underdåniga skrifvelse har blifvit för Kongl. Maj:t anmäld den 8 December 1876 i sammanhang med frågan om reglering af mynt och kontrollverken; och har Kongl. Maj:t, som samma dag fastställt ny instruktion för kontrollverket, till följd häraf funnit Riksdagens ifrågavarande skrifvelse, i hvad den angår frågan om ny instruktion för nämnda verk, ej till vidare åtgärd föranleda, och då den i samma skrifvelse omförmälda frågan

om ny kontrollstadga komme under Kongl. Maj:ts pröfning vid den slutliga föredragningen af Riksdagens den 23 April 1874 aflättna underdåniga skrifvelse om nedsättning i kontrollstämplingsafgiften, hvilken skrifvelse fortfarande vore på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende, har Kongl. Maj:t funnit nu ifrågavarande underdåniga skrifvelse af den 5 Oktober 1860 jemväl i denna del böra såsom förfallen anses.

29:o af den 26 Mars 1863, i anledning af de under åren 1860 och 1861 verkställda revisioner af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning under åren 1858 och 1859. (61.)

Det i anledning af Rikets Ständers i förevarande skrifvelse uppgjorda förslag till nytt afskrifningsreglemente är fortfarande på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

30:o af den 25 Juli 1863, i anledning af väckt fråga om närmare bestämmelser i afseende på erhållande af skatterätt å krononybyggen. (109.)

Sedan ett af Revisionssekreteraren E. Poignant, enligt nådigt uppdrag, utarbetadt förslag till förordning om åboombyte å kronohemman och lägenheter blifvit, jemte deröfver af Länsstyrelserne afgifna yttranden, remitteradt till Kammarkollegium, har bemälda kollegium den 4 December 1874 inkommit med utlåtande i detta ärende, som är på nådig pröfning beroende.

31:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 2 Maj 1868, angående upphörande af arrendet utaf Sala Silfververk m. m. (37.)

Sedan Kammar- och Kommerskollegierne erhållit nådig befallning att, efter bergslagsintressenternas hörande, inkomma med underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t den 24 Augusti 1875, med bifall till bemälda kollegiers framställning, förklaradt, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vestmanlands län egde, då han af kollegierne, för utredning af denna fråga derom anmodades, förordna sakkunnige personer för att på stället verkställa uppskattning af värdet af Sala bergslags och Sala stads samtliga med grufvedriften och silfververket sammanhängande skyldigheter och förmåner, för så vidt icke dessa voro till beloppet eller grunderna för deras beräkande bestämda, samt att derom afgifva berättelse och utredning.

32:o af den 10 Maj 1871 angående år 1870, verkställd revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning år 1868. (32.)

Sedan genom nådigt beslut den 18 Oktober 1872 förevarande skrifvelse blifvit remitterad till Statskontoret för afgifvande af utlåtande öfver deri gjord framställning i fråga om förskott af allmänna medel, har Statskontoret i utlåtande den 31 December 1873 dels tillstyrkt, att i Statskontorets räkenskaper alla förskott från och med år 1875 skulle i enlighet med två hos Statskontoret upprättade, Kongl. Maj:ts pröfning underställda formulär bokföras och redovisas; dels ock upplyst, att förutom hos Statskontoret och Förvaltningen af Sjöärendena, för hvilket sistnämnda verk förändring i förskottens bokföring under den 26 Augusti 1873 genom då i nåder fastställdt nytt räkenskapsformulär redan blifvit af Kongl. Maj:t anbefald, förskottsutbetalningar till betydligare belopp förekomme endast hos Arméförvaltningen, men att det hos sistnämnda embetsverk följda hufvudboks-

formulär syntes lägga hinder i vägen för tillämpning derstädes af den af Statskontoret föreslagna bokföringen af förskotter.

Vid underdånig föredragning häraf den 5 Juni 1874 har Kongl. Maj:t anbefalt Arméförvaltningen att inkomma med underdånigt yttrande, huruvida den bokföringsmetod, som låge till grund för ofvanberörda för Förvaltningen af Sjöärendena fastställda hufvudboksformulär, kunde jemte den af Statskontoret föreslagna bokföring af förskottsmedel anses vara för Arméförvaltningen lämplig; hvarjemte Kongl. Maj:t förordnat, att förskotter från öfriga förvaltande verk skulle bokföras i enlighet med det af Statskontoret afgifna förslaget; varande berörda från Arméförvaltningen infordrade yttrande ännu ej inkommit.

Vidare har Kongl. Maj:t genom nådig remiss likaledes den 18 Oktober 1872 anbefalt Statskontoret och Kammarrätten att afgifva underdånigt utlåtande öfver den i Riksdagens ifrågavarande skrifvelse gjorda framställning i fråga om åstadkommande af en tidigare avslutning och revision af allmänna räkenskaper. Detta utlåtande har ännu ej inkommit.

33:o af den 24 Mars 1871 angående omarbetande af Kongl. Förordningen om mantals- och skattskrifningars förrättande. (6.)

Efter det den för utredning af detta ärende tillsatta komité afgifvit underdånigt betänkande, deröfver Kammarrätten, efter Länsstyrelsernas och Konsistoriernas hörande, sig utlätit, har, detta ärende blifvit remitteradt jemväl till den för reglerande af Landsstatens löner m. m. tillsatta komité, hvilken den 20 Oktober 1875 afgifvit yttrande, bland annat, äfven i denna fråga; varande komiténs betänkande i denna del på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

34:o af den 8 Maj 1872 angående upphörande af hofveriskyldigheten till kungsgårdar och militieboställen i Skåne. (54.)

I anledning af Riksdagens förevarande skrifvelse hafva Kammarkollegium och Arméförvaltningen den 22 Februari 1875 afgifvit underdåniga utlåtanden, som äro på nådig pröfning beroende.

35:o af den 23 Maj 1873 angående ett Höganäs stenkolsverk beviljadt och från Statskontoret utbetaladt statsbidrag. (69.)

Efter det Direktionen för nämnda stenkolsverk afgifvit infordrade yttranden i anledning af denna Riksdagens skrifvelse, samt Justitie-kanslersembetet i frågan sig utlätit, har Kongl. Maj:t den 21 Augusti 1874 öfverlemnadt ärendet till Kammar- och Kommerskollegierne för verkställande af utredning, huruvida stenkolsverket vore i åtnjutande af några privilegier eller förmåner, hvilka, i det fall att verket funnes böra för all framtid fritagas från skyldigheten att utgöra tionden, kunde föranleda dertill, att sådan befrielse icke eller endast under vissa vilkor blefve för detsamma tillämpade.

36:o af den 24 Maj 1873 angående åtgärder för bevakande af Statens rätt och fördel i afseende å de egendomar i Norrbottens län, hvilka benämnas »Geli-varaverken». (85.)

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Norrbottens län häröfver infordrade utlåtande har den 2 April 1874 blifvit remitteradt till Kammarkollegium, hvars yttrande i målet ännu afvaktas.

37:o af den 24 Maj 1873, angående gjord framställning i fråga om grundskatterne och indelningsverket.

Sedan det af Kammarrådet F. A. Andersson, enligt nådigt uppdrag, afgifna betänkande i fråga om afskrifning, på sätt Riksdagen föreslagit, efterhand af rustnings- och roteringsbesvären med deraf föranledda kostnader blifvit öfverlemnadt till Arméförvaltningens, Förvaltningens af sjöärendena, Kammarkollegii och Statskontorets gemensamma utlåtande, hvilket den 30 Mars 1875 afgifvits, så har vid underdånig anmälan af ärendet den 22 Juli 1875 Kongl. Maj:t åt särskilda komiterade uppdragit att verkställa de undersökningar och uppgöra de förslag, hvilka kunde finnas behöfliga såsom förberedelser till arbetena af en större komité, hvilken skulle hafva till uppgift, att pröfva på hvad sätt och i hvilken ordning, under förutsättning att de nu af fastigheter utgående grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär varda successivt förminskade för att slutligen upphöra, ersättning för de genom dem Statsverket tillflytande inkomster må vara att säkert påräkna på samma gång som tillgångar derutöfver beredas för de statsutgifter, hvilka finnas erforderliga för det successiva genomförandet och uppehållet af en härordning, som bygges å grundvalen af de Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen af den 16 Januari 1875 innefattade bestämmelser.

38:o af den 23 April 1874, angående nedsättning i kontrollstämplingsavgifterna. (25.) Denna skrivelse är den 5 Juni 1874 inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmäld samt remitterad till Öfverdirektören för mynt- och kontrollverken för afgifvande af underdånigt utlåtande.

Sedan handlingarna blifvit från Öfverdirektören återfordrade och af honom återstälts, är ärendet på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

39:o af den 19 Maj 1874, angående upphörande af klockares brefbäringskyldighet. (75.)

I anledning af Riksdagens förevarande underdåniga skrivelse, har Kongl. Maj:t den 29 Maj 1874 infordrat Generalpoststyrelsens underdåniga utlåtande, hvilket ännu ej till Kongl. Maj:t inkommit.

40:o af den 21 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts i den nådiga propositionen om Statsverkets tillstånd och behof framställda förslag angående allmänna bevillningen. (94.)

Sedan, i anledning häraf, Kongl. Maj:t den 29 i samma månad anbefalt den för afgifvande af förslag till reglering af Landsstatens löner tillsatta komité, att inkomma dels med utlåtande öfver den väckta frågan om allmänna bevillningens upptagande i Riksstat och Statsverkets räkenskaper för det år, då bevillningen inflyter, dels ock med förslag till förändringar i bevillningsstadgan m. m., har utlåtande härom blifvit af bemälda komité

afgifvet i sammanhang med dess underdåniga betänkande den 13 Oktober sistlidet år, angående uppborås- och redovisningsväsendet för länen.

Efter det Statskontoret den 25 påföljande November afgifvit inforbradt underdånigt utlåtande öfver komiténs betänkande, i hvad det rörde skatternas upptagande i Riksstaten och räkenskaperna ett år senare än nu eger rum, är målet på Kongl. Maj:ts pröfning be-
roende.

41:o af den 20 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om boställs- och sågverksskogar. (93.)

Sedan Skogsstyrelsen afgifvit inforbradt förslag till de åtgärder, som för verkställighet af Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut i afseende å dessa skogar vore erforderliga, samt Kammarkollegium den 22 Oktober 1875 deröfver sig utlätit, har, efter det Statskontoret jemväl afgifvit inforbradt utlåtande i afseende å framställt förslag om bildande och förvaltning af två särskilda skogsfonder för boställen, Kongl. Maj:t, vid föredragning af detta ärende den 31 Mars innevarande år, täckts i sammanhang med kungörandet af Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut, rörande detsammans verkställande meddela erforderliga bestämmelser.

42:o af den 20 Maj 1874, angående Riksbankens förhållande till Statsverket och Myntverket i fråga om myntväsendet. (84.)

Förevarande mål är af Kongl. Maj:t afgjort i sammanhang med utfärdandet af nya reglementet för myntverket och för kontrollverket den 8 December 1876.

43:o af den 16 April 1875, i fråga om anskaffande af ny lokal för Riksbanken. (18.) Sedan Öfverintendentsembetet i häröfver afgifvet utlåtande förmält sig icke hafva funnit någon Staten tillhörig plats i hufvudstaden, i afseende å läge, utrymme och trygghet mot eldfara erbjuda sådana fördelar för en bankbyggnad som Helgeandsholmen, samt äfven Riksmarskalksembetet med inforbradt underdånigt utlåtande inkommit, har Kongl. Maj:t, vid föredragning den 10 December sistlidet år af detta ärende äfvensom, i sammanhang dermed, en af Öfverståthållareembetet gjord underdånig framställning om upplåtelse åt Stockholms stad af den för Riksbankens ifrågavarande hus obehöfliga delen af nämnda holme, uppdragit åt Öfverståthållareembetet att så väl hos Fullmäktige i Riksbanken som hos Stockholms stads Fullmäktige göra framställning om utseende af ombud att, under ledning af Öfverståthållaren friherre af Ugglas tillsammans med Förste Hofstallmästaren C. J. F. d'Orchimont och Intendenten F. V. Scholander öfverlägga om de vilkor, hvarunder Riksbanken och Stockholms kommun skulle kunna antagas möjligen vara hugade att, för erhållande af dispositionsrätt öfver Helgeandsholmen, bägge tillsammans eller endera af dem, bereda tillgång till hvad som kunde finnas nödigt för uppförandet af ett nytt Hofstall jemte öfriga därför erforderliga byggnader å plats, som befunnes lämplig och utan särskild kostnad för Statsverket kunde erhållas; och skulle Öfverståthållareembetet derefter till Kongl. Maj:t inkomma med det utlåtande och förslag, hvartill denna öfverläggning kunde föranleda.

44:o af den 3 Maj 1875, angående ändring i Kongl. kungörelserna den 7 Juli 1847

och den 7 Augusti 1863, angående sättet för utarrendering af vissa kronans fastigheter. (21.)

Vid förnyad underdånig anmälan af berörda skrifvelse den 5 November sistlidet år, har Kongl. Maj:t uppdragit åt en särskild komité att, med ledning af de upplysningar, som kunde inhemtas såväl om Sveriges egna förhållanden som om andra länders erfarenhet i dessa hänseenden, till Kongl. Maj:t afgifva underdånigt utlåtande i fråga om dels hvilka ändringar i nu gällande bestämmelser beträffande utarrendering af egendomar för Statsverkets räkning må af förhållandena påkallas; dels huru förvaltningen af dessa egendomar må lämpligast kunna anordnas och dels på hvilka vilkor händanefters må till enskilde upplåtas för odling tjenlig, kronan tillhörig mark i de Norrländska länen.

Sedan bemälda komité den 19 Maj 1876 afgifvit utlåtande och förslag i ärendet samt ej mindre Landtbruksakademiens Förvaltningskomité och Skogsstyrelsen än äfven Kammarkollegium, efter Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes hörande, afgifvit yttranden i ärendet, är detsamma på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

45:o af den 8 Maj 1875, i anledning af väckt förslag om vidtagande af åtgärder för upphjelpande af kolonien St: Barthelemy. (34.)

Vid föredragning häraf den 7 sistlidne April har Kongl. Maj:t behagat uppdraga åt utgifvaren af Svenskt Handelslexicon, Litteratören Hugo Nisbeth, hvilken i annat uppdrag kommit att besöka innevarande års verldsutställning i Filadelfia, att afresa till Barthelemy, för att inhemta kännedom om de förvärfskällor, som kunde vara att derstädes upparbeta, äfvensom undersöka huruvida och på hvilka vilkor öns läge skulle kunna tillgodogöras för upprättande af en station för mellanhandel, rörande hvilket uppdrag Nisbeth hade att till Statsrådet och Chefen för Finans-departementet afgifva berättelse, hvilken ännu afvaktas.

46:o af den 19 Maj 1875, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens Sjunde Hufvudtitel. (28.)

Efter det att Kongl. Maj:t vid föredragning af denna underdåniga skrifvelse den 2 Juli 1875, bland annat, anbefalt Skogsstyrelsen, att, efter vederbörandes hörande, inkomma med yttrande, huruvida sannolikhet förefunnes, att, på sätt Riksdagen antagit, bland de af densamma omförmälda boställen i södra eller mellersta Sverige, som redan vore eller komme att blifva till kronan indragna, något eller några kunde finnas lämpligt för emottagande af Skogsinstitutet, samt Skogsstyrelsen anmält, att de åtgärder, hvilka Styrelsen till följd häraf vidtagit, ej medfört åsyftadt resultat, har detta förhållande blifvit den 10 Januari 1876 i sammanhang med öfriga frågor rörande den nädiga propositionen till samma års Riksdag angående Statsverkets tillstånd och behof för Kongl. Maj:t anmält samt genom det berörda proposition åtföljande utdrag af Statsrådsprotokollet Riksdagen meddeladt.

47:o af den 19 Maj 1875, angående väckt fråga om vidtagande af åtgärder i afseende å de privilegierade stockfångstskogarne. (50.)

Den 31 i samma månad har Kongl. Maj:t anbefalt Kammarkollegium att, efter det ej mindre Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens, Vesterbottens och Vester-Norr-

lands län samt vederbörande stockfångst-privilegii-innehafvare blifvit hörda, än äfven Skogsstyrelsen afgifvit yttrande, med underdånigt utlåtande inkomma hvilket utlåtande dock ännu ej blifvit af kollegium afgifvet.

48:o af samma dag. i fråga om rätt till försäljning af åbo- äfvensom af skatterätt till under bruk skatteköpta hemman. (54.)

Vid föredragning häraf den 31 i samma månad har Kongl. Maj:t i anledning af Riksdagens berörda framställning infortrat Kammar- och Kommers-kollegiernas utlåtande, hvilket ännu ej inkommit.

49:o af den 8 Maj 1875, angående förhållandet mellan Riksbanken och Myntverket i fråga om värdering af guldplantsar. (31.)

Förevarande ärende är af Kongl. Maj:t afgjort i sammanhang med utfärdandet af nya instruktioner för myntverket och för kontrollverket den 8 December 1876.

50:o af den 22 Maj 1875, angående stämpelpappersafgiften. (68.)

Jemte det nådig förordning om stämpelpappersafgiften blifvit utfärdad den 15 Oktober sistlidet år, har, beträffande Riksdagens framställning rörande förändring i beläggningsstämplarnes storlek, utseende och beskaffenhet infortrade yttranden afgifvits af vederbörande Hofrätter; och har, sedan Kongl. Maj:t tillika anbefalt sin Statsminister för Utrikes-ärendena, att genom de förenade rikenas beskickningar i Danmark, Frankrike och Tyskland söka anskaffa ej mindre de lagar, som i dessa länder vore gällande i fråga om stämpelpappersafgiften än äfven prof på de olika beläggningsstämplar, hvilka derstädes kunde vara i bruk, dylika handlingar från nämnda länder till Finans-departementets expedition inkommit.

Vid underdånig föredragning af detta ärende den 2 Juni 1876 har Kongl. Maj:t förordnat, att en förminskning i formatet af de nuvarande beläggningsstämplarna skall ega rum och att de nya förminskade stämplarna skola i sin helhet eller, hvad angår dubbla beläggningsstämplar, till så stor del, som skall fästas vid handlingen, derå häftas med hela sin yta på sätt för närvarande med vexelstämplar eger rum: hvarförutom Kongl. Maj:t anbefalt Statskontoret att till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt yttrande ej mindre öfver två i ärendet inom Finans-departementets expedition utarbetade författningsförslag än äfven angående den storlek och det utseende, som för de nya beläggningsstämplarna må vara lämpligast samt om de omständigheter i öfrigt, hvilka vid den ifrågavarande förändringens genomförande borde enligt Statskontorets åsigt komma under öfvervägande.

Det sålunda från Statskontoret infortrade yttrandet har ännu ej inkommit.

Stockholm den 28 December 1876.

Herman Odelberg,
Expeditions-Chef.

7:o Kongl. Ecklesiastik-departementet.

51:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 26 April 1851, angående åtgärder för en förbättrad själavård i hufvudstaden. (60.)

Sedan Kongl. Maj:t den 13 December 1872 beslutit att till Nämnden för ordnande af presterskapets aflöning i hufvudstadens territoriela församlingar låta öfverlemna handlingarna i målet för att tagas i öfvervägande i sammanhang med de Nämnden i öfrigt uppdragua göromål och till den vidare åtgärd, hvartill förhållandena kunna föranleda; så har Nämnden den 7 December 1874 inkommit med underdånigt utlåtande, som den 30 samma månad remitterats till Stockholms stads Konsistorium, för att, efter vederbörande presterskaps hörande, deröfver afgifva underdånigt yttrande; och har detta yttrande den 25 Februari 1876 till Kongl. Maj:t inkommit.

52:o af den 12 Juni 1866, i fråga om indragning af de s. k. prebendepastoraten. (72.) Efter det Kongl. Maj:t den 2 November 1866 infordrat samtliga Domkapitels underdåniga utlåtanden i ämnet samt dessa till Kongl. Maj:t inkommit och Kanslersemetet vid Universitetet, till följd af nådig befallning den 9 April 1867 underdånigt utlåtande af den 23 Juli 1868 afgifvit, har Kongl. Maj:t i denna fråga inhemtat Allmänna Kyrkomötets yttrande, hvilket den 12 påföljande Oktober inkommit.

53:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 14 Maj 1867, angående ändring i gällande stadganden om prest- och pastoralexamina samt om andra vilkor för presterlig befordan. (91.)

Efter det denna underdåniga skrifvelse jemte från vederbörande infordrade utlåtanden i ämnet blifvit den 13 Augusti 1868 från Justitie- till Ecklesiastik-departementet öfverlemnad, har Kongl. Maj:t den 21 i samma månad häröfver inhemtat underdånigt utlåtande från Allmänna Kyrkomötet, hvilket utlåtande den 12 påföljande Oktober inkommit; och har Kongl. Maj:t den 5 Januari 1869 öfverlemnadt detta ärende till behandling af den för revision af Kyrkolagen förordnade Komité, hvars förslag den 20 Mars 1874 lärer till Justitie-departementet inkommit och blifvit jemte de af Domkapitlen afgifna yttranden i ämnet öfverlemnadt till Högsta Domstolens granskning.

54:o af den 10 Maj 1870, angående afskaffande af åtskilliga från kyrkorna i de provinser, som fordom tillhört Danska monarkien, utgående afgifter. (53.)

Den 17 Juni 1870 har Kongl. Maj:t i nåder anbefalt Kammarkollegium att, efter vederbörandes hörande, häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

55:o af den 18 Maj 1871, angående förändrade föreskrifter rörande skyldighet att deltaga i kostnaden för anskaffande och underhåll af rum för folkskolan. (73.)

Den 30 November 1876 har Kongl. Maj:t detta ärende afgjort.

56:o af den 19 Maj 1871, angående upphörande af blifvande Konsistorii-notaries rätt till uppördsprovision å kollektmedel. (77.)

Den 9 Juni 1871 har Kongl. Maj:t anbefalt samteliga Domkapitel samt Hof- och Stockholms stads Konsistorium att häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, hvilka ock till Kongl. Maj:t inkommit.

57:o af den 30 April 1872, angående rättighet för församlingarna att bestämma Klockares aflöning. (45.)

Den 24 Maj 1872 har Kongl. Maj:t i nåder anbefalt Kammarkollegium att, efter vederbörandes hörande, häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket den 14 Juli 1875 till Kongl. Maj:t inkommit.

58:o af den 22 Maj 1873, angående omsättning i penningar af den andel utaf kyrkotionden, som af församlingarna utgöres, dels till kyrkorna och dels till akademier eller andra stiftelser.

Den 30 Maj 1873 har Kongl. Maj:t anbefalt Kammarkollegium och Statskontoret att efter vederbörandes hörande häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

59:o af den 16 Maj 1874, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Åttonde Hufvudtitel. (39.)

Beträffande Riksdagens häri gjorda framställning om utredning, huruvida icke ett inskränktares antal elementarläroverk, afsedda för undervisning endast på den klassiska linien, kunde vara tillräckligt för landets behof, hafva yttranden från Domkapitlen samt Direktionerna för Stockholms stads undervisningsverk och Nya Elementarskolan infordrats och inkommit; hvarefter ärendet den 8 Januari 1876 af Kongl. Maj:t afgjorts.

60:o af den 17 Maj 1874, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (40.)

I anledning af berörda skrifvelse har Kongl. Maj:t den 3 Juli 1874 infordrat yttranden af Direktionen för Civilstatens pensionsinrättning angående elementarlärares ifrågasatta inträde i nämnda pensionsinrättning, hvilket yttrande den 10 December 1875 till Kongl. Maj:t inkommit; hvarefter förslag till inrättande af en enke- och pupillkassa för lärare vid så väl elementarläroverken och pedagogierna som seminarierna blifvit af dertill utsedde Komiterade uppgjort, hvilket förslag den 23 November 1876 blifvit Domkapitlen meddeladt att deröfver efter vederbörandes hörande sig yttra.

61:o af den 19 Maj 1874, angående ändring i gällande stadganden om val till Klockare, Organist och Folkskolelärare. (74.)

Sedan denna skrifvelse blifvit från Justitie- till Ecklesiastik-departementet öfverlemnad för handläggning af frågan om ändrade föreskrifter angående val af folkskolelärare, har Kongl. Maj:t den 30 Oktober 1874 i detta ärende från Domkapitlen infordrat utlåtanden, hvilka ock till Kongl. Maj:t inkommit.

62:o af den 12 Maj 1875, om befrielse från vissa kyrkor i Lunds stift att aflemna spanmål eller s. k. gratialtionde till Landskrona stads kyrka. (41.)

Kongl. Maj:t har den 31 Maj 1875 anbefalt Kammarkollegium att, efter vederbörandes hörande, häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke inkommit.

63:o af den 21 Maj 1875, angående ändring i gällande bestämmelser om skyldighet att bygga och underhålla tiondelada. (61.)

Detta ärende har den 7 September 1875 blifvit till Justitie-departementet öfverlemnadt och tillhör således icke vidare Ecklesiastik-departementets handläggning.

64:o af den 22 Maj 1875, angående försäljning af sprit och etherhaltiga varor. (75.) Sedan så väl Sundhetskollegium som Kommerskollegium med infortrade utlåtanden i detta ärende inkommit, har Kongl. Maj:t den 8 December 1876 detsamma afgjort.

65:o af den 23 Maj 1875, angående beredande af undervisning åt döfstumma. (77.) Kongl. Maj:t har den 31 Maj 1875 anbefalt Direktionen öfver Allmänna Institutet för döfstumma och blinda att i detta ärende afgifva underdånigt utlåtande, hvilket inkommit den 23 December 1875; hvarefter Kongl. Maj:t den 30 December 1876 förordnat, att detta ärende skall föredragas i sammanhang med förslag till Proposition om reglering af utgifterna under Riksstatens Åttonde Hufvudtitel.

66:o af den 25 Maj 1875, i fråga om rättighet för församlingarna i Lunds stift och Hallands att, under vissa vilkor, förfoga öfver den till Klockarne nu utgående helgonskyld. (80.) Häröfver har Kongl. Maj:t den 31 Maj 1875 anbefalt Kammarkollegium att efter vederbörandes hörande afgifva utlåtande, hvilket ännu ej inkommit.

Stockholm den 4 Januari 1877.

Ex officio

F. A. Westerling.

Tabell, utvisande, hvarest åtgärderna i anledning af de vid Riksdagen år 1876 aflåtna, i 10 Samlingen af Bihaget till Riksdagens protokoll för samma Riksdag införda skrivelser finnas upptagna i Stats-departementens afgifna förteckningar.

(Första sifvertalet betecknar skrivelsens nummer i ofvanberörda samling, och det senare talet nummern i förenämnda förteckningar.)

1	1	23	76	45	35	67	37
2	2	24	***)	46	36	68	38
3	46	25	51	47	54	69	18
4	*)	26	77	48	23	70	17
5	31	27	33	49	24	71	82
6	47	28	8	50	25	72	83
7	32	29	9, 79	51	26	73	84
8	3	30	10	52	55	74	39
9	4	31	11	53	56	75	65
10	**)	32	80	54	27, 57	76	40
11	**)	33	12	55	28	77	72
12	**)	34	52	56	58	78	41
13	48	35	53	57	59	79	42
14	49	36	13	58	81	80	66
15	**)	37	19	59	15	81	63
16	**)	38	20	60	64	82	69
17	**)	39	29	61	45	83	60
18	**)	40	34	62	44	84	68
19	5	41	61	63	75	85	67
20	6	42	78	64	74	86	43
21	50	43	21, 30, 62	65	73	87	71
22	7	44	14	66	16	88	70

*) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksgäldskontoret.

***) Utfärdade förordnanden.

****) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksbanken.

Till
Riksdagen.

Berättelse

af

**Kommitterade för tryckfrihetens värd
år 1877.**

Sedan sistförflutna Riksdags början har icke något ärende rörande tryckfrihetens värd hos Kommitterade förevarit; hvilket förhållande Kommitterade bort hos Riksdagen anmäla.

Stockholm den 15 Januari 1877.

N. A. FRÖMAN.

BROR EM. HILDEBRAND. JOHAN ER. RYDQVIST. J. ARRHENIUS.

CARL J. SCHÖNING. FRITH. GRAFSTRÖM. J. O. WEDBERG.

D. G. Restadius.
